

DEVIBHAGAVATAM.

Skandha. 5.

BY

TIRUPATI VENKATESWARA KAVULU,

SATAVADHANES &c &c.

FIRST EDITION

COPIES 1000

PRINTED AT

SHREE BHIRAVA PRESS,

MASULIPATAM

Copyright Registered

1912.

T. 81.6
T. 59 D
S. 5

శ్రీ మత్సర దేవతా యై నమః .

దేవీ భాగవతము .

పంచమస్కంధము.

ఇది

శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరులచే

రచియింపబడి,

శ్రీ భైరవమహాగ్రంథశాలయందు,

ముద్రపఱచినది.

మొదటికూర్పు 1000 ప్రబలులు.

మచిలీబందరు.

దీనినెలదు రు. 1100.

కాపీరైతురిజన్మరు.

1912.

హవిష్ఠ రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
292, ఎల్.పి. రోడ్, చెన్నై.

o T 81.6
T 59.0

విషయ సూచిక .

పుట.

1. శివ కేశవ తారతమ్యము
5. మహిషాసురోత్పత్తి
11. ఇంద్రుని దువిమర్శించుట
10. దేవదాసవయ్యధము
20. దేవతలుచాటిపోవుట
24. దేవప్రాదుర్భావము
29. దేవీమహిషదూత సంవాదము
33. మహిషుండు దేవికడకుఁ దాముచేరి బంపుట
36. తాముండు దేవితో సంవాదించుట
41. బాష్పాల చురుకులు దేవితోఁబోరుట
43. చక్షుర తామ్రీయధము
47. అసిరోష బిడాలాదు లనికి వెడలుట
51. దేవీమహిషసంవాదము

పుట.

54. వృందోద్ధరీవృత్తాంతము
60. దేవీమహిషాసురయ్యధము
63. ఇంద్రాదులు దేవినీ నుతించుట
67. దేవ్యంతర్ధానోత్తరవృత్తాంతము
72. ఇంద్రాదులు హిమాలయమున కరుగుట
75. దేవి శుంభనిశుంభుల పురమున కరుగుట
82. కాళిక ధూమ్రలోచనునితో యుద్ధముచేయుట
87. చండ ముండాసురుల యుద్ధము
94. రక్త బీజయ్యధము
102. నిశుంభయ్యధము
103. సురసోపాఖ్యానము
112. భువనసుండరీమాహాత్మ్యము

శ్రీమత్పరదేవతాయైనమః.
దే వీ భా గ వ త ము .

తిరుపతివేంకటీయము.

పంచమస్కంధము.

సమాన తేజ! పాండి

త్యసదృశనిరతాన్నదానతత్పర! విద్యా

ర్థి సమేతపంక్తిభోజన!

కుసుమితసంతోష! బ్రహ్మగురుదోషజ్ఞా!

౧

(శివకేశవతారతమ్యము.)

- న॥ అవధరింపు మనంతరంబు శౌనకాదులు సూతుం గాంచి
క॥ శ్రీకృష్ణునిచరితమును, మా కెఱుంగం జెప్పితివి సమంజసముగ నే
మాకర్ణించితి మాను, శ్లోకునికథయందు శంక చొప్పడు ననఘా.
చ॥ హరియవతార మైనజగదాధ్యుడు కృష్ణుఁ డరణ్య మేగి శం
కరుని యజింప నాతఁ డెనకమ్మనఁ బార్వతితోడ వచ్చి మే
ల్వర మిడె నంటి శంకరుఁడు వారిజనేత్రునికన్న నెక్కుడే!
పరమవిరుద్ధ మియ్యది కృపఁ వచియింపుము మాకు నావుడుఁ.
చ॥ మునులు మహామహుల్! వినుఁడు మున్ను పరాశరపుత్రుఁ డట్లు చె
ప్పినచరితఁ గ్రహించి వృధివీపతి యాజనమేజయుండు వ్యా
సునిఁ గని పల్కు “నేల మధుసూదనునంశము కృష్ణుఁ డాచరిం
చెను దపముఁ శివుంఁగుఁజీచి చెప్పుము సంశయ మయ్యె నన్నునీ.
గీ॥ సృష్టిరత్నప్రళయములు సేయఁ జాలు, దేవదేవుండు సర్వసిద్ధిప్రదుండు
ప్రాకృతునిఁబోలెఁ గృష్ణుఁ డెప్పటఁ జేసె, దపము హరుఁగూర్చి
యితని కతండు లొచ్చె.

గి

చ॥ అనవుడు వ్యాసుఁ డిట్లను, “జనాధిప! నీ వనినట్లు కృష్ణుఁ డెం
దును సధికుండు శక్తుఁడు ననూనమహామహిమానుభావుఁ డై
నను మనుజత్వ మందుకతనక దన కయ్యవి సంభవించె నొ
ప్పునె మనుజత్వ మందియునుఁ బూర్వపురీతిని సంచరింపఁగన్. ౬

మ॥ గురులం గొల్చుట, వృద్ధనేవనము, మొక్కుల్ విప్రులం, దవ్వియ
చ్చరపూజారతి, హర్షశోకములు, స్త్రీసంసర్గము, నిత్యసం
సరణవ్యాప్తియు, లోభమోహము, లవశ్యమ్ముఁ ఘటించుక గుణో
ద్ధర మాదేహమునందు నిర్గుణత యెందుం జొప్పడం బోలునే. ౭

వ॥ మఱియు శ్రీకృష్ణనిధనమ్మనకును యాదవనాశనమ్మనకును
సగ్రజగాంధారిశాపమ్ములుకారణమ్ములు, చోరకృతలుంరసహరణాదికంబు
ను నయ్యెడ నర్జునునిసమర్థతయుఁ బ్రద్యుమ్నానిరుద్ధహరణం బెఱుంగ
మియు నివి మానవజన్మసంభవమ్ములు. ౮

క॥ హరి నారాయణముని య, స్వరమునియంశంబు యాదవశిరోమణి
నా, దిరుఁడై యీతఁడు శివతత్పరుఁ డగుటయు నబ్బరంబె! పార్థివ
ముఖ్య. ౯

క॥ హరికి హరుఁడు కారణ మని, పరమామ్నాయమత మట్టి పరమాత్ము
శివుఁ, హరియంశ మవతరించిన, పురుషుఁడు గృష్ణుండు గొలువఁ
బోలదె యధిపా. ౧౦

శా॥ ఓంకారమ్మన నాద్యకారమున వాచ్యుం డొ నజుం, డయ్యకా
రాంకుం డాతనితండ్రివిష్ణువు, మకారాంకుండు శంభుండు, త
త్సంకేతమ్మన నుత్తరోత్తరము పాశిన్ధ్రంబు వాటిల్లు ని
శ్చంకక బైఁ దగు నర్థమాత్ర చెలఁగుక శక్తిస్వరూపమ్ముగన్.

న॥ దానంజేసి శక్తికి సగోత్పత్తిప్రతయు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వ
రుల కుత్తరోత్తరాధికతయుఁ గలుగుకతన హరికి హరపూజనం బావ
శ్యకంబ యని వెండియు. ౧౧

గీ॥ మూలరుద్రునియంశంబు మూలముగను, బ్రహ్మవక్త్రంబునుండి సంభ
వము చెందె, నిచ్చమై నింక నొకర ద్రుఁ; డెల్లరకును, బూజ్యుఁ డీతఁడు
వరములు పొందుపొంటె. ౧౨

క॥ ఈరుద్రుడై త్రిజగమ్ముల, కారాధ్యుం డనిన మూల మగురుద్రుఁడు
కాఁడే! రాజేంద్రా! యితనికి, చారిత దగుశక్తి తత్త్వసాన్నిధ్యమునన్.

క॥ హరి యోగమాయకతమున, బరతంత్రుం డగుచు నెత్తు బహుజన్త
ముల, పురమాద్భుత మగుమాయకు, హరియు హరుఁడు సజుఁడు
దాసు లఖిలామరులున్.

౧౧

క॥ కనుటెప్ప వేయునంతకు, జననము రక్షణము లయము సంధించెడిమో
హిని యోగమాయ యద్ధా, నిని గనుఁగొన నేర రెంత నేర్పరులు
నృపా.

౧౨

క॥ హరి సూతికాగ్రహమ్మును, దరలుట నందునిగ్రహంబు తనవాస
ముగాఁ, బొరయుట మధురాపురమున, కరుగుటయును యోగ
మాయ యలవరిచె నృపా.

౧౩

చ॥ పిదప భీతుండై మధురాపురమ్ము విడిచి ద్వారకకరుగుటయు
నయ్యోగమాయాబలంబని యెఱుంగునది.

౧౪

క॥ పదియాఱువేలపై యే, బదిమందిల తాంగులకును పైభార్యల కె, న్నిది
మందికి దాసుండై, మధుసూదనుఁ డుంట యోగమాయకతమునన్

చ॥ నరవర! యొక్క కాంత తగునై పుణి గల్గిన దయ్యెనేని య
బ్బురపువిలాసముల్ గొలిపి పూరుషు బద్ధునిఁ జేయఁ జాలు సుం
దరులు పదాఱువేలకును దక్కిన పూరుషుఁ డెట్టిఁడని ద
త్పరుఁ డయి తత్సత్తీనికరపంజరకీరము గాక తీరునే.

౧౫

చ॥ అరయఁగ సత్యభామకయి యాహరి యాహరిధామ మేగి యు
ద్ధరగతి యుద్ధరంగమునఁ దొయ్యలి మెచ్చఁగ దేవనాథు నో
సరిలఁగఁ జేసి కల్పకము చయ్యనఁ దెచ్చి ముదంబు గూర్చి సు
స్థిరముగ నాఁటునే పెరటిచెట్టుగ వశ్యుఁడు కాకయుండినన్.

౧౬

చ॥ అదియునుఁగాక చైద్యునకు సంగనగా గురుదత్త యైనయ
మృదవతి రుక్మిణి గలన మర్దితశాత్రువుఁడై హరించి యా
త్మదయితఁ జేసికోలు నొకధర్మమె? యన్యకళత్ర మొత ధ
ర్మదళకుఁ దప్పవాఁడును గ్రమ మ్మెడఁ జేసి హరింపఁ బోలునే.

గీ॥ ప్రకృతిజన్యంబు హరిహరబ్రహ్మమూల, మగునహంకారమున జగ
మవతరించె, దద్వశుం డయి మోహంబు దవిలి ప్రాణి, చేయుఁ దత్త
త్కృతులు మంచి చెడ్డ యసక. ౨౩

గీ॥ బ్రహ్మయైన సహంకారవశుఁడు కాక, యున్నవేళ విముక్తుడై
యుండు దానిఁ, దవులుచో సంసరణకృతితత్పరత్వ, మంది తత్త్వద్వి
శేషము లలవరించు. ౨౪

చ॥ అది విడువాఁడె ముక్తుఁడు, మహామహుఁడైనను సయ్యహంకృతి
బాదలెడివాఁడె బద్ధుఁ డగుఁ బూరుషమాత్రున కంగనాదినం
పదలును గేహముఁ సుతులు బంధము లందురు వీని కెక్కుడై
నదియని చెప్పఁగాఁ దగు సహంకృతి నిక్కము పార్థివోత్తమా.

గీ॥ ఏ నొనర్చెడివాఁడ నాచే నొనర్ప, బడియె నింజిటికార్యంబు బలి
యురందు, నధికుఁడను నే నటంచు సహంకృతిం ద, నిలి నరుఁడు బంధ
సమునఁ బొరలు నరేంద్ర. ౨౫

చ॥ మృద్విహీనం బగుఘటంబువగిది సహంకారశూన్యం బగు
వస్తువు దుర్లభంబు; కారణవిముక్తం బగుకార్యంబు లేమి శాస్త్రప్రసి
ద్ధంబకదా! యని మఱియును. ౨౬

గీ॥ అయ్యహంకారసంపర్క మంది కాదె!, యెల్లజగములు పాలించు
నిందిరేళుఁ!, డట్లుకాకున్న సతఁడు దుఃఖాభిమగ్నుఁ, డగునె! యవ
తారముల నెత్తి యవనినాధ! ౨౭

చ॥ అహంకారనిర్ముక్తులగు మోహంబును సంసారమును లేకుండు
మఱియు బ్రహ్మాదులగుపురుషు లెల్లరును సాత్త్వికరాజసతామసభేద
మ్ముల మూడు దెఱఁగులవారు వీరియం దెల్లఁపుడును ద్వివిధం బైన
యహంకారంబు వర్తించుఁ దద్బద్ధుండై మాయామోహితుండై యనే
కావతారమ్ములఁ దవిలి తత్త్వదనుగుణమ్ముగ హరి గ్రుమ్మరు నట్లు కాదేని
యెట్టిమందుండును వాంఛింప కొల్లని పరమసంకట మ్మగుగర్భవాస
మ్మున కతఁ డియ్యకొను లెట్లు. ౨౮

క॥ అతివిష్టాకులతా సం, గతిహేయం బైనదేవకసుతాగర్భస్థితీకే
హరి యాత్మపద, చ్యుతుడై రానేల తాన యొడయం డైనఁ.

అ॥ వె॥ బ్రహ్మమొదలు స్తంబపర్యంతము జగంబు, యోగమాయవశత
నొప్పు దాని, నుడిపి యుడుప లేక యూర్ధనాభియుఁబోలే
హరిహరాదు లుండు రవనినాథ. 30

క॥ అనవుడు జనమేజయుఁ డిట్లును యోగీశ్వరి మహామహాశ్శత నాకున్
మునివర! చెప్పితి వద్దానిన వెండియు వినఁగ వలతు నీనగుకరుణా.

అ॥ వె॥ మూళుమూర్తులకును మూలభూతంబయి, యశుజగము తాన
యైవెలుంగు, దేవదేవిమహిమఁ దివిరి విసకయుండు, చెనఁటి
యెందుఁ గలఁడె చెప్పు మనఘ. 35

వ॥ నావుడు వ్యాసుం డిట్లును గాజేంద్రా' యియ్యది శ్రద్ధ గల
శాంతునకు రుడువఁ దగినది యని యెఱుంగుము మున్ను మహిషుం
డనురాక్షసరాజుకాలమ్మున దేవదానవులకు ఘోరం గుయద్ధంబు
జరిగె నది యెట్లంటెని. 38

క॥ కనకగిరి కేగి మహిషుం, డనిమిషులకు నెల్ల విస్మయము గదురఁగఁ జే
సెను వర్షాయుతము తపం, బును బరి దేవశను హృదయమున నిల్చి
నృపా. 39

మహిషాసురోత్పత్తి.

క॥ ఆతపమున కెగ మెచ్చి కృ, పాతశ్శగుండై విరించి వర మిడుటకున్
యేతెంచి కోరుకొ మ్మన, నాతని కమ్మహిషుం డిట్లు లనె భక్తి
మెయిన్. 36

వ॥ మహాత్మా! నాకుం గూర్చేని మృత్యువులేమిఁ బ్రసాదింపు మన
వుడు నతం డిట్లునియె. 37

క॥ పుట్టినవారలు గిట్టుట, గిట్టి మరలఁ బుట్టుటయు నిశిలబీవుల కె, పుట్టు
నఁ దప్పనియది నీ, కెట్లుగ నీ వచ్చు మృత్యు వెడఁ జేయంగన్. 38

వ॥ భూభూధరసముద్రాదికంబులకైననుఁ గాలవశమ్మున నాశమ్ము
దప్ప డట్లుండ నీ కెట్లు మృత్యుభయంబు లేకుండ వరంబొసంగుదు
నొక్కయుపాయమ్ము పెప్పెద మగణమ్మున కొకింతయేని యవకాశం
బునిచి కోరుకొ మ్మనవుడు వా డిట్లునియె. 39

క॥ సురదైత్య మానవులలోఁ, బురుషుఁడు ననుఁ జంపకుండఁ బూరిం
పుము నా, వర; మాఁడుది ననుఁ జంపం, వరమే యద్దాని నొక్కతఁ
విడుపు మొగిన్. రం

క॥ అనవుడు నీ కెప్పటికే, నిని మానినివలనఁ దొడరు నిధనం బిఁకఁ ద
క్కినవారివలన భీతిం, గొనకము నీ వంచు నేగెఁ గువలయనాథా!

వ॥ అంత నారక్కసుండును సంప్రాప్త మనోరథుండై నిజనికేళిన
మ్మున కరిగె నావుడు “వాఁ డన నెవ్వఁ డేకతమ్మున మహిషాకారంబు
సంపాదిల్లె! నెవ్వనికొమరుం! డెఱింగింపవే యనుడు వ్యాసుం డిట్ల న. ౪౨

క॥ రంభకరంభులు మహితా, రంభులు నిరువురును సుతులు ప్రబలుదు
రతిసం, రంభునకు దనువునకు వా, రంభోజాప్తునికి నెక్కు డగుదురు
దీప్తిన్. ర౩

వ॥ అయ్యిరువురును సంతతిలేమింజేసి బహువత్సరమ్ములు తపం
బొనర్చి రందుఁగరంభుండు పంచనదమ్మున జలమగ్నుం డయ్యును రంభుం
డొక్కభూరుహం బారోహించియు ఘోరం బగుతపం బొనర్చుచు
న్నంతఁ దత్తప్రభీతుం డగునిందుం డటకేతెంచి మొసలియై యప్పుంచ
నదంబు సొచ్చి కరంభునిపాదమ్ములం బట్టి వధించిన రంభుండు భ్రాతృ
మరణదుఃఖతుండై. ర౪

క॥ మన మెఱియఁగఁ దనశీర్ష, మ్మును వహ్నికి నీఁగ నెంచి మొగి చెగ
నఱుకం, గను దక్షిణకర మాయుధ, సనాధముగఁ జేయుడున్
గృతానుఁడు పేర్తిన్. ర౫

చ॥ ఎనుటికి వచ్చి “శీర్ష మిటులేటికిఁ ద్రుంచెద వాత్సహత్య చే
యఁదగునె! చేయుడున్ బరమునందు సుఖం బెడ యౌ భవత్తపం
బెదకు ముదం బొసంగె గొను మిచ్చెద నీకు వరంబు; చచ్చి యె
య్యది గొనువాడ వీ! వనుడు నద్దనుజుండు విముక్తశీర్షుడై. ర౬

గీ॥ దేవ నాయెడ నీకు సంతృప్తియేని, కామరూపియు సఖులలోకవిజయ
యును, దేవదానవమానవాదిప్రభృతులకును నజేయుని గొమరు
నాకు నిడు మయ్య. ర౭

ప॥ నాపుడుఁ బావకుం డట్లుగుంగాకేమి యింక మరణోద్యోగంబు విరమింపుము నీ కెయ్యది గూర్చు నద్దానియంద యిట్టి పుత్రుండు వొడము ననుడు రంభుం డవ్వేతిహోత్రున కెఱిగి వీడ్కొని యరు దెంచునాఁడు ముందట యక్షరక్షితం బగునొక్కమనోహరప్రదేశమున నున్నమహిషి నతిమత్త సందంబగుదానిఁ జూచి కామించిన నయ్యదియు రంభుం గలయుట కియ్యకొనియె సంత భావికార్యవశమున రంభుం డద్దానితో రమించి గర్భిణి యగుదానిం గొని యితరమహిషంబుల వలనిభయము దొలగించుచుఁ బాతాళమునకుఁ దోలకొని చనియె.

క॥ ఒకనాఁడమృహిషిని వేటొకమహిషము చూచి మోహయోగము నఁ దా, ఇక పైకొన నుంకించినఁ, బ్రకోపనుఁడు దానిఁ గొట్టె రంభుండు కడఁక.

ప॥ అంత మహిషంబును దనకు విఘ్నకారి యగు నద్దనుజుని శృంగంబులం బొడిచి యెత్తి మృత్యునిం గావించిన నమృహిషియు భర్తృ మరణమునకు శోకించుచుఁ దనపూర్వనివాసమునకుం జని యత్సుల శరణుఁ జెందె నవల దానిపిఱుండన యమృహిషంబును గామార్తం బగు కతన నరిగి యయ్యత్సులతోఁ జెనంగి తచ్చరతాడితం బయి ద్రౌళ్య పిదప యత్సులు నమృతదనుజకళేబరముం గొని తెచ్చి యమృహిష శవంబుతోఁ జితాసంస్కారంబు చేయనుంకించిన నమృహిషియు సహ గమనపరాయణయై యక్షనివారిత యయ్యు వెనుదీయక యయ్యన లమ్మునం బడియె మీఁదఁ జితామధ్యంబునుండి మహిషుండును రక్తబీ జుండు ననునిరువుకు రక్తసు లుదయించి రంబు మహిషుండు రాక్ష సులచే రాజ్యాభిషిక్తుండయ్యె రక్తబీజుండును సురాసురల కవధ్యుండై చరియించుచుండె నిట్లు చతుస్సముద్రముద్రితం బగుధరామండలంబు నమృహిషుం డేకచ్ఛత్రముగ నేలుచుండి మహాబలుం డగుచిత్సుకుండును సేనాయుతసమావృతుం డగుతామ్రముండును ససిహాముండును సుదర్భుం డును బిడాలుండును బాష్కలుండును ద్రినేత్రుండును గాలబంధకుం డును దనకు సేనానాయకులుగా రాజవర్గంబు లరివెట్ట విపులజన్న మ్ములు కలఁచుచు మదోద్ధరుండై యొక్కనాఁడు.

మ॥ వరదానోద్ధతగర్వఁడై యతఁడు స్వర్వాసంబు వశ్యంబుఁ జే
యురహిన్ సేవకుఁ బంచఁచెనింద్రుఁడు ననున్ యుద్ధమునన్ గెల్పునో!
శరణం బంది దివంబు నా కిడునో! నిస్సందేహ మారీతి నా
సురనాథుం గని నిశ్చయింపఁ దగు నంచున్ జెప్పి నిర్భీతిమై. ౧౧
వ॥ అంత దూత దివమ్మున కరిగి యింద్రున కిట్లనియె.

చ॥ విను సురనాథ! నే మహిషవీరునిదూత నతఁడు పంప నిన్
గనుఁగొన వచ్చినాఁడ నిన్ గర్వము చెందక పీడు పీడి మా
జనపతిసేవకుండ వయి చక్కఁగ నుండెన వొండె యుద్ధమున్
బనుపడి చేసె దొండె చొకపగతి సేయుము నాఁగ నింద్రుఁడున్.

ఉ॥ వానికి నిట్లు పల్కు బలవద్రుష “నోరి మదాంధ! యిట్లుక
న్లానక నీవిభుం డనిపె గా! నిను ముచిది వానిరోగ మె
ట్లేని యడంతు నాయెదుట నిట్లనఁ జెల్లునె నీకు! దూతయూ
వానినిఁ జంప రామి విడువం బడి నీవతి కిట్లు సెప్పమా! ౧౨

ఉ॥ ఓమహిషీకుమార! నను యుద్ధమునందు జయించు నిచ్చ నీ
కీమెయిఁ బుట్టెనే! తృణము లెంతయు మెక్కుటచేత మిక్కుటం
బై మద మెక్కెనే! జడుడ వంచు నెఱుంగుదు నిన్ను నీకు ను
ద్దామత నిచ్చుశ్రంగములఁ ద్రవ్వె తగన్ బొసరింతుఁ జాపమున్.

వ॥ అనవుడు దూత వైశంబు చని మహిషుం గాంచి నమస్క
రించి యిట్లు విన్నవించె. ౧౩

క॥ నిను గణియింపక సురజేతి, పనిచినపలుకులను జెప్ప భయమొనకెడి
వానిని విడిచి నీకుఁ బ్రియ మగు, సంతతము వచియింప నర్హమ
గునె తలంపన్. ౧౪

క॥ ప్రియమును సత్యముఁ బల్కుట, యయచిత మగు భ్రష్టత్యనకు నౌపా
గ్రమ్ముననే నేఁ, ప్రియముగ వినిచితి నేని య, దియు నీకార్యమ్మున
కుఁ బ్రీతిఘటించు నొగన్. ౧౫

చ॥ ఇక రిపుఁడెట్లు వల్కె నటులే వచియించెద నన్న నెందు నే
వకునకు శోభనార్థి కిది భావ్యము గాదు రిపుల్ వచించుప

క్రిక యన మిత్తిపల్కులను గేలి యొనర్చు నెటుల్ వచింతు న
ట్టికుటిలవాక్యముల్ గలన డీకొను మార్తురమాడ్కి దెంపునన్.

క॥ అని హేతుగర్భముగఁ జెప్పినపల్కులయర్థమును సవిస్తరముగఁగై
కొని పెచ్చుపెరుగు కోపంబున మహిషాసురుఁడు గర్వమూర్ఖితుఁ
డగుచున్. గీ॥

శా॥ లాంగూలమ్మును బృష్ఠదేశమున వాలాయమ్ము గీలించి భూ
భంగం బొప్పగ నెట్టి నాకనులు కోపం బంతటన్ గ్రుమ్మరిం
పం గై పెక్కు డుమూత్రమున్ విడుచుచున్, మత్తాత్ముడై యింద్రుడి
బృంగిం బల్కుట వింటిరే! యిక నధింపం బోలదే దుష్టునిన్. ౬౦

ఉ॥ వాఁ డన నెంత, వానిబలవైభవ మెన్నఁగ శాంతులందు, మా
రాడనితాపసోత్తములయందుఁ బరాంగనలందుఁ జెల్లు బో
రాడుట కప్పరొంగనల కానె తపమ్ము లడంచు భంగిఁ, దూ
టాడెదఁ గోటియింద్రు లొకపై యని న న్నెదిరించిరేనియున్.

క॥ నముచిం జంపెను విశ్వాసము చొప్పుడ సంగిఁ జేసి శపథమ్ములకున్
గ్రమమెడలి; యట్టి దుష్టున్, క్షుధింప నజ్జనుల కెట్లు సంతనమెసఁగున్.

వ॥ ఇది యిట్లుండఁ దత్సహాయం డగుహరియు నిట్టిఁడ యది
యెట్లుంటేని. ౬౩

క॥ కపటాచార్యుఁడు కుహకుఁడు, శపథాకరుఁ డతఁడు మున్ను చంపఁ
డె కిటియ, న్నైపమునఁ గనకాక్షుని సింగపుమానిసియై హిరణ్య
కశిపు బలాఘ్యున్. ౬౪

వ॥ కాపున నింద్రోపేంద్రులయెడ విశ్వాసం బె గ్గగు నా కీదేవ
పతి యన నెంత! మహాదేవుం డెదురై నను ననికె గడంగుదు ౬౫

ఉ॥ కాపున నష్టదిక్పతులగర్వ మడంచి నిలింపసంతతుల్
చేవకుఁ డక్కి దై న్యమునుఁ జెంది కృశింపఁగ నాకలోకను
శ్రీవిభవంబు గైకొని యశేషమఖమ్ముల నిచ్చుభాగముల్
కేవలరాక్షసార్థముగఁ గీల్కొనఁజేసి చరింతు నెంతయున్. ౬౬

క॥ సురసరకిన్నరు లాదిగఁ, బురుషులు ననుఁ జెనకఁ దగరు పూబోడికి
నక, బొరిఁగొనఁ దరమే! నాదగు, వర మెఱుగఁ రె యొకఁడు మనకు
వశ్యుఁడు కాఁడే. ౬౭

ప॥ మీరు పాతాళమ్మునకును బర్వతమ్ములకును జని యచ్చట
చ్చట నున్నదానవులం బురికొల్పికొని యనికఁ గడంగు నది యని
వెండియు. ౬౮

ఉ॥ ఏ నొకరుండనే సురలనెల్ల జయించెద మత్తురాహతిం
బూనియు నాదుశృంగములపోటులు నాఁటియు నెవ్వఁడేనియుం
బ్రాణములం ద్యజింపఁడె? దురమ్మున బాసట యేల! నిక్కమో
దానవులార! మీరలును దక్కటియోధులు నా కలంకృతుల్. ౬౯

మ॥ నవమందారసుమత్రసగావళులతో నాకాంగనాసౌఖ్యవై
భవలీలక దులఁదూఁగుచుక నిరతసంపద్దాత్రియకా కామధే
నువుపా ల్లోలుచు నాకలోకమునయందుక మీరు కీర్తిడల్ పాస
ర్వపలెక రక్కసులార! సంగరసమారంభస్థితిక నిల్వఁడీ. ౭౦

చ॥ నిరతము నాటపాటలకు నేర్పరులై గడిఁదేరనట్టి నుం
దరు లగురంభ, యూర్వశి, ఘృతాచి, తిలోత్తమ, మేనకాప్రస
ద్వరలును, విప్రజిత్తియును, దక్కటియచ్చరలుక బ్రమోదబం
ధురలయి మిమ్ముఁ గొల్వఁ దులఁదూఁగుఁడు నందసమందు దానవుల్
ప॥ అని చెప్పి సేనాసంరక్షణార్థంబుగాఁ బురోహితుం డగుభా
ర్గవుం బిలిచి పూజించి మహిషుం డున్నంత. ౭౧

చ॥ దివిజవిభుండు సత్వరగతిక దిగధీశులఁ బిల్వఁ బంది వా
రు వినఁగ నిట్లు పల్కె “మదసూక్సుండు రంభసుతుండు బ్రహ్మద
త్తవరహహోద్ధతుండు సురభామము గైకొన నెంచి సేవకుం
బవరముసేతకై పిలువఁ బంచె వినుం డతఁ డాడుమాటలక, ౭౨

చ॥ ప్రమద మెల్లర్ప మామహిషరాజునకుక శరణాగతుండ వై
యమరులతోఁ బనిం గొనుచు నాతనిభృత్యుండ వాట యొండె యు
ద్ధమునకు వచ్చు టొండె నొకదానికిఁ బూనుము మావిభుండు కో
ప మెఱుగఁ డెప్పు భృత్యులను బాలన సేయు దయాంబురాశి యై.

(ఇంద్రుడు విమర్శించుట).

ప॥ అని చెప్పి యవ్యహిషదూత చనియె నియ్యెడ మనకుఁ
గర్తవ్యంబు నిర్ణయింపుడు శత్రుండు దుర్బలుండైనను క్షమింపఁ దగదు
జయాజయములు దైవాధీనములయ్యును యత్నం బవశ్యకర్తవ్యంబు.
గీ॥ సంధియోగంబు ముఖ్య మాసంధి యిట్టి, ఖలునియెడ విషమించు
నిక్కముగ యాన, మైన యోజింపక యొనర్చుటనభిమతము, తన
బలముఁ బరబలమును దలఁప వలయు. ౭౬

ప॥ కావున వానిసైన్యాదివివేచనం బొనర్ప నొక్కనిం బుచ్చి
తెలిసికొనుట యుచితం బని యొక్కప్రణేధిం బంచిన వాడు ను నతి
త్వరితగమనమునం జని మగుడవచ్చి యవ్యానిబలవిశేషములం జెప్పిన
వాసవుండు విస్మితుండై మంత్రవేది యగుపురోహితుం బిలిచి యిట్లనియె
క॥ దాసవుండు మహిషుఁ డున్నత, సేనావృతుఁ డగుచు మనకుఁ జెట్ట
దలఁచి తా, రా నుండ నిట, కుపాయము, దీనికి యోజించి యొకటిఁ
దెలుపుము దేవా! ౭౭

ప॥ దాసవులకు శుక్రసప్త మా కీవు సర్వకార్య ప్రవర్తకుండవు
విఘ్నపరిహర్తవు ననుడు బృహస్పతి సురేంద్రా! వ్యసనంబు సంప్రాప్తం
బగుడు బుద్ధిమంతులు ధైర్యంబు వీడ రట్లగుట నీవు ధైర్యమవలంబిం
పుము. ౭౮

క॥ అగునది కాకుండదు దైవగణికిఁ బ్రీతినేయఁగల్గు వారమె! చేయం
దగునైనను దోచిన యెట్లగణితమగు యత్నమును సురాధిపవంటే.

ప॥ దీని నెఱింగియేగదా మునులు ముక్త్యర్థంబు సంతతధ్యాన
యోగముల యత్నింతురు. పురుషకారంబు లే కున్నఁ గేవల దైవం
బుకతనఁ గార్యంబు నెఱవేఱ దది యెట్లన్నఁ జీకును బిచ్చకకుంటును
సన్యోసాహాయ్యంబు లేమి నకించిత్కరులయ్యునది గల్గినఁ గృతకాయ్య
లగుడు రొక్కడఁ బురుషకారంబు గల్గియుఁ గార్యసిద్ధి యలవడకుండు
నచ్చోట దూషింపఁ దగ దయ్యది రథసైన్యమంత్రాదికంబుల నుండక
దైవాధీనంబై యుండు నెట్లంటేని. ౭౯

చ॥ బలియుఁడు క్లేశ మందుట యపాస్త్రబలుండు సుఖమ్ము చెందు టు
జ్వలమతి గల్లుధీరునకు సంపద లేమియుఁ దెల్పి లేనివాఁ
డలఘుగతిఁ మహావిభవ మందుట శూరపరాభవంబు భీ
తులవిజయంబు న న్నది బుధుల్ పరికింతురు దైవికంబుగా ౮౨

సీ॥ కాఁ దగుదానికి గతి దైవ మని యత్న మొనరింపు మవల నయ్యు
ద్యమమ్ము, ఫలియించు నొండె విఫలమగు నొండెఁ గా కయ్యెడ
హర్షశోకాప్తి గనఁ గ, దగ,ద ధైర్యంబు సంతాపకారణ మగు దుః
ఖయోగం బాత్మఁ దొడరు నప్ప, డెయ్యది దుఃఖ మే నెవ్వఁడ నిరు
వదినాలుగు వీడి న నాకునిర్గు॥ ఆ॥ వె॥ ణాత్మకునకు దీన నయ్యెడి
దేమి!యాఁ,కలియు డప్పిప్రాణగతములు సుఖ, దుఃఖములు మనమ్ము
తో నుండు జరయు మృత్యువు శరీరమునకుఁ దొడరు మఱియు.

వ॥ వడూర్చిరహితుండ నగునేను శరీరం బొండెఁ ద త్సంబంధి
నొండెఁ గాను చతుర్వింశతితత్త్వభిన్నుండ నగునేను సదానందుండఁ
బ్రకృతివికృతిభిన్నుండ నని తలంచుకొని నిర్మమత్త్వంబు నొందు మి
య్యది దుఃఖనాశమ్మునకుఁ బ్రథ మోపాయంబని నెండియు. ౮౩

గీ॥ మమత దుఃఖమ్ములకు నెల్ల మనికెట్లు, దాని విడిచినవాఁడె తద్దయు
సుఖాత్మఁ, డమరనాయక! సంతోష మన్నిగతుల సౌఖ్యమొనఁగూ
ర్చు దానికి సవతు లేదు. ౮౪

ఉ॥ నీకు మమత్వము నిష్ఠుచునేరువు చాలకయున్న భావికా
ర్యాకలనంబునం దగిన యత్న మొనర్చుము బుద్ధియుక్ సురా
నీకము తోడు గాఁగఁ బయు నీవొ రిపుండో జయమ్ము గాంచి సౌ
ఖ్యాకరులై యెసంగఁ గల రయ్యది దైవమునేత గాఁ దగున్.

వ॥ ఎవ్వరికిని సుఖంబు పుణ్యక్షయ మ్మనియు దుఃఖమ్ము పాప
క్షయ మ్మనియు నెఱుంగు మంతయేల నీబుద్ధికిం దోచి నట్లనర్చు మన
పుడు సు రేశ్వరుండు మహాత్మా! దుష్టుం డగునమ్మహిమ నశింపఁ జేయుట
య నాకుం దోచినవిధం బగుట యద్ధోద్యోగం బొనరించెద నుద్య
మంబు లేకున్నఁ గార్యంబు సిద్ధింపదు. విజ్ఞానంబు యతులకును,

సంతోషంబు విప్రులకును, శత్రుహాననంబు పృథువులకును, భూషణంబులు. ౮౭

క॥ మును తృప్తకుమారుని నము, చినిఁ జంపితి నుద్యమంబు చేసి యటు
ల యి, ద్దనుజుఁ బరిమార్తు నీమం, త్రనియోగముఁ బవియు విజయ
దాయకములు గా. ౮౮

ప॥ నాకు నెల్ల సంగరమ్ముల నీవును వజ్రాయుధమ్మును హరి
హరులును సహాయులు. రక్షోఘ్నంబు లగుమంత్రమ్ములం బఠించి దీనికి
నీ వనుకూలుండవు గ మృతవుడు స్థితపూర్వకంబుగ నతం డతని కి
ట్లనియె. ౮౯

క॥ సురనాథ! నిన్ను యుద్ధా, వరునిక వల దనియుఁ బోవఁ దగు నని
యుచు నే, నిరుదెఱుగు చెప్ప నోప నె, వరికిక జయము నజయంబు
వక్కవ్యములే. ౯౦

మ॥ భవితవ్యంపువిధంబు నాతరమె చెప్ప న్నాకలోకేశ! యే
ది విధేయం బది యాచరింపు మెవఁడే దీర్ఘ సమర్థుడై దై
వవిధిఁ బైఁ బగు మంచెడల; ననుక వంచంపఁడే మున్ను మ
ద్ధవళాక్షిం గొని చంద్రుఁ; డప్పు డతచింతక జెందనే యే నొగి. ౯౧

ప॥ నన్ను మీర లందఱును బుద్ధిమంతుం డని కదా! కొనియాడు
చుందు రయ్యెడ నాబుద్ధి యేమయ్యెఁగావున నోపనకొలఁది నుపాయంబు
చింతింపుడు సిద్ధ్యసిద్ధులు దైవాధీనంబు లనవుడు బ్రహ్మ కడకుఁ జని
శరణంబు వేడి యిట్లు నియె. ౯౨

చ॥ మహిషుఁ డనంగ నొక్కరుఁ డనుర్త్యవిగోధి మదోద్ధతుండు నా
కహిత మొనర్చి నాకమున కాపదఁ గూర్పుగఁ దైత్ర్యవాహినీ
సహితుండు సంగరమ్మునకు సన్నహసం బొనరించువాఁడు వా
నిహతికి భీతి చెందితి గణింపుము నాదురవస్థ నావుడక. ౯౩

ప॥ పితౌమహుండు హరిహరులం బురస్థరించుకొని సంగరం
బొనర్చుట కర్జం బగు మనమందఱ మియ్యెడఁ గైలాసమ్మున కరుగుద
మని చెప్పిన నిందుండు చతుర్ముఖపురస్కరంబుగాఁ గైలాసమ్మున కరిగి
వేదమంత్రమ్ములచే నతని సన్నుతించి ప్రసన్నుం డగునద్దేవుఁ బురస్థ

రించుకొని వైకుంఠమున కరిగి యబ్జనాభు శరణులు వేడి మహిమ
నులంబు జొనర్చుదుర్మయములు సెప్పిన నతం డింద్రపురోగముల కిట్లని
యె మనమెల్లఁ గలసి యదానపు నిర్దించుట కర్జుం యెఱ్ఱాడి నాహవ
సన్నద్ధుల రగుఁ డనిన వారు వారివారివాహములు సభిష్ఠించి సంగ
రాభిముఖులైరి. ౯౪

గీ॥ అంచనెక్కి విరించి ఖగాధిపతయి, హరి వెలిగె నృపవాహుఁ
డయ్యె శూలి, నమ్మిపై నుండె గహుఁడు గజమ్మ దేవ, పతి యధి
ప్రించె సంగరప్రసవ మొదల. ౯౫

ప॥ ఇట్లు సన్నద్ధులై హరిహరవిరించిప్రముఖనిలంపులు నెడలిన
సమృహిమండును దైత్యవాహినీసహితుఁడై యుక్తు మిగిలి ధగణీ
తలఁబు గ్రక్తులఁ జనుదెంచె నిట్లయ్యిరవాఁగును గలసి యెదిరిన
సంగరంబు బెట్టిడం బయ్యె. ౯౬

మ॥ గదలఁ బట్టసశూలతోవ రమూఁ గాచ్చిచ్చునుం బోనిబె
ట్టిద మాశిస్త్ర)కరఁకరఁ విపులధాటిఁ మేటిగాఁ బోరి రు
న్నదులై యాజ సూరసూరల భువనసంపాతంబుగాఁ దూరఁల్
సెదరఁ దక్కి యేకమై పొడల నిస్సీమప్రతాపస్థితఁ. ౯౭

ఉ॥ మానితశౌర్యధుర్యుఁ డసమానపరాక్రముఁ డై నవానిసే
నాని గజాధిపాధుఁ డయి నాకపుఁ జేయుఁ డేసె శస్త్రవి
ద్యానిపుఁడును బాణముల నైదిట; నిందుఁడు వానిబాణసం
తాపముఁ ద్రుంచి వత్తుమున నాఁటె నెవం బగునర్థచండిముఁ.

ప॥ చిత్తురుండును దదాశుగమ్మున మూర్ఖు వోయి యేనుఁగుపై
నొరుగుడు సురపతి శతకోటిం గొని యక్ర రికరంబు ద్రోళ్ల నేసిన
నయ్యది సంగరరంగంబు విడిచి పలాయనం బొనర్చె సంత మహిమండు
క్రోధతామ్రాక్షుఁడై. ౯౯

శా॥ కాలాభీలు విడాలనామకుని సంగ్రామైకపీఠుఁ మరు
త్పూర్వప్రదిగీశులఁ క్షణములో భంజించి రమ్మంచు దు
శ్శీలుం బంచిన వాఁ “డిదెలత” యని జేజీరాజుపై నేగె నా
భీలోన్నత గుంబు నెక్కి సురలుఁ బెంపేది యల్లాడఁగఁ. ౧౦౦

ఉ॥ వచ్చెడివానిఁ గాంచి సురవల్లభుఁ డెక్కుడుశౌర్యమొప్పు మే
నుచ్చించనంగ నేసె నురగోగ్రము లైనశరమ్ములన్ వడిన్
హెచ్చినతీవ్రకోపమున నింద్రుశరమ్ములు ద్రుంచి వాడు పై
పెచ్చుగ నొక్కయేబదిగ భీరశరమ్ములు నించె నేడ్వెఱన్. ౧౦౧
చ॥ నడుమన వాని శస్త్రములు నాకవిభండు మరిల్చి క్రోధ మె
క్కుడుగను వాడి యైశరకోటి వెనన్ బరిగింప వాడునుం
బూడిగ నొనర్చె దేవవిభుపూనిక వమ్ముగ శస్త్రసంశితన్
దడయక యమ్మరుత్పతి గనం గొని యేసె గజమ్ము నక్కఱన్. ౧౦౨
౧॥ అగదాఘాతమునఁ గరి యాహనావ, నీశలము వ సె నార్తంపని
స్వనంబు, చెలఁగ; నవ్వాడు క్రోధ మగ్గలము గాఁగి, వివిరి యని
నేసె నేడ్వెఱఁ చేరి చెక్కి. ౧౦౩

చ॥ సురిపు తేరు చూచి బలసూదనుఁ డాహవకోవిదుండు కాఁ
గురిసె నుడగ్రమార్గణపుంగోలుల; దానికి వాడు నల్లి మే
దురముగ నస్త్రముల్ గడకతోఁ బరిగించె సనితసంఖ్యఁ; న
చ్చరముల కజ్జయెఱుకు సంకర ముచ్చిత మయ్యె నయ్యెడన్.
న॥ పినవ నింద్రుఁ డవ్వానికోల్తలకు శింకించి జయంతిం దనక
గ్రమ్మున నిడికొని బాసలయై తానును శోకుచుండె నట్టియెడ. ౧౦౪
మ॥ కడకన్ మాన్దణపంచకమ్మున మహాగ్రప్రక్రియాధుర్యుడై
వడిమై నేసె జయంతిం డయ్యునురు దుష్పారంభు, నాఁడున్ మహా
బడబాగ్నిప్రభ లై, శచ్చరశతుల్ నక్షమ్మున న్నాటి కీ
డ్వడి యత్తేరున మ్రొగ్గతిల్లఁబడె దుర్వారంపుమూర్ఖుగఁగిన్.

న॥ అంత సారథి రథంబు దోలికొని వేటొక్కయిమ్మునకరిగిన
జయశిబ్బంబు లొక్కపెట్టఁ జెలంగ సురలు తనుజసహితంబుగ సురపతి
నగ్గించిరి. ౧౦౫

ఉ॥ ఆజయశబ్దముల్ విని మహాగ్రహవిగ్రహుండై హయారి శ
త్రేజము పైఁచ లేక కడుఁ దెంపరి నస్త్రవిదున్ మహామహా
భాజనుఁ దాము సంపె నలిపాటవమొప్పు గఁ దాముఁ డభ్రవి
భ్రాజన మొప్పు నస్త్రములు వర్షముగాఁ గ నిగిడ్చె నిందున్పై.

వ॥ అంత.

చ॥ వరుణుడు పాశముం గొని సవాహనుడై యెదిరించె బాళికిం
దురమునఁ దోడుగా; మిగుల దోర్బల మేర్పడ దండధారియై
యరిగె జముండు; వెంటనె మహామహిమార్పటి మిన్నముట్టఁ దా
నిరువుర కొక్కఁ డయ్యుఁ దనియించె సురారి శరాళిపెంపునఁ.

శా॥ ఘోరంబై విలసిల్లునారణమునఁ గోపమ్ముమై ధర్మఁ “జో
రోరి! రాక్షస! పోకు పోకు” మని దంజోద్యత్తురుండై బల
స్ఫూర్తుఁ దాముని వైచుడుఁ జలమునఁ బాటింప కష్టేటి యు
ద్ధారంభుం డయి యిందుఁ దొట్టి సుర లాహా! నాఁగ జృంభించినఁ.

చ॥ నిలు నిలు పోకు మంచు సురనేతకుఁ దో డయి దేవతల్ సుని
శ్చలు లయి మార్గణమ్ముల నసంఖ్యగతిఁ బరఁగించి రక్కసుఁ
బల మఱఁ జేసినఁ బడియె వాఁడును మూర్ఖ మునింగి సంగర
స్థలమున రక్కసుల్ మిగుల దైన్యము నొంది కిలంగి పాఱఁగఁ.

క॥ తామ్రుఁ డటు మూర్ఖుఁ జెందిన, నామ్రేడిశకోఽఘూర్ణితాక్షుల
కాంతుల్, తామ్రప్రక్రియఁ బర్వఁ గఁ; దా ద్రింగెడిభాతి సురలఁ
దాఁకె మహిషుఁడుఁ. ౧౧౨

═══════ దేవదానవయుద్ధము. ═══════

వ॥ ఇట్లు గజానూథుండై గదం గైకొని పోకు మని యడల్చి సుర
నాథు నేసిన నతిండును బిట్టలిగి వజ్రమ్మున నగ్గదం బొడిచేసె. ౧౧౩

చ॥ తనుఁ దానుమంగ బెట్టి దపుదంగడి మీఁదికి నచ్చు నిందు) నొ
య్యనగని యెక్కున నలుక నాచ్చి ఫణిక్షిభ మైనశిష్టముం
గొని మహిషుండు దా నెదురుకోలు ఘటించిన నంత నిర్వృతుఁ
గనుఁగొనువారు మెచ్చఁగ నఖండముగా నని చేసి రుద్ధతిఁ. ౧౧౪

గీ॥ అంత దైత్యుండు శాంబరి సఖలలోక, మోహకరి గాఁగ మాయఁ
దామొనయఁ జేసె, నధిప' యెయ్యెడఁ జూచిన నాత్మసదృశు; లొప్పి
రొకకోటి యమ్మాయఁ గుప్పలుగను. ౧౧౫

వ॥ ఇట్లు మాయాప్రభావమ్మున నెల్లెడఁ దానయై మహిషుండు విజృంభించి తమసేనల రూపడంచుటకు నిందుగ్రిం డత్యాశ్చర్యపర్యాప్తుండై చేయునది లేక పుల్లవడియె. ౧౧౬

ఆ॥ వె॥ వరుణుండును జముండు సరసిజాప్తుండు వ, హిన్నయు శశాంకుఁ దొట్టి యితరు లమరు, లభికభయము దొడర నందంద మ్రొన్నడి పాటఁ జొచ్చి రసురబారి కెడలి. ౧౧౭

ఉ॥ ఈగతి నార్తులై యమరులెల్లఁ ద్రిమూర్తుల నాత్మ నిల్పి మా కాఁగఁగ రాదు పీని నని నంచు మొఱ్ఱ బచరించుమాత్ర న య్యోగమవేద్యు లయ్యెడకు హంసఖగేశవృషాధిరూఢులై మూగురు నేగుదెంచిరి సముద్ధతులై మహిషుఁ వధింపఁగన్. ౧౧౮

వ॥ పదంపడి చక్రి చక్రింబు వైచినఁ దత్తేజమ్మున నవ్వాని మాయ పంచబంగాళంబై విరిసె దానికి సహింపక మహిషుండును, జిత్తురుండును, నుగ్రాస్యండును, నుగ్రీవీరుండును, నసిలోముండును, ద్విజేతుండును, బాష్కలుండును, నంధకుండును, దక్కుంగల రక్కసులును నొక్కటై పరిపూర్ణాయుధమ్ములు ధరించి ప్రతిఘటించినఁ బోరు ఘోరం బయ్యె నయ్యెడ. ౧౧౯

ఉ॥ రక్కసులెల్ల నుక్కునఁ గరమ్ములఁ జాపము లొప్ప దిక్తుల్ గ్రొక్కదలంగఁ దాఁకి యమరప్రతిఘ్న వృకముల్ గడంగి దా మెక్కటి వత్ససంఘముల నేవునఁ దోలినభంగిఁ దోలి రి ట్లుక్కుటియున్ సురల్ వొడిచి రోడక యోపినవట్టు పోరుచున్.

క॥ కడు నడరుబాణవర్షము, పుడమియు నాకసము గప్పఁ బోరు భరంబై దొడరిన నయ్యెడ నంధకుఁ, డుడుసంఘము రాల నార్చి యోధులు తలఁకన్. ౧౨౦

శా॥ ఆకర్ణాంతము చాపముం దిగిచి పంచాస్త్రమ్ములన్ వీక నా భీకాక్షుం గుఱిఁ జేసి యేసిన విషాలీఢమ్ము లొవాని నా లోకారాధ్యుండు బిట్టు దున్ని సుర లాలోకించి యగ్గింపఁ దీ య్లోకారమ్ముల నై దుబాణముల దేవారాతిపై నించినన్. ౧౨౧

వ॥ దానఁ బోరు ఘోరం బయ్యె నిట్లు హరితోఁ బెనంగి యంధ
కుండు హరుం దాఁకెఁ బదంపడి యిరువురకును నేబదిదినమ్ములు సమస్త
లోకలోమహర్షణం బగునాహవంబు ప్రవర్తిల్లె నయ్యెడ బాష్పలుం
డింద్రుం దాఁకి యు మహిషుండు రుద్రు నదల్చియుఁ ద్రిణేత్రుండు జము
మార్జొనియు మహాహనుండు గుబేరునిపైఁ గవిసియు నసిలోముండు
వరుణుపై నురువణించియు సతిదారుణంబుగఁ బిఱుసనక సంగరం బొన
రించి రట్టియెడ సంధకుం డుక్కు మిగిలి. ౧౨౩

క॥ గదఁ గైకొని యమరులు గ్ర, క్షదలఁగ హరి నురువడించి కడు
బెట్టిదమ్మె, యదరిపడ గరుండు నేసిన, మదమటి యాతండు గొంత
మ్రొన్నడె నధిపా. ౧౨౪

ఉ॥ అంత జనార్దనుండు విహగాధిపుమేని నొకేత దువ్వి వి
క్లాంతఁ దొరంగఁజేసి విశిఖమ్ముల సంధకుఁ గూర్చి యేయ వాఁ
డంతఁ దదీయమార్గము లన్నియు నుగ్ధగఁ జేసి యభిజా
కాంతుని నేసె నేబదియఖండశరమ్ముల శౌరి పెల్చునఁ. ౧౨౫

ఆ॥ వె॥ వానిబాణములను వమ్ముగాఁ జేసి వేయంచు లొప్పి దీప్తిమించు
తనసు, దర్శనంబు వాని తల గుఱి చేసి నై, చిన సురారి మిగులఁ
జేవ దవిలి. ౧౨౬

మ॥ అనినార్య మ్మగుశౌరిచక్రిమును వార్య మ్మా నటుల్ చేసెఁ గై
కొని చక్రిం బొకఁ జేసి; దాని కసురుల్ గోలాహలం బొప్పఁ బెం
పున నగ్గించిరి యంధకుఁ; సురవరుల్ పొల్పేరి “యేమీ! సుద
ర్శన మి ట్లానె!” యటంచు నొక్క మొగి నాక్రందించి రత్యార్తులై.

క॥ సుర లాకగ్గించిన నా, హరి కనలి యమర్చి యేసె నయ్యంధకుపైఁ
ద్వరితగతిఁ గామోదకి, శిరమునకుం దాఁకునట్లు చేకొలఁది వెనఁ.

వ॥ పిమ్మట నగ్గద శిరమ్మునకుం దాఁకుడు దిమ్ము గదిరి యమ్మా
వాడుండు సొమ్మసిలిన నమ్మహిషుం డమ్మధుసూదనుం దాఁకుటయు.

ఉ॥ చాపము కేలఁ బూని పెలుచెఁ గుణనాదము మ్రోయ నుజ్జ్వల
త్తోపపతితుఁడై యెదురుకోలు ఘటించెడివానిపై మహా

టోపత బాణవర్షము గడున్ వెలయించిన వర్షధారలన్

జోపెడిదున్నపోల్క మధుసూదనుఁ దాఁకె హయారి ధీరుఁడై. ౧౩౦

న॥ ఇట్లు నిరంకుశుండై మహిషుండు హరికార్తుకనిర్ముక్తశర
పరంపరలఁ గ్రమ్మరించుచుఁ గదిసిన నిరువురకును సంకులక్రమమ్మునఁ
గొంతవడి ద్వంద్వయుద్ధంబు ప్రవర్తిల్లే. ౧౩౧

చ॥ హరి గద కేలఁ దాల్చి రయ మారఁగ నమ్మహిషాసురున్ రణా
దరు మదమత్తు మొత్తినఁ బదంపడి శీర్షము వ్రయ్య మూర్ఛ రా
ధరణిపయిం బడెన్ సురలు దైన్యము దక్కఁగ రక్కసుల్ పర
స్పరవదనమ్ములన్ గళలు జాఱఁగ వందురి కంచు నొందఁగన్. ౧౩౨
శా॥ మాత్రన్ దైత్యుఁడు మూర్ఛఁ దేరి హరిపై మాతృర్య మొప్పురఁగా
నేత్రమ్ముల్ గడు నెఱ్ఱఁగాఁ బరిఘమున్ శీర్షమ్మునన్ వైవ దే
వత్రాణుండును దానితాఁకునకుఁ దత్పక్షింధ్రుపై మూర్ఛితన్
సుత్రామాదులుసూడ నొండెడకుఁగొంచుం బోయెఁబక్షింధ్రుఁడున్

చ॥ అమరులదైన్యముం గని “భయంపడకుం” డని చెప్పుచున్ మహా
ద్యముఁ డయి శంకరుండు మహిషాసురుపైఁ దనశూలము న్నిగు
డ్చ మహిషుఁ డేడ్చెఱ్ఱన్ విడిచెఁ గ్రాకటమై తగుశక్తి వక్షమం
దు; మదనహరి తద్ధతికి నోవక హెచ్చినతామసమ్మునన్. ౧౩౩
గీ॥ తనత్రిశూలమ్ము గొని వాని దాఁకి యేయఁ, దొడఁగె వాఁడునుబోరా
డఁ గడఁగె నిట్టులున్నయెడ హరి మూర్ఛ దా నుడిగి శంకరునకుఁ
దోడ్పడెఁ జక్రమ్ము గొని కరమున. ౧౩౪

న॥ ఇట్లు చక్రశూలమ్ములం గొని హరిహరులు సంగరసన్నద్ధులై
విజృంభించుటయు మహిషుండు పే తెత్తినకోపమ్మున. ౧౩౫

మ॥ మహిషాకారము దాల్చి పుచ్చ మతిసంపాతమ్ముగాఁ ద్రిపుచున్
మహిభృచ్చృంగసమున్నతం బయి యసామాన్యంబునై భీతిఘా
ర్వహామై దేహమెసంగ శృంగముల భూధ్రమ్ముల్ వెసంగూల్చుచున్
పిహృతిం దాఁకె హరిన్ హరున్ విపులగంభీరధ్వసం బొప్పఁగన్.

ఉ॥ దానికి నల్లి యిర్వురును దారుణ బాణపరంపరల్ ధను
ర్ధ్వానవురస్పరంబుగ నిదాఘరవిప్రభ లొప్ప నేయ న

మృతనవఖాది బిట్టలుక మార్కొని భూధరశృంగ మాత్మపు
 చ్ఛానుగతంబుగా విసరె నాహరిపై హరుపై రయమ్మునన్. ౧౩౮
 క॥ ఉరవడిఁ బటలెంచెడి త, ద్విరిశృంగము గాంచి హరి యొగిన్ దీక్ష
 ముతా, శరముల నులుముగఁ జేసి య, సురపైఁ దనచక్ర మపుడు
 జొనివెఁ జొనిపినన్. ౧౩౯

ఉ॥ ఆహరిచక్ర వద్దనుజ నయ్యెడఁ దాఁకిన మూర్ఖ వోయి తా
 నాహవరంగమందుఁ బడి యంతన లేచి మనుష్యదేహియై
 బాహువు నప్పలించి గదఁ బాణి ధరించి నితాంతసంగరో
 త్సాహమునన్ మహాభ్రానినదం బొనరించె గిరుల్ చలింపఁగన్.

వ॥ అమృతనాదమ్మునకు నమరులెల్లఁ దలంకి రట్టి యెడఁ గమ
 లాత్ముండు పాంచజన్యంబు పూరించిన దానపులెల్లకును సురలంబలె
 నిశ్చేష్టు లైరి. ౧౪౦

— దేవతలు పాటిపోవుట. —

గీ॥ పాంచజన్యారవమ్మున భయము చెంది, కుందునసురుల వీక్షించి కోప
 మడర, మానవాకార మెడలి యమ్మహిమఁ డంత, సింహరూపమ్ము
 దాల్చి గర్జించి మించి. ౧౪౧

చ॥ అమరులనెల్లఁ దీవ్రనఖరాగ్రములం బొడి చేయుచున్ గ్రమ
 క్రమమున గ్రీహరిం గదిసి గ్రీన్న ఖగేంద్రునిఁ బట్టి చీరి యు
 గ్రముగ రమాధినాభుభుజకాండము వ్రయ్యగఁ జేయఁ గ్రోధవే
 గమున సుదర్శనంబు గొని కంజదళాత్ముండు విక్రమించినన్. ౧౪౨

క॥ ఆతనిచక్రము తనపై, కేతెంచిన సంతోస మృగరాడూప
 స్థీతి విడనాడి శృంగా, ఘాతమ్ముల నతని నొంచె గాతెనుబోలై.

వ॥ హరియును వానికోల్తలకుఁ దలఁకి సంగరరంగమ్ము విడిచి
 పలాయనం బొనర్చి నిజభువనమ్మున కరిగె శంకరుండును వాని నవధ్యుఁ
 గాఁ దలంచి పిఱుందన కైలాసమ్మున కేగె బ్రహ్మయు నట్టు లొనరించె.

చ॥ కరమున వజ్రముం గొని యొకండును నిల్చె బలారి; శక్తి దా
 వరుణుండు దాల్చి యొప్పె, బలవంతుడుఁ దండసహాయుడై రణ

స్థిరత నెసంగె ధర్మః; డని జేయఁ గుబేరుఁడు నగ్నియున్ బర
స్వరముగఁ దోడు వచ్చిరి వెన్ బటతెంచిరి సూర్యచంద్రులున్.

ఉ॥ వీరలకన్న నెక్కు డగువీరులతోడ లులాయహుషియై
ధీరుఁడు దానవుం డగుదెంచె బరస్వరముక్తమార్గణా
సారపరంపరల్ ప్రబలె జ్యోనినదమ్ములు సింహనాదముల్
భారన భూసభోంతరము పూటెరింగి జెలంగి మించగన్. ౧౪౭

గీ॥ శృంగములచేతః బర్వతశృంగములను, నుక్కుమైఁ జిమ్మకొంచుఁ
గై పెక్కి మహిషుఁ; డెల్ల యమరులఁ దాడించె నిద్దబలుఁడు, పుచ్చ
సంఘాతములు ఖరస్ఫోటనములు. ౧౪౮

శా॥ ఉగ్రుండై పటతెంచు మహిషుడు ధోద్యోగముం జూచి భీ
తిగ్రస్తుం డయి సాత నిగ్రుండు; జనాధిక్యమునన్ బాళియన్
న్యగ్రుండై చనె; ధర్మఁడుం బరుగిడెన్; యక్షేశవహ్వయగు లా
శాగ్రంధిన్ విజనాడి యేగి; రరిగెన్ జందుండు సాంద్రత్వంబున్.

ప॥ ఇట్లు మహిషాసురుండు నూలువత్సరములు పరమదాసుణం
బగుసంగా) నుం బొసరించి నిలిచులనెల్లఁ దరిమి జయాధిక్యమునం
బొలిచి దైత్యసహితముగ స్వర్గం శాక్తిమించుకొని వలయు దైత్యుల
వల నగునెడల నియోగించి యమరపరిశ్రక్తము లగుధనాగారములును
నైరావతోచ్చైశ్చ)కామధేనుగల్పవృక్షములును నాత్మాయత్తంబులు
గ నొసర్చి యింద్రాసనము నధిష్ఠించి యగ్రేష్ఠంబుగఁ బరిపాలనం బొన
ర్చుచుండె. ౧౪౯

గీ॥ వానిధాటికి దాళక వాడి దరిసి, యరిగి గిరిగహ్వరముల నాశ్రీ
యించి, యవలఁ బెక్కులు వర్షము లార్తి గూర, నమరులు వసించి
కృశియించి రవననాథ. ౧౫౦

ప॥ పదంపడి యొక్కనాఁడు దేవతలందఱును బ్రహ్మలోకమున
కరిగి వేదవేదాంగపారంగతు లగుమరీచివ్రభృతమహామునులు సేవించు
బద్ధాసనం బలంకరించి మున్నవేదగర్భుఁ జతుర్ముఖు ననంత తేజోనిధి
రజోమూర్తిం గాంచి నన్నుతించి యిట్లు చెప్పినిరి. ౧౫౧

చ॥ అసురుల మయ్య నొక్కమహిషాధముచే నిటు లుక్కు దక్కి వి
క్రమ మొనరింప లేక గిరిగహ్వరముల్ గృహసీమలై పొసం
గ మహిమ మేది నట్టిమముఁ గాంచఁగ రాదె మహాత్మ! తండ్రి యే
క్రమమున నున్నఁ బుత్రులఁ గరమ్ము ననుగ్రహబుద్ధిఁ జూడఁడే.

మ॥ అమరస్థానము వానిరాజ్యముగఁ గల్పగప్రసూనమ్ము ల
య్యమరారాతి పరమ్ముగా మఖము లయ్యశావరి పాల్గొంగ సం
ద్రమనం బుట్టినగోవు వానిదిగ నద్వైత్యుండు పెంపొంగ దై
శ్యమునన్ మన్ని సురేందురీ లిట్లగుటయు న్నయంబె లోకేశ్వరా.

వ॥ సర్వజ్ఞు డవగునీ కెఱుంగ రానిదొం డుండదు మాపడెడి
యవస్థ యే మని చెప్పికొందు మట్లు స్వర్గంబు వానిచా లొనర్చి యది
గహ్వరమ్ముల నచ్చటచ్చట వసియించుమమ్ముల నెద్దియే నొకనిమిత్తంబు
గల్పించి వీగించుచున్న వాఁ డట్ల గుటం జేసి రక్షకుండ వని నీపాదమ్ములం
బడితిమి మాకెద్దియేని గతి గలుగం జేయు మని మాటికిం బ్రార్థించు
నమరులకుఁ గృతాంజలలకుఁ బితామహుండు ప్రేమార్ద్రుండై యి
ట్ల నియె. గగిగి

ఉ॥ చేసెడిదేమి! గానవుఁ డశేషసురాసురమర్శులందు న
న్నోసరిలంగఁ జేయ నొరుఁ డుండమి మత్తత నిట్లానర్చువాఁ
డీసరణి వరమ్ము గొనె నెవ్వఁడునుం బుగుషుండు త న్ననిం
జేసి వధింపకుండ నిఁకఁ జేడియ వాని వధింపఁగావలెన్. గగిఁ

వ॥ కావున మనమండలమును కైలాసమ్మున కరిగి కార్యవిశా
రదుం డగు శంకరుతో యోజించి తత్సహితులమై మాధవునొద్ద కేసి
కర్తవ్యాకర్తవ్యమ్ములు నిర్ణయింత మని చెప్పి హంసాచూఢుండై దేవ
తలం గలిసి కైలాసమ్మునకుఁ జనిన సంత నద్దేవదేవుండు ప్రసన్నుండై
యెల్లర నుచితసత్కారమ్ముల గారవించి కుశలప్రశ్న పూర్వకమ్ముగ నాగ
మనకారణం బడిగినఁ జతురాననం డిట్ల నియె. గగిఁ

చ॥ తెలియనికార్యమే! యిదియు దేవరకుఁ; మహిషాసురుండు వీ
రల నిరసించి స్వర్గ ము కరంబు తిరంబుగ నేలుచున్న వాఁ

డలఘుఁడు యజ్ఞభాగముల నన్నిటి దైత్యులతోడ వాడఁ టు
మ్ములఁ గొనుచున్నవాఁడు వనముల్ గతి యయ్యె నిలింపపాళికిఁ.

వ॥ వాసవుఁ దొట్టి యీగీర్వాణులెల్ల నన్న శరణంబు వేడిన
నిన్నుం గన వచ్చితి నీకార్యభారంబు నీయంద నిలిచినది నావుడు
మందహాసకందళితముఖారవిందుండై శంకరుండు విరించి క్లిగి నియె.

ఉ॥ తెచ్చితి పీయనర్థమును దేనతలందఱకుఁ; వరంబు ము
న్నిచ్చి; యి కేమి సేయ నగు నెవ్వనికేనియు వా డవధ్యుఁడౌ
నచ్చపలుక వధింపఁ దగునంగన లెవ్వరు! నీనతీమణిం
బుచ్చెదా! మత్తలోదరినిఁ బుత్తునా! పుత్తుమొ! వాసవాంగనక.

క॥ మనభార్యలందు నొక్కతె,యును యుద్ధమునందు నేరు పొప్పెడి
సతి లే, దనఘా! కర్తవ్యం బ, వ్యవజాతునివలన వినఁగ వలయుఁ
గడంకక.

౧౬౧

వ॥ అతండు బుద్ధిమదక్రేసరుం డగుట నిప్పట్ల వల నగునుపాయం
బెఱిగించు నయ్యెడ కరుగుద మని శంకరుండు తత్సహితుండై విష్ణు
లోకమ్మన కరుగునెడ ననుకూలవాతమ్ములు వీతెంచె మార్గమ్మన నెల్లెడఁ
బఱులు శుభసూచకమ్ములయ్యె నాకాశంబు నిర్మలంబుగాఁ దోచె
దిక్కులు తెలువొందె నిట్లు శుభోదర్కమ్ముగా వెడలి యమ్మహాదేవుండు
ముందట.

౧౬౨

సీ॥ హంససారసచక్రసంసేవితము లై నకమలాకరమ్ములు గలుగుదాని
మందారవకుళచంపకమల్లి కాశోకవనము లెల్లెడ నొప్ప వఱలుదాని
నవరత్నఖచితసుందరసౌధభాసురవీధీశతమ్ములు వెలయుదాని, నిగ
మముల్ సెప్పమునివరేణ్యులును గాయకులు నచ్చరలు గల్గి కులుకు
దాని॥ గీ॥ సలఘులు సునందనందనాదులు నితాంత, భక్తిశీలురు
నలుగడఁ బరఁగుదాని, విష్ణుభవనంబు గని యందు వెలయునమ్మ,
హాత్తుభవనంబు గనియె ననంతరంబు.

౧౬౩

వ॥ ఇట్లు దేవత లందఱు నయ్యెడ కరిగి ద్వారపాలకుం గాంచి
మే మే తెంచితి మని మధుసూదనున కెఱిగింపవలయు ననిన నందొ
క్కరుం డగువిజయుం డరిగి యమ్మధువైరికిం జెప్పె నంత విష్ణుండు

నదసంబు వెలువడి వారలున్నయెడ కేతెంచిన సందఃను నమ
స్కరించి వేదవాక్యమ్ము సన్నుతించిరి యద్దేవుండును గరుణా
వృందై యెల్లరఁ గుశలం బడిగి యాసనమ్ముల నుండ నియోగించి
యాగమనకారణం బేనున వారి లిట్లనిరి. ౧౬౪

మ॥ వరదానమ్మన దృష్టుడై మహిమఁ డాపత్కారియై మాకు న
ధ్వరభాగమ్ములు ముట్టకుండ దినముం దా నేలుచున్ మమ్ము భూ
ధరదుర్గమ్ములపాలు చేసెఁ బునఁ నధ్వ (౨కీ)యం బొల్పునాసుర
వైరిం బరిమార్చుఁగా వలెను సంశోధింపు మేదేనియన్. ౧౬౫

న॥ మహాత్మా! యవ్వాని సధించు పాటిసామర్థ్యం బుహూరమా
సరస్వతీశచ్యాదులం దేయంగనంకుం గల్గు నయ్యది విచారంపుము
శరణాగతుల మమ్ము దరి చేర్చు మనపుడు విషం డవ్వారల కిట్లనియె.

గీ॥ అమహిమతోడ మనము మున్నహవం బొ, సర్వీతిమికాదె వాఁడు
మనకు ననధ్వఁ, డెల్ల సురలయంశమ్ములు నేకముగఁ బొ, సంగున
ట్లొకకాంతఁ జేయంగవలయు. ౧౬౬

క॥ మనమనయంశమ్ములఁ బుట్టినచువ్వాచూషీ వాని డీకొని పోరన్
దునుము నసంశయముగ న, స్వనితకు మన మాయుధములు
వలయు నొసంగన్. ౧౬౭

దేవప్రదుర్భావము

న॥ అని యతిండు వలుకున యొడఁ జతురానను మొగమ్ము నుండి
యొక్క తేజమ్ము రక్తవర్ణమ్మున గిందిచ్చీతిగలును గిందిబుష్ణమ్మును శుభా
కారమ్మును మరీచిజాలకీలితంబును నై పొడిమె నద్దాని నీక్షించి శివ
కేశవులు పరమాశ్చర్యపర్యాప్తులైరి. ౧౬౮

గీ॥ రావ్యవర్ణంబు మిగులదుర్దర్శ మధిక, తిన్మము భయంకరంబు నై
దేవతలకు; విస్తయం బిచ్చు తేజంబు వెలికి వచ్చు, నద్రినమ మయి
రుదుదేహంబునుండి. ౧౬౯

న॥ పిదప విష్ణుశరీరంబు నుండి సత్త్వగుణోపేతంబై శ్వేతవర్ణం
బైన తేజమ్మును పురందరుకాయమ్మునుండి సర్వగుణాత్మకంబై చిత్రవర్ణం
బగు తేజమ్మును వహ్నియమకు బేరవరుణాదు లగుతిక్కటిసురలశరీర

మ్ములనుండి భిన్నభిన్నమ్ములగు తేజమ్ములునుం బొడమి మహాతేజోరాశి
యై హిమవత్పర్వతసన్నిభం బగునద్దానిం గాంచి యెల్లరును విస్మయం
బందుచుండి రంత నత్తేజఃపుంజ మ్మొక్కదివ్యసుందరియై పదునెనిమిది
భుజమ్ములును దెల్లనగు మొగమ్మును నల్లనినేత్రమ్ములును నరుణం బగు
నోవ్మమ్మును నెఱ్ఱనిపాణితలమ్ములును గలిగి నానావిధభూషణమ్ములు దాల్చి
సన్నద్ధయై యమ్మహిషాసురుఁ జంప నుంకించె ననుడు జనమేజయుండు
మహాత్మా! యమ్మహాదేవిస్వరూపమ్ము సంక్షేపమ్మున వచించుట గాదు
విస్తరించి యేయేదేవతలయంశమ్ము లేయేయంగమ్ములుగాఁ బరిణమించె
వినవలతు నావుడుఁ బౌరాశర్యుం డమ్మహాలక్ష్మీస్వరూపం బిట్లు వక్తా
ణించె.

౧౭౧

శా॥ ఆరూపం బిదమిథ మంచు ముచులుఁ హర్యాదులుఁ జెప్పఁ గా
లే రూహింపఁగ నాకు శక్యమగునే! లేశంబుగాఁ జెప్పి వా
చారంభం బొనరించితిఁ శుభదమై యజ్ఞానవిధ్వంసమై
సారంబై సతమై చెలంగు నది విశ్వం బెల్లెడఁ వ్యాప్తమై.

౧౭౨

వ॥ సరేంద్రా! యద్దేవి యేకరూపిణియయ్యుఁ డత్తత్కార్యమ్ముల
కనుగుణమ్ముగ నటునివడువున నానారూపమ్ముల నెసంగుచుండు నయ్యయి
రూపమ్ములకుఁ గార్యకర్తానుసారమ్ముగ నామంబులు దనరు నయ్యవి
సగుణమ్ములును నిర్గుణమ్ములు నై యనంతమ్ములుగా నుండు నై నను నా
యోపిన తెఱంగున వివరితు నాశ్చింతింపుము.

౧౭౩

క॥ హరు తేజమ్మున వక్త్రాం, బురుహము కడు వెల్లనగుచుఁ బొలిచెఁ
గురు ల, భ్రురుచిం జెలువారెఁ బరే, తరాజ తేజమ్ముపాలుపు డవిలిన
కతనఁ.

౧౭౪

వ॥ ఆజగన్మాతృక నేత్రత్రయంబు పావకాంశం బగుకతనఁ గృష్ణ
రక్తశ్చేతవర్ణమ్ములం బొలిచెఁ గనుబొమ లుభయసంధ్యలవలన నగుటం
జేసి వక్రమ్ములును గృష్ణవర్ణమ్ములును సిగ్ధమ్ములును నై యొప్పె నాతి
దీర్ఘమ్ములును నాతిహ్రస్వమ్ములుం గాక జోలొనమమ్ములగు శ్రవణమ్ములు
నాయు తేజస్సముద్భూతమ్ములు.

౧౭౫

సీ॥ తిలపుష్పముం బోలియలరెడునాసిక ధనదునితేజంబు, మొసలు గల్గి
తనరారుదట్కుదంతములు పా)జాపత్యతేజంబు కావివాలెడి
నేంద్రు, తేజంబు; మీఁదివాలెడి కార్తికేయుని తేజంబు, పొల్వారు
దీప్తి నలరు, పదియును నెన్నిదిబాహులు విష్ణుతేజం; బంగుళులు
వసుసంభవములు॥ గీ॥ స్తనయుగళ మంబుజారి తేజంబు త్రివళి;
సంయుతము మధ్య మింద్రుతేజంబు జంఘ, లూరుపులు వరుణుడు
కటి యుర్వి యిట్లు, పుట్టె నద్దేవి శుభరూపమ న నరేంద్ర). ౧౭౬
క॥ ఆయమఁ గాంచి సురలు మో, దాయత్త త మించి , మహిషు నడఁచు
మనకుఁ దా, నై యిచ్చు స్వర్గరాజ్యం, బీయంబిక” యంచు భయము
నెడలిరి తమలో॥ ౧౭౭

వ॥ అంత విష్ణుండు సురలం గాంచి యీ యంబికకు మీ మీ
భూషణంబు లొసంగి మీమీ యాయుధమ్ముల తేజమ్ములనలన నాయు
ధమ్ము లుత్పాదించి యొసంగునది యనిన నిర్జరులు సంతుష్టులై యట్లొన
రించిరి. ౧౭౮

సీ॥ పాలసంద్రము మేల్చిచేలమ్ములును మంచి దై నరత్నపుహారమం
బకొసఁగె, నాపాదమస్త్రకంబమరఁదాల్పఁగ విశ్వకర్మర్మపుమేల్
నగల నొసంగె, నురమున శిరమున ధరియింపఁ దగుమాలికలు
రెండు వరుణుడు కానుకిచ్చె, దనరారు వివిధరత్నమ్ములిచ్చుటే
కాక హిమవంతుఁడర్పించెనేన్ గొంగ॥ తే॥ గీ॥ హరిఁచు హరుఁడును
వరుణుండు నాత్మచక్రి, శూలశంఖమ్ములవలన నోలి సృష్టి, జేసి యొ
సంగి రయ్యంబకు శ్రీకరములు, చక్రశూలశంఖమ్ములు జనవరేణ్య.

వ॥ మఱియు బావకుండుమనోజవమ్మును శతఘ్నియు నగునొక
శక్తియు వాయువు బాణపూర్ణంబగు సంబులపొదియును జాపంబును
నిందుండు దనవజ్రమ్మునుండి యుదయించినవేటొకవజ్రమ్మును నై రావ
తమున కలంకరించెడి గంటయును యముండు దనదండమ్మునఁ బొడమిన
దండంబును బ్రహ్మదివ్యగంగాజలపూరితం బగునొక్కకమండలువును
గాలంబు ఖడ్గమ్మును పలకయును విశ్వకర్మ తీక్ష్ణం బగుపరశువును గుబే
రుండు సురాపూర్ణం బగుకనకపాత్రంబును వరుణుండు దివ్యపంకజమ్మును

ఘంటాశతనినాదితం బగుకామోదకి యనునొకగడయుఁ ద్వప్త యభేద్య కవచంబును నానావిధాన్త్రములును దివాకరుండు స్వకిరణములును నొంచగిన నవి దాల్చి వెలుంగునజ్జగన్తాత్మకం గాంచి వార లందఱు నిట్లు నుతించిరి.

౧౮౦

మ॥ శివవై శాంతివి పుష్టివై సుఖదవై సిద్ధిస్వరూపంబ వై
భవసంహారిణి! కాశరాత్రి వయి యంబాదేవివై వృద్ధి వై
యవనిం బొల్చియు దానిచే నెఱుంగ రా కంఠస్థితిం బొల్చి మా
య వెలింగించుచు దానికిం దెలియ రా వత్సంత గోప్యస్థితి.

ప॥ అట్టివైష్ణవీరుద్రాక్షేంద్రాణ్యత్తి క వగునీకు నమస్కరించెద
మెట్లైన మమ్ముం బీడించు నీహయారిని రయమ్మునం దునిమి కళ్యాణమ్ము
లొసంగు మని మాటిమాటికి నుతించి చరణంబులం బడునయ్యమరుల
కయ్యంబిక యిట్ల నియె.

౧౮౧

చ॥ వినుఁడు సురల్! సురారి నొకవేల్చిడిఁ ద్రుంచెద దీని కింత భీ
తినిఁ గొనునారె బ్రహ్మముఖదేవత లందఱు; కాలపర్యయ
మ్మును గడవంగ నేరికినిఁ బోలునె! యెంతటినింత యంచు నా
ననము సమందహాసముగ నాద మొనర్చె రిపుల్ భయంపడె.

ఉ॥ మేనువు సంచలించె వడిమి న్నదరేణ జలధుల్ గలంగెదు
ర్వారతరంబుగా ధరణి గ్రక్కదలెణ దళదిక్కు లొక్కటై
భోరన మ్రోసె నారవ మపూర్వగతి విని యాహయారియ౯
ధీరతఁ దక్కి రక్కసులదిక్కు మొగం బయి యల్పపెంపునె.

ప॥ ఇయ్యది కడుఁగొత్తయై యున్నయది దీనికిం గత మే
మొకో! యని శంకించి వెండియు.

౧౮౨

ఉ॥ ఈరవ మాచరించురిపుఁ డెవ్వడో! గన్గొని నానిఁ గట్టి దు
ర్వారత నాదునన్నిధిఁ గరంబు తిరంబుగఁ బొందఁ జేయుఁ డ
ద్వారణు మందబుద్ధి గతదర్పు నొనర్చి యమాలయాతిథిం
గా రచియింతు నెవ్వనికిఁ గాలము చేరువ యయ్యె నియ్యెడె.

క॥ సుర లిట్లానరించిరొకో, పరమాపద డస్సి నాదుభయమున గిరిగ
హ్వరములపాలై నిర్భీ, తి రవం బొనరింప నింత తెగువ గలుగునే.

వ॥ అని పనిచిన దూతలు సని సర్వాంగసుందరియు నష్టాదశ భుజయు సర్వాభరణభూషితయు నాయుధసంపన్నయు హస్తమ్మునఁ జమకమ్ము గొని సారెనారెకు మధుపానంబొనర్చుచున్నదియు నగునప్ప రాంబ నీక్షించి భయత్రస్తులై మహిషుపాలికిఁ జని యిట్లనిరి. ౧౯౦

ర్వాంగసముజ్జ్వలన్తణిమయస్ఫుటభూషణ నిస్తులాయుధా భంగురహస్త నిత్యమధుపానమదాలస చారుచంచలా

పాంగ గనంగ నయ్యై గనినంతన భీతి యెనంగె మా కొగిన్.

వ॥ అత్తలోదరి సురకాంతయు ససురకాంతయు సని నిరూపింప రాక యపూర్వప్రక్రియ నొప్పుచున్నయది తత్తేజంబు దుర్దర్శం బగు కతన నిలువ నోడి యిట కరుదెంచితి మంతరిక్షమ్మున నుండి నిలింపు లాయంగనామణి నెక్కుడుగ సన్నుతించుచుండి రవ్వారావోహ యేమి కతమున నిట కేతెంచెనో తెలియుట మాకసాధ్యంబు, తద్దర్శనమాత్ర పలాయమానులమై చేవరకు విన్న వింప వచ్చితిమి. ౧౯౦

క॥ శృంగారాదిరసమ్ము ల, పాంగాధీనములు గాఁగ నంగజత మా రంగ సృజించుచెల్వన, నంగన రంగారు నేమి యనఁ దగు నధిపా.

వ॥ ఇంక నెయ్యది కర్తవ్యం బానతిమ్ము నావుడు మహిషుండు మంత్రదిక్కు మొగంబై నాభిలాషమ్ముగ నిట్లను. ౧౯౧

మ॥ అనురాగిల్లినతి త్తలోదరికి నే నయ్యంగనారత్నముం

గొని ర మ్మేక్రియ నైన సామమున నాకోర్కుల్ ఫలింపంగ నే నొనరింతున్ బ్రయమారఁ బట్టమహిషీయోగంబు; తిత్కన్యకా జనచూడామణి, కింతకన్నఁ గల దె! నంతోష మెంతేనియున్. ౧౯౩

గీ॥ సామదానభేదమ్ముల సమ్మతించి, వచ్చుఁగాకేమి రాకున్న మచ్చెకంటి నిటకు రప్పింపుమీ బలాత్క్రమిగ నొప్పె, నేని రసభంగ మొనరింతు వేమొ మొదల. ౧౯౪

ఉ॥ ఆసరసీరుహాక్షి జలజానన యాతనుమధ్య లేని యీ

వాసవలోకసౌఖ్యములు వ్యర్థము; లచ్చెలిమిన్న విన్న నా

కాన జనించె వై శమ తదంగన నియ్యడఁ దేవలై రసా
భాసము గాక యుండ నొక ఫక్కిక నీదగునేర్పుకూర్పునన్. ౧౯౫

వ॥ అని యనిసిన సమ్మంత్రివరుం డరిగి దాదవ్వు నిలిచి విన
యావనతుండై యిట్లను. ౧౯౬

ఉ॥ ఎందులదాన! వియ్యడకు నేమికతమ్మున వచ్చియుంటి! నీ
యందముఁ జందమున్ విని స్మరాతురుండై ననుఁ బంపె మావిభుం
డందుల కేగుదెంచెదా! రయమ్మున నాతనిఁ దోడి తెచ్చి నీ
కిందు నొసంగువాడనొ మృగేశ్వర! యీతడవేల చెప్పుమా.

మ॥ సరసీజాననదత్త మావరమునన్ స్వర్గమ్ము నిర్జించి యె
వ్వరికిఁ వధ్యుండు గాక యిచ్చు కనురూపం బైనరూపమ్ము దా
ల్చి రసజ్ఞత్వము గల్గి మావిభుండు నిస్సీమప్రతాపాదిభా
స్వరుండై వర్తిలు వేటొకండు మహిషస్వామిస్థితిఁ బోలునె. ౧౯౭

చ॥ అనవుడు లేతనవ్వు నగి యజ్జగదంబిక వల్కు “దేవతా
జననిగ న న్నెఱుంగుము ప్రళంస యొనర్చితి కాన యంతయున్
వినిచెద మీవిభుం డిడెడివేదన కోపక నన్ను వేడినన్
బనిఁ గొని వచ్చితిఁ మహిషుఁ బట్టి వధించి సురాళిఁ బ్రోవఁగన్.

వ॥ ఇంతవట్టును నీయందలివినయవిధేయతలకు మెచ్చి వచించితి
వేటొక్క తెఱఁగేని యిప్పుడ నిన్ను వధింతు నింకఁ జాగు నేయక
పోయి మీరాజునకు నారాక యెఱింగించి యిటు వచియింపుము. ౨౦౦

————— దేవీమహిషదూత సంవాదము. —————

శా॥ జీవింపన్ వలతేనిఁ దత్క్షణమ స్వశ్రీ) వీడి పాతాళముం
బోవన్ జూడు మనుగ్రహించి విడుతున్ బో నేరకున్న నినున్
దేవప్రీతిగ యుద్ధరంగమున మద్దివ్యాస్త్ర సాతమ్ములన్
గావింతున్ మృతఁ గా మదగ్రమున నీగర్వంబు దుర్వారమే. ౨౦౧

చ॥ ప్రతియుగమందు దుర్మదులు పల్వురు సేవలై దేవవీడ సం
తతగతిఁ జేసి మచ్చరశతమ్ముల రూ పతి పోయి రింక నీ
గతియును నట్లకాఁ దలఁచి గర్వము వీడుము ధాత నీకు మె
చ్చి తివిరి యిచ్చునవ్వరము చెల్లదు పొల్లగు మచ్చరమ్ములన్.

ఉ॥ కావున దేవసద్గుణమును గర్వముతోడన వీడి పొమ్ము లేదా? వెఱపేది శస్త్రములు దాల్చి రణమున కేగుడెమ్ము నీ కావర మింతలో నడచి కాలునిప్రోలికిఁ బంపి స్వర్గ మా దేవతలందు నిల్పెద విధేయులఁ బ్రోచుట నాకుఁ జెల్లదే॥ ౨౦౩

ప॥ అని మహిమనకుం జెప్పము పొమ్ము నావుడు మంత్రీ యయ్యంబిక కిట్లను॥ ౨౦౪

ఉ॥ ఎక్కడిమాట లియ్యవి! మృగేక్షణ! యశావనగర్వసంపదఁ మిక్కిలి మీఱి పల్కెదు సమిధపరాక్రమశాలి మావిభుం డెక్కడ! బాల వీ వతని నెక్కటిపోరున నిగ్రహించు లా వెక్కడ! నమ్మశక్య మగునే! విను మాతనిశౌర్యసంపదల్. ౨౦౫

ఉ॥ ఆతనిపై న్య మొక్కవిధ మైనది కాదు రథాశ్వనాగము ఖ్యాతతమై పదాతినిచయాకులమై తగుఁ గామరూప వి ఖ్యాతుఁ డతండు నిన్నడఁచు టబ్బురమే! లలితాంగి! దుర్మద స్ఫీతగజంబు మాలతి నశింపఁగఁ జేయుటయుఁ భరంబాకో. ౨౦౬

ఉ॥ నీయెడ మావిభుండు గడు నెయ్యము గల్గి చరించునప్పు డే మోయునతీలలామ? కఠినోక్తులు పల్కి రసంబు భంగముం జేయఁగ రామి నీ కిటులు సెప్పుచు నుంటి మఱింత యేల నీ ప్రాయము సార్థకమ్ముగఁ గృపఁ గనుఁగొమ్ము వరింపు మాతనిఁ.

గీ॥ అతనిరాజ్యమ్ము ధనమును సఖిలమునుఁ ద్వ, దీయ మగు భృత్యుఁ డై సేవఁ జేయుఁ బట్ట, రాజ్యవై మమ్ముఁబాలింప రాదె! భక్తి, భావ మున నీకు మ్రొక్కెదఁ బంకజాక్షి. ౨౦౭

ప॥ అని బహుభంగుల సామపూర్వకమ్ముగాఁ బోధించువానికి నయ్యంబ యిట్లను. ౨౦౮

ఉ॥ నీదగు తెల్వితేటలును నేర్పును నింతియ నిన్ను మంత్రీ గా నూఁదినవానికిం దెలివి యొప్పున! యోపకుబుద్ధి! యిద్దఱు న్నాదులు నిద్దఱుఁ హతమనస్కులు నిద్దఱు నిద్దఱే వృధా వాద మిదే! ధాత తగువారిని గూర్చె జగమ్ము నవ్వఁగఁ. ౨౦౯

వ॥ ఏను స్త్రీస్వభావమునం జేసి వానిబలపరాక్రమంబు
జెఱుంగ నని కదా! ప్రేలితి, వయ్యది నిక్కంబ, ఏను బురుషుండ నొండె
దదనుగుణస్వభావ నగు స్త్రీ నొండె గాకుందు నని వెండియు. ౨౧౧
మ॥ అతిమూఢుం డయి మున్ను మీ ప్రభువు తా నాసించె స్త్రీచేతఁబం

చత నద్ధాతకతమ్మనక, వినుము తచ్చాతుర్య, “మెంతే జగు
ప్థితమా” నంగనచేతఁ జచ్చు” టని తాఁ జిత్తమ్మనక రోయఁడ
మృతిహీనుం, డిపు డవ్వరం బెదిరె దా మైమై జనక బోలునే.

చ॥ “పురుషుని నన్ను నివ్వనిత పోర నెదిర్చి వధించునే” యటం
చరయక మృత్యు పీనెపము నందిన దంచు నెఱుంగునట్లు మీ
సరపతితోడఁ జెప్ప మొకనాతియ కాదు తృణంబు వజ్ర మై
పొరిఁగొనుఁ గాలపర్యయము మూఁడిన నెంతటివానికేనియుక.

వ॥ కాలంబు సమంజసం బగునప్పుడు వజ్రంబేనియుఁ దూలం
బగు నట్లగుటఁ దనకుం గలపైస్వయ్యలును నాయుధమ్ములునుఁ దక్కటి
సాధనమ్ములును వ మ్మగు నిక్కువం బని మఱియును. ౨౧౨

ఉ॥ కాయము దాల్చు వారలకుఁ గాదొకొ! మృత్యువు, నిక్క మేరికే
నాయువు నిశ్చలంబె! జలజాసనుఁ డాదిగ నొక్కఁడేని ని
త్యాయితఁ డున్నె! చాపు లరయక బలురీతులు, దైవనిర్మితం
బై యట తన్ను మృత్యువు రయమ్మున మ్రొంగఁగ వచ్చె దుర్మతి.

వ॥ ఎవ్వని కెవ్విధమ్మున విధించి యుండు వాఁ డెవ్విధమునఁ
బొలియు, నిట్లుండఁ గొందఱు మూఢులు మాకు వరమ్ము గలదు మే
మెవ్వరికేని నవధ్యుల మని విట్టివీఁగుదు, రట్లు గర్వించినవా రెవ్వరేని
శాశ్వతులై యుండిరే! యింతవట్టు సప్రభువునకు బోధించి జీవింపఁ గలఁ
డేని హవిర్భాగమ్ములును దివమును దేవాధీనం బొనర్చి తనవారిశోఁ
బాతాళమ్మున కరిగి యందు సుఖమ్ముగ నుండు నట్లొనరింపుము నాపుడు
మంత్ర నిజాంతర్గతంబున. ౨౧౩

ఉ॥ ఎక్కువతక్కువల్ తెలియ కియ్యబలామణి ప్రేలుచున్న దీ
చక్రైరబామ్మయు క్కడఁపఁ జాలియుఁ జాలకపోతి రాజు పె

వృక్కువఁ జేసి దీనిఁ దనమానినిఁగాఁ గొన నెంచి పంపిన
స్థిక్తమలాక్షి యే మనిన నెల్లదమై చన దింత నిక్రమా. ౨౦౭

వ॥ కా దని యిత్తురుశితో ననికి సంతనకట్టితినేని రసాభాసం
బగు నట్లు విరసం బొనర్చి ప్రభునన్నిధి కేగు తెట్లు సమంజసం భగు!
నదియునుం గాక కామాతురుం డగుకతన నతండు నారాక కెదురు
నూచుచుండు, నట్టియెడ నే నిద్దాని జయించినను నిద్దానిచే సమరమ్మున
నోడినను నిరుదెఱంగు నతని కప్రియంబ యగుం గాకేమి, యాతని కడ
కేగి చక్రఁగా బోధించి పిదప నతనియభిప్రాయానుసరణమ్మునఁ గార్యంబు
నిర్వహించెద నిది య ల గ్గని యతండు మహిషపాలికిం జని కృతాం
జలియై యిట్లనియె. ౨౦౮

శా॥ నీయాజ్ఞం గొని యేగి కంటి నచటన్ నీచేజపత్రాక్షిఁ దే
జో యుక్తిన్ వెలుఁగొందుదాని శరసంస్కార్యుంచితాప్తాదశ
స్థాయద్బాహువిలాస సింహగత నబ్బాలాశిరోమాలితో
నీయందమ్మునఁ జందముం దెలుపుచు న్నే నిల్లు బోధించితిన్.

ఉ॥ మావిభుఁ డీత్రిలోకముల మన్నన కెక్కినవాఁడు నిన్ను సు
శ్రీ నెలయంగఁ ఒట్టమహిషీపదమం దొగి నిల్పి సేవకుం
డై వశవర్తియై మెలఁగు నాతనిఁ బొందుము మూడులోకముల్
నీ వయి యేలుకొమ్ము రమణీ! యెలప్రాయము సార్థకమ్ము గన్.

వ॥ అనునాపలుకుల కక్లామిని కనలి స్థితం బొనర్చి యిట్లనియె.

మ॥ మహిషీగర్భసముద్యవుం దులువ నమ్మందున్ సురప్రీతి ధూ
ర్వహనై యే బలి యిత్తు శక్తి కకటా! వాపాత్మ! నాబోటికిన్
మహిషుండా పతి! యెంత హీన యయినన్ మానంబుపెం పేది త
త్వహవాసం బొనరించునే? మహిషి యాఁ దద్యోగ్య తుల్యాకృతిన్.

చ॥ సురలకు వైరియై మిగుల సోలుచు మత్తిలి దుష్టుడై యహం
కరణమునన్ జరించుజనకంబకు నమ్మహిషాధమున్ వధిం
తు రయము మీఱ దైత్యతతితోడ రసాతిల మేగె నేనియున్
గరుణ దలిర్పఁ గాతు" నని కావర మెత్తి వదించె బెల్పనన్.

వ॥ అంత నేనాదుర్భాషణములకు సైఃపక యుద్ధమునకు నుంకింప నెంచి రసభంగం బగు నని యోజించి దేవరకు విన్నవింప నిట కరు దెంచితి.

౨౨౩

ఉ॥ అంగనయయ్య నెక్కుడు మదాలనయై బలముఁ జలంబు ను ప్పొంగ నిరంకుశంబుగ రణోత్సుకయై చెలువారుదానితో సంగర మాచరించుట యసాధ్యమ కా వగతుఁ జయంబుఁ ద ద్భంగము నన్న వెయ్యెడల దైవవిధేయము లెంతవారికిఁ. ౨౨౪
వ॥ నావుడు మహిషుం డితికర్తవ్యతామూఢుడై వృద్ధు లగు మంత్రుల రావించి యాయంగన దేవప్రేరితయై చనుదెంచినశాంబరి యగుమాయ యగుం గాకేమి మీర లుపాయజ్ఞుల రిందు సామాదుల యం దెయ్యది ప్రయోజ్యం బగు విశ్వాసార్హంబు గా వచియింపుఁ డనినవార బిట్లనిరి.

౨౨౫

గీ॥ సత్యమై ప్రియమైనవచనము పతికి, దెలుపు టుచితంబు రెంటికిఁ దొలగకుండు, మాట దొరుకదు రుచ్యమై మందు రోగ,హారి యగు శిండు దుర్లభం బండ్రు బుధులు.

౨౨౬

గీ॥ అనృతమునఁ బ్రీతి పుట్టించు నతికపటులు, వేనవే లుండ్రు సత్యము వినుచువాఁడు, వి నెడివాఁడును దానిని మనన చేయు, వాఁడు మూఁగుట దుర్లభుల్ పాడ్లి వేండ్ర.

౨౨౭

వ॥ కావున నెడ తెగనియిష్టహాకార్యమునందు నీ కెట్లుప్రీతికరుల మయ్యెద మదియునుం గాక రాఁబోవుశుభాశుభము లెవనికి వేద్యము లనవుడు మహిషుండు మంత్రుల కిట్లను.

౨౨౮

క॥ తప్పేమి మీకుఁ దోచిన, యొప్పున నచియింపుఁ డిందు యుక్తి యుతంబై, చొప్పుడువానినచనముఁ, గొప్పఁగఁ జేసి కయిఁగొందుఁ గోరై దలిర్పఁ.

౨౨౯

మహిషుండు దేవికడకుఁ దాముం బంపుట

వ॥ నావుడు విరూపాక్షుం డనుమంతిశ్రేష్ఠుం డతని కిట్లనియె.
చ॥ అనృతము సాహసమ్మును మృగాక్షులసా మ్మని నీ వెఱిగి యి వ్వనిత ప్రగల్భనాక్యములఁ బొధిమ గోల్పడఁ జెల్లునే! యొకం

డనక ననుక వెనక బనుపు మవ్వనితక వధియింతు నొండఁ గా

దనినను నాగపాశముల నంటంగఁ గట్టెద నిన్నుఁ జేర్చెడఁక. ౨౩౦

ప॥ పిదపఁ జేయునది లేక వశవర్తినియై నీకోరినయట్లు వివిధ భోగములం దేల్చి నీయం దనురక్తయై యుండు నిది నాకుం దోచిన తెఱంగు త్రిలోకవిజయం బానర్చినసీబోటి కొక్తబోటికై యింత తలంక వలయునే? యిది బిభీషికామాత్రంబ కాని వేఱొండు గాదు నావుడు దుర్ధరుం డనుమంత్రి యిట్లు నియె. ౨౩౧

మ॥ అనుమానమ్మునఁ జూడ నవ్వనిత కామాసక్త గాఁ దోచె నం

గనలం దిట్టి బిభీషికల్ గలపు వక్రప్రక్రియం బూరుషం

గని లోఁగొందురు హావభావవిదు లాకర్షింతు రీచెయ్యు, లి

వ్వనజాక్షీమణి నిన్నుఁ గోరి యిటు పై పై వక్రతల్ సూపెడుక.

చ॥ “శరము లనిక జయింతు” ననె సారసగంధి, తదర్థ మన్యగో

చర మగు తెట్టు! లమృదనశాస్త్ర మెఱింగిననాకుఁ దక్త, భూ

వర! శరముల్ కటాక్షములు, వ్యంగ్యవిధిఁ గ్రహియింపు తత్పరం

పరలు నిగిడ్చి నిన్ను వశవర్తిగఁ జేయుతలంపు గాఁ దగుక. ౨౩౩

ప॥ అమృగువ వచియించిన వాక్యముల కెల్ల సర్థం బిట్లన యో

జింపవలయు నట్లు గాదేనిఁ ద్రిలోకములం జయించి హరిహరాదులఁ

జీరికిం గొనక నిష్కంటకమ్ముగ రాజ్యంబు శాసించునీపయి నొక్కయబల

బాణపాతం బానరించు టది యేటిమాట! ఇక నొక్కటి యవధరింపుము

“బాణప్రయోగం బానరించి నిన్నుం బడవై చెద”నని కదా! యత్తలో

దరి వలికె “పడవై చెద” ననుటకు వ్యాఖ్యానం బవధరింపుము. ౨౩౪

చ॥ మొదలఁ గటాక్షపాతమున మోహితుఁ గా నొనరించి మీఁద దు

ర్మదమున యుద్ధరంగ మనుమంజులశయ్య బలాత్తరించి నీక

జదురుగఁ బండఁ బెట్టి పురుషాయితబంధమునక గరంతు నం

తదనుకఁ దాళు” మంట యది తత్త్వము దూత కెఱుంగఁ బోలు నే.

ప॥ మఱియు నిన్ను విగతప్రాణుఁ గా నొనరింతు ననుటకు సర్థంబు

వినుము; “ప్రాణం”బనఁ దేజంబు “దాని నపహరింతు”ననుట, ఉత్తమాంగ

నలు వ్యంగ్యప్రధానమ్ముగాఁ గాముకు వరియించుట గామశాస్త్రసమ్మ

తంబు నీ వజ్రం డగువానిం బంచిన వాని కీయర్థంబు గోచరం బగునే
యని వెండియు. ౨౩౬

ఉ॥ సామము దానముం గొలిపి చందనగంధినిఁ బొందు మొందు లే
దీమెయి నీ కుపాయ; మది యెంతటిగర్వము నేనిఁ దాల్చుఁ గా
కేమి! మఱెంత కోపవతియే నగుఁ గా కిటు చేసినన్ వశం
బై మఱుఁగున్ గృమమ్ముగ, మృగాక్షులభంగులు వక్రివక్రిముల్.
క॥ పలుమాట లేల యచ్చిలు, కలకొలికిం దెచ్చి నీకుఁ గానుక నేయం
గల నన్నుఁ బనుపు మావలఁ, గలపని నేఁ జూచికొనెడఁ గా కను
రేంద్రా.

ప॥ అని పలుకునతని కడ్డంబై తాముం డి ట్లను “మహాత్మా
యియ్యది గామాతురయు వ్యంగ్యార్థ చతురయు నీయందనురక్తయుం
గామి నిశ్చయంబు. ౨౩౮

ఉ॥ ఆదర మూఁది నాపలుకులందలియర్థము సంగ్రహింపు మ
ప్రాదశ బాహుపుల్ నిశితసాయకముల్ గలదీనివంటిబల్
గాదిలివన్నెలూఁడి నొకకాలమునందును నెందుఁ జూడఁగా
రా దిది యెద్దియో కడు భరంబుగఁ దోచు నరిష్టహేతునై . ౨౪౦
ప॥ దీని కనుగుణమ్ముగ నాకుఁ బెక్కులు దుస్స్వప్నమ్ము లింతకు
మున్న ప్రతిదినమ్మును బొడముచున్నయవి నేటియువ; కాలమ్మున నొక్క
కాంత శృష్టాంబరధారిణియై యేడ్చుచు గృహంగణమ్మునఁ బొడకట్టె
నిది యిట్లుండ.

క॥ ప్రతిదినమును వికృతములగు, రుతు ల డర విలక్షణంపురూపునఁ
దగు పక్షితతులు గృహములపై రా,త్రిశిక్షి గూయంగఁ దొడఁగె
దేవర ! వింటే. ౨౪౨

ప॥ ఈదుర్నిమిత్తమ్ముల కెద్దియేని నొకకారణం బేర్పడ వలయు
నియ్యెడ యుద్ధరంగమ్మున సన్నద్ధయై యున్నయంగన గంధర్వియు
మానుషియు నాసురియుఁ దదన్వయం గామి తెల్లంబు దేవప్రేరిత యై
న యొకమాయ గా వలయు నెట్లేని పగుఁగాక సంగరమ్మునకు సంతన
కట్టి వెడలుట కర్జంబు జయాయమ్ములు దైవాధీనమ్ములగుట బుధం

డప్పట్ల నిర్భయుండు గావలయు శుభాశుభమ్ము లేరికిని వార్యంబులు
గావు నావుడు మహిషుం డతని కిట్లనియె. ౨౪౩

ఉ॥ నీవచనమ్ము లింత దగునే చను మిప్పుడ యుద్ధమందు బల్
చేవ యెలర్ప నవ్వనిత లీలమెయిన్ వశఁగా నొనర్చియుం
దేవెర వయ్యెనేని యిటు తెమ్మటు దక్కినఁ దీవ్రబాణముల్
ప్రోవులు గా నిగిడ్చి జము పోలికి దాసి నొనర్చు మేడైఱ్ఱ.

ఉ॥ వీరుడవై స్మరాగమవిశేషిని నాఁ గర మొప్పు నీదుగం
భీరత నేడు చూడవలె వే చని వేగిరపాటు దక్కి యం
భోరుహ నేత్రీ యియ్యెడకుఁ బోరఁగ వచ్చెనో! పొందవచ్చెనో!
నేరువుమైఁ గనుంగొనుము నిక్క మెఱింగి దొడంగు మాజికి.

గీ॥ కేవలము నిర్దయుండవై కినియ కత్త, లోదరిమణి నెమ్మది నున్న
తెఱఁగు, నరసి యప్పటి కనుకూల మైనవలని, ననునరింపుము పొమ్ము
జయమ్ముఁ గొమ్ము. ౨౪౬

వ॥ అని యాన తిచ్చినఁ దాముండు కాలవశుండై సైన్యమ్ములు
గొలువ మహిషునకు నమస్కరించి వెడలి యెడనెడఁ బొడము దుర్ని
మిత్తములు గణింపక చని ముందట. ౨౪౭

క॥ హర్యక్షముపై నెక్కి య, వార్యాయుధహస్త యగుచు నలరెడి
యుద్య, దైర్యఁ గనె లోకనాయక, నార్యుఁ దివిజావళీసమారాధ్య
పదఁ. ౨౪౮

వ॥ ఇట్లు చని దొడవ్వుల నిలిచి నయుక్తికమ్ముగ వినయపూర్వక
మ్ముగ నిట్లనియె. ౨౪౯

ఉ॥ శృంగి నెఱుంగుదే! యతఁ డజేయపరాక్రముఁ డెల్లరూపు లా
రం గొన నేర్చువాఁ, డబల! రాక్షసశేఖరుఁ డావిభుండు నీ
కుం గడు లోఁగి నీదుగుణకోటి గుణించుచు రూప మెంచి పా
ణిం గ్రహియింపఁ గోరెడు గణింపఁ దరంబె భవద్విశేషమున్.

— తామ్రుండు దేవితో సంభాషించుట —

క॥ మాయేలిక కేలికవై, నీయిచ్చకు వచ్చినట్ల నిర్జరభువన
స్థాయినివై నందనమునఁ, బాయక విహరించుకంటె భాగ్యముకలదే.

ఉ॥ సుందర మైన దేహ మిటు చొప్పుడె నీకుఁ బురాకృతంబుమే
లందిన దాన వొట నకటా! యిది యెట్లు ఫలించు! మావిభుం
బొంది సుఖంపవేనిఁ బువుఁబోడిరొ! కల్పకసూనవిస్ఫుర
త్కండుకముల్ ధరింప కిటు కత్తులఁ బూనఁగ నేల పాణులన్.

ఉ॥ చూనిని! యేలొకో! తెలివి మాలి ధరించితి చాప మస్త్ర) సం
తానముతోడ భూలతలు నాణెపుఁజూపులుఁ దత్తదర్థ సం
ధాన మొనర్చు జాలవొకో! తన్వి! సుమమ్ములఁ బూని యైన నె
వ్వానికిఁ బ్రీతి గాని యస పల్లవపాణికి నీకుఁ జెల్లునే. ౨౧౩

వ॥ అదియునుంగాక నింకొక్కఁడు వచియించెద యధమునకన్న
సంసారికి నేటొండు దుఃఖమ్ము లే దైనను లోభాదృతులై యిద్దానికి
మదాంధులు సమకట్టుదురు నీబోటిబోటి కి య్యది యేల యనగ్రహించి
దేవదాననపూజితుండై లోకమ్ములెల్లఁ దానయై యతిశయించున స్తద
ధిపతి మిహిషాసురు వరియించి పట్టమహిషివై యిష్టౌపభాగమ్ము లనుభ
వింపుము సంగరమ్మున నేరకెని జయంబు సంతయగ్రస్తం బింతయు
నీతివెదిని వగు నీకుఁ చెల్లంబ యని వెండియు. ౨౧౪

చ॥ అతని వరించి యశాచనమునందు సుఖమ్ములు గూడఁ జెట్టి ని
ర్దితసుర నాధుఁడై మహిషుచేవకు మించెడివాని లోకసం
స్కృతుఁ సుతు గాంచె దీవు కిడు సుందరుఁ డత్తనుజుండు మీఁద వై
త్యతతికి రా జగున్ దసమధాటి సురాసురులెల్ల మెచ్చఁగన్. ౨౧౫

వ॥ అను తామ్రునివచనమ్ముచు విని మేఘగంధీరభాషణమ్ముల
సయ్యంబిక యిట్లనియె. ౨౧౬

శా॥ ఓరీ తామ్ర! కటుప్రలాప! విను మీయక్తుల్ సహింప న్ననుం
దేరం బంచినవానితిల్లివలె గేదె న్నేను గా, నట్టి దు
ష్ప్రసంభుత్ యవసాశి నమ్మహిషుఁ గామార్తున్ వరింపంగ నా
కేరితిం దగుఁ బుచ్చముం దురువరం బేలీల నేఁ దాల్చెదన్. ౨౧౭

చ॥ హా హరసీరజాసనుల నవ్వుదిగ్గిళులఁ గోర కక్కటా!
సురుచిరచూర్తి యుఁచుఁ దను సూనశరార్తుఁ దృణాశి శృంగి నే

వరునిగఁ బొంది లోకమున వారనిదుర్యశ మంద వెట్టినుం
దరినె! పశుక వరింపఁ దగుతన్వియుఁ గల్గెనె యేయుగమ్మునన్.

వ॥ అదియునుంగాక నిర్గుణుండును నిర్మముండును సర్వసా
క్షియు సర్వకర్తయు సకర్తయు సర్వజ్ఞుండును సర్వగుండునుఁ బూ
ర్ణుండునుఁ బూర్ణాశయుండును శివుండును శాంతుండును సర్వభావ
నుండు సగుపురుషుండు మద్భర్త, అతనిఁ ద్యజించి హేయతాభాజన
మ్మగు దేహమ్మునం బొల్పుమందాత్మ సధముఁ ద న్నే మని వరియింప
నుంకింతు నని వెండియ.

౨౫౯

ఉ॥ శాతశరాళిఁ గాలుమహిషంబుగఁ జేసెద మీవిభున్ మరు
దూభితికిఁ దక్కి భీతిమెయిఁ బోయి రసాతల మంటియున్న న
క్కాతరుఁగాతు నింతయునుఁ గ్రక్కునఁ బోయి వచించి యుద్ధపుం
జేతకుఁ బిల్వు మత్తులువఁ జెచ్చెర వచ్చినఁ మ్రుంతు వ్రేల్కిడిన్.

శా॥ భగ్నశుండు ననున్ వరించునె! మదప్రాగ్భారదుర్వారధీ
మగ్నాత్మన్ మహిషాధముం దను నికామప్రోజ్జ్వలన్మామకా
స్త్రాగ్నిజ్వాలల వ్రేల్తునంచెఱుంగఁడౌరా! తామ్ర! యంచున్ రిపుల్
భుగ్నప్రాభవులై కలంగ రవముం బూరించె ఘోరమ్ముగన్. ౨౬౦

శా॥ స్వర్భూదుర్భర మైనయారవమునన్ సప్తాంబుధుల్ దూలె సం
తర్భారంబు సహింప కద్రులు ప్రతిధ్వానమ్ము లిచ్చెన్ భయా
విర్భావమ్మున దైత్యసంఘములు కంపించెన్ దదీయాంగనా
గర్భమ్ముల్ పగిలెన్ దిశావలయ మేకం బాయె నొక్కుమ్ముడిన్!

ఉ॥ అరివ మాలకించి భయ మంది పలాయనశాలి తామ్మిడెం
దే రయ మార నమ్మహిషధీరుని సన్నిధి కేగె మున్న త
త్పైరులకర్ణముల్ బధిరభావము దాల్చె ననంతరంబు నా
గారియు గర్జితెన్ ద్విగుణ మయ్యె భయమ్ము సురారితోటికిన్.

వ॥ పిమ్మట మహిషుండు భయత్రస్తుండై తనకడ కరుదెంచిన
తామ్మిం గాంచి సచివులదిక్కు మొగంబై చింతాదంతురం బగుచిత్త
మ్మున నుత్తలపాటు గదుర నిట్లనియె.

౨౬౪

మ॥ గరువం బేది రసాతలమ్మునకుఁ బోఁగా నెంతుమో! దుర్గ మె
వ్వరికిం భేద్యము గానిరీతి నొనరింపం జూతుమో! లేక సం
గరరంగమ్మున నత్త లోదరిఁ గడుఁ గారింతుమో! యెంచి మీ
ర్వరబుద్ధుల్ వచియింపుఁ డియ్యెడల శాస్త్రప్రకీయాధుర్యులై.

గీ॥ మంత్ర)మూలంబు రాజ్యంబు మహిపతులకు, నదియు గుప్తమ్ము గా
వలె నట్లు గాని, చోవినాశమ్ము గలుగు నిచ్చో ననుగుణ, మైనవలను
విచారింపుఁ డయ్య మీరు. ౨౬౬

ఉ॥ వచ్చినకాంత గా దబల; వై శమ పోయి జయింప రాదు తా
నచ్చపలాక్షి యెక్కటిగ నాహవకేళికి నిర్భయమ్ముగా
వచ్చుట కొంత చింత్య మగు వారక పోరితి మేని మీఁద మే
ల్వచ్చునా! కీడు వచ్చునా! శుభం బశుభం బెవఁ జోపుఁ జెప్పఁగఁ.

ప॥ ఉపాయవాదులు కొందఱు దైవం బన నెద్ది యెవ్వఁ డెఱుంగు
నోపినవట్టు యత్నం బొనరించుట కర్జం బండు) కొందఱు దైవమ్మును
నుద్యమంబును గార్యసిద్ధిప్రదంబు లని చెప్పదురు మీమీబుద్ధిబలమ్మున
నిం దెయ్యది శ్రేయమో వివరింపుఁ డనుడు బిడాలుం డనుమంత్రి
యతని కిట్లనియె. ౨౬౮

సీ॥ మహిషేంద్ర వింతె! యిమ్మహిళ సురప్రేరణంబున నిటకు యుద్ధం
బొనర్ప, నేతెంచె నిక్కాంత యెల్ల సురలయంశములఁ బుట్టుటయు
నిక్కముగ నెఱుంగ, నయ్యె స్త్రీభీతు ని న్నమరులు వంచంప ని
ప్పాట యోజించి రిక్కతమునఁ, గాదె దాదపులఁ గదిసి యెల్లరు
సహాయులు గాఁగ నుంకించు చున్నవారు, గీ॥ మనము రణమున
కేగిన వనజనేత్రుఁ, దొట్టి సురలెల్ల ననురుల గిట్టఁ జేయఁ, గడఁగు
దురు నిన్నుమాత్ర మక్రాంత చంపు, నెఱిగి తగుయత్న మొనరింపు
మింత నిజము. ౨౬౯

ప॥ నాబుద్ధికిఁ దోచిన విధమ్మునఁ జెప్పితి భవితవ్యం బెఱుంగ
నంత సమర్థుండనే! నీ కెయ్యది సులభం బగు నట్లు పచరించునది యేకా
కీనియై కామిని యుద్ధార్థిని యగుట యెంతకేనియు సక్తజం బగు నను
నంత దుర్ముఖుం డనునచిపుం డిట్లనియె. ౨౭౦

చ॥ జయ మిక నీకు లే దనుట సత్యము నావచనంబు తప్ప ద
ట్లయిన “బలాయనంబు వర” మన్న సురావళినెల్ల నోర్చి యొ
క్కయువతి కీట్లొనర్చుటయుఁ గాదు రణం బొనరించి నచ్చిన్
బయి నెగడుకొ యశంబు జయపక్షమునకొ సుఖ మప్రమేయ మా.

వ॥ అనిన కాష్టలుం డిట్లనియె.

ఉ॥ ఏ నొకగుండనే చని జయించి యమాలయ మేగునట్టు ల
మ్మానిని జేయు వాడ ధృతిమంతుడ వయ్య నధీరుభంగి నీ
కొనె భయమ్ము చెంద; నమరాధిపాఁ దొట్టి దిగీశులెల్లరక
దీనులఁ జేసి యిక్కరణిఁ దేకున దక్కుదురయ్య! కాంతకుక. ౨౨౨

గీ॥ ఈపు సంగ్రామమునకు రానేల! ఎన్నఁ, బంపుమొక్కింతమాత్ర) న
ప్పడఁతఁ జంపి, మగుడి నీకడ కరుదెంతు మహిషరాజ, మామకీన
బలంబు సామాన్యమయ్య!

౨౨౩

వ॥ అంత దుర్ధగుండు వినతుడై యిట్లనియె.

ఉ॥ నీ కయి దేవతల్ మిగుల నేర్పునఁ బన్నినయీలతాంగి మా
యాకృతి నొక్కవేలి డి శితాన్త్ర)పరింసరలక వధింతు నా
నాకుల కాకులత్వము రయమ్మునఁ గూర్చు బిభీషికార్థ మీ
రాక యెఱుంగు, మింతయుఁ గరంబు తిరంబుగ నిర్వహించెడక.

వ॥ అంతియకాని రాజనీతివిరుద్ధం బగు తెరువునఁ బోవలదు
మఱియొక్కటి వినుము లోకమ్మున నేవకులు నాత్మిక్ రాజసతామన
భేదమ్మున మూడు తెఱంగులచా, రందు సాత్త్వికులు స్వామికార్యమ్ములు
సాధించుచుఁ దదవిరోధమ్మునం దనుకార్యమ్ములు నిర్వహించుదురు రాజ
సులు స్వకార్యతత్పురులై యొక్కొకతఱిని స్వామికార్యంబులను యస్ప
చ్ఛగా నిర్వహించుదురు తానునులు స్వామికార్యంబు దిగఁదొక్కి స్వ
కార్యతత్పురత్వమ్మునల నగునెడ మార్తురం గలసి ప్రభుచ్ఛిద్రమ్ములు
వెలిఁజేయుచుఁ గోశగుప్తం బగుననివడుపున భీతిం గొలుపుదురు. ౨౨౪

క॥ కావునఁ దాదృశులగు దు, ర్భావులనమ్మంగఁజనదుప్రభువులువాఁత్రం
బా! వెలికిఁ బోవు కార్యం, బా! విపరీశించు నట్టి యదయులకతనక.

బాష్పలదుర్ముఖులు దేవితోఁబోరుట.

వ॥ అట్లగుట నీవు నిశ్చింతమ్ముగ నుండు మేనును బాష్పలుండునుం గలసి యరిగి యక్రామినిం జయించి నీకడకుం దోడి తెత్తుమని యిరువురును గృతనమస్తారులై దిక్కులు గ్రక్కడలఁ బురమ్ము వెలువడి దేవిం గాంచి యిట్ల నిరీ. ౨౭౭

ఉ॥ ఓనలినాయతాక్షీ! నిను మొక్కఁడు పంచెద మేము నిన్ను, మా గానవనాయకుఁ మహిమఁ దత్పరతఁ వరియింపు మాతఁడుఁ మానవసాప మంది నిను మన్ననఁ జేయు రహస్యమందు; దుర్మానముమై సనిగ గడఁగి మానముఁ గ్రాణముఁ గోలుపోదురే.

వ॥ కామసాపుఁ డగుమారాజుతో సకలభోగమ్ము లనుభవింపఁచుఁ ద్రిలోకమ్ముల కేలికవై యేలికొమ్ము నావుడు దేవి యిట్లనియె. గీ॥ ఎంత కామనియయ్యుఁ దా నేలతాంగి, యధముఁ బశువు పరింపఁగ నాత్మ నెంచుఁ, గులము శీలమ్ము గుణమును గలుగుతగిన, వరుని నరియించుఁ గన కంత వలయునేని. ౨౮౦

చ॥ వెడ వెడ మాట లాడుచు బిగిసిక లియ్యెడఁ జూప కింక మీ మొడయనియొద్ద కేగి సమరోన్ముఖుఁడై చనుదెంచునో! గయం బడర రసాతలమ్మునకు నై చనునో తెలియంగఁ బల్చి యియ్యెడ కగుదెంచి నొడ్డు దీఁక నే సహియింప నురుక్కు లాడినఁ.

ఉ॥ ఆకిరనోక్తులక విని చురాత్ములు దైత్యులు బాణవృష్టి పెంజీఁటి గ్రమ్మఁగాఁ గురియఁ జెచ్చెర నజ్జగదంబ సింహనా దాకులై రిపుల్ నెదర నంపగముల్ నిగిడించె నంత దుర్ధికుఁడు బాష్పలుండు చనుదెంచె జమూతతి కగ్రగామియై. ౨౮౧ క॥ ధట్టుండై యస్త్రమ్ముల, నెట్టన నద్దేవిమీఁద నిగిడించిన నప్పట్టున నయ్యంబయుఁ దా, బిట్టేసె శిరములు వేసవేలు గడంకఁ.

వ॥ ఇట్లు బాణపరిఘాసిఘాతమ్ముల నిరువుగుం దుములమ్ముగాఁ బోరుతటి. ౨౮౪

శా॥ ఆకర్ణాంతము చాపముం దిగిచి పంచాస్త్రమ్ము లద్దేవి యస్తోకాహంకృతి వానిపై విడువ నాసో కన్నిటిం ద్రుంచి ని

రీకుండ్ల యొకయేడుభాణముల దేవిం గొట్టి బిట్టార్చె రా
ద్రాకారమ్మన నంబయన్ దశశితాస్త్రావిద్ధుఁ జేసెన్ రిపున్.

ఉ॥ వానిశరమ్ములం దునిమి వాఁడిశరమ్ముల నోప నేసి యు
మ్మానవఖాదిచాప మసమానరయమ్మునఁ ద్రుంచి సింహనా
దానుగతిం జెలంగె జగదంబ, సురారి గదాత్తహస్తఁడై
పూనిక నేగుదెంచె నలపుష్పసుగంధిని బిల్లుమార్పఁగన్. ౨౮౬

మ॥ అటు లేతెంచెడిబాహులుం గని గదన్ హస్తమ్మునన్ బూని యె
క్కుటికయ్యమ్మన మూర్ఖువో నడచె నక్లంజాక్షి; వాఁ డంతలోఁ
బటువేగమ్మన మూర్ఖుఁ డేటి గద వైవన్ దాని వారించి మి
క్కుట మా శూలమున న్నిలింపరిపునక్కుం జించె నయ్యంబయన్.

ఉ॥ శూలము దాఁకి బాహులుండు సోలి యమాలయగామియై మరు
జ్జాలమువంత దీర్చె నది పైఁపక దుర్ముఖుఁ డాగ్రహమ్మునం
దూలుచుఁ దేరి నెక్కి, నిలు తొయ్యలి! యెక్కడ కేగ వచ్చు ని
న్నాలములోఁ బొరింగొనెద నంచు శరమ్ముల ముంచి యెత్తిన్.

ఉ॥ వక్త్రము జేవురింప సురవైరులు భీతిల శంఖనాద సం
సక్తములై దిశల్ గలఁగ శక్తి గుణారవ మాచరించి త
న్మక్తములై న మార్గణసమూహములన్ బొడి చేసి వానిపై
శక్తిముఖాయుధమ్ముల నసంఖ్యముగాఁ బరఁగించె నుద్గతిన్. ౨౮౭

వ॥ అంత దుర్ముఖుండు తత్తదాయుధమ్ముల నాత్మసాధనమ్ముల
మరలించుచు నుక్కు మిగిలి యంబికపై ననేకశరమ్ముల నిగిడించుచుఁ
బోరాడునవసరమ్మున సంగరమ్ము దుర్భరం బయ్యె. ౨౮౮

సీ॥ అంబచే నని జచ్చినయమరశత్రు, నికరములగాత్రములనుండి నెగసి
రక్త, మేరు గట్టె శివాకాకగృధ్రసార, మేయములకెల్ల సంతోష
మాయతముగ. ౨౮౯

ఉ॥ దుర్ముఖుండున్ బ్రహ్మోపగతి నోపఁగ హస్తము నెత్తి పల్లుదు
ష్కర్తుండు; వింశి యోజలజచారునిలోచన ! మాన్యపాలు సం
తర్కద మేది పొందు మటు దక్కిన నిన్ బరిమార్చు నుజ్జ్వల
ధర్మవిముక్తతీవ్రనిశితప్రవరమ్ముల పాలు నేయుచున్. ౨౯౦

ఉ॥ దుష్కర మైనకోపమునఁ దోఁగుచు నంబయు వానిఁ బల్లు “మీ
బాహులుఁ డేమి యయ్యె ర యపాత్ర! యపత్రపఁ దక్కి దుర్మదా
విష్కరణంబు నేమఁ గలవే యింకఁ గాలము డగ్గఱ య్యె నీ
శుష్కవచఃప్రసంగములు చూచెదఁ జక్కఁగ నిల్వ మజికి. ౨౯౩

ఉ॥ శాత్రువుఁ డంబ పల్లులకు సైంపక కోపకరాశవక్తుఁడై
మాత్రున నించె నెక్కు డగుమార్గణముల్ ధృతిఁ బూని యాజగ
న్నేత్రీ శరముల న్నఱికి నీఱుగఁ జేసి యొకంట నాని దు
ర్గాత్రీము గ్రుచ్చె నిక్కరణిఁ గర్కశ మయ్యె రణమ్ము వారికి.

ఉ॥ శూరులు మెచ్చఁ గాతరులు సోలి భయంపడ నొక్కట న్నిలిం
పారిశరాసనమ్ము దునుమాడి శరముల నేనిటఁ వెసన్
దేరు బడల్పడ న్నఱికి దేవి భయంకరమూర్తిగాఁ గ దే
వారి గదంగ్రహించి రయమారంగ సింగముఁ గొట్టె బిట్టుగ.

శా॥ తత్తాదృక్షగదాభిఘాతహతమూర్ధం బయ్యు హర్యక్ష ము
స్తత్ప్రకీర్తియ నీడఁ బోక నిలువ న్నర్త్యురీ కోపించి యు
ద్యస్త్రీ వ్రస్థితఁ బైకి రాఁ గని కనశ్చద్దంబు చేఁ బూని సం
కృత్తస్థితీరీటమస్తకునిఁ గా నేసె నురల్ మెచ్చంగ. ౨౯౬

స॥ ఇట్లు దుర్ముఖుండు సమసిన హతశేషు లైనరక్తనులు పలా
యమానులై యరిగిన మహిషుండు వారలం గాంచి “యేమియయ్యె”
నని యడిగి కలతెఱుంగెఁ గ్రోధమ్మును సంతాపమ్మును బెనఁగొనఁ
దక్కటిమంతులం గాంచి. ౨౯౭

గీ॥ అక్కటా! బలవంతులై యమరవరుల, నోర్చి పెం పెక్కినట్టి యీ
యోధు లిట్లు, సత్తురే యాడుదానిచే శక్య మగునె, కాలయోగమ్ము
దాట నొక్కనికినేని. ౨౯౮

—చింతమూర్తి తాము—

ప॥ అని వనటం గుందురాజు నాలోకించి చక్షురుండు దేవా!
యింత వగవ నేల నే నేగి యీక్షణంబ యమ్మానిని బొరిగొందు నని
యాజ్ఞం గొని తామ్రుండు దనకు బాసటగా దిక్కులు పిక్కటిల్ల సింహ

నాదమ్ము బొనర్చి చేర్చు దైత్యచమూసమూహమ్ములతోఁ గదలి చను
దెంచుచుండె నవ్వాని దాదవ్యులం గని. ౨౯౯

ఉ॥ అంబిక ఘంటికానినద మారఁగ శంఖరవం బొనర్చి మ్రో
యం బీగలాఁగ శింజనియు నచ్చతరావ మొనర్చె గాన భీ
తిం బడి పాటుదై త్యులగఁగిం గని చిత్తురఁ డాఁగి పల్కె నై
శంబ వధింతు నియ్యబల లా నానేటికి నిల్వొ డుద్ధతి. ౩౦౦

ప॥ తని చాపమ్మును గేలఁ బూని జనితాహంకారచర్వాకుఁ డ
య్యనున ద్వేనినిఁగాంచియుట్లను “మహోర్వోగమ్మనఁ” మ్రోయునిఁ
గని భీలేల్లెడివాఁడఁ గాను నినమి కంఠాక్షి! నిం జంప నె
మ్మన మెంజే నెనుగీయ చన్నయగి సంభావించి దోషస్థితి. ౩౦౧

ఉ॥ అక్కట! చారునేత్రలు గటాక్షములఁ గురిపించి సంగరం
బెక్కటిఁ జేయటల్ గలుగునెమ్మైయి నో సరసీదుహాక్షి! నీ
నెక్కడ! కర్కశాస్త్రముల నేయట లెక్కడ! పుష్పమేనిఁ బై
మిక్కిలి చెచ్చునీదునునుమేనిపయిం బడె నేని యగ్గనీ. ౩౦౨

గీ॥ తాత్రధర్మానువుల నన్న మెంత, నిర్గయాత్మక మెమ్మెఱు నెమ్మి గ
లిగి, పెంచుకొను దేహము ను గడుఁ బోలెమ్ము, గాఁ దలంపక శుం
గింఘ్రు నిడతతుల. ౩౦౩

క॥ ధనలోభమ్మునఁ గెత్తులు, గొని పరులఁ బొడిచి తృప్తి గొందురు
లోకంబున మూఁళ్లు లెంత కేనియఁ, జొనుచుం దంధము ధనము
సుందరి! యెందుఁ. ౩౦౪

చ॥ తెలిసినదాన వయ్య నిలు శేఁకునఁ దక్కి లతాఁగి! భాగం
మ్ము లగునుఖమ్ములఁ విడిచి పో రొసరింపఁగ నేల చేర్చి నా
నలుకులు నమ్మఁజింపి నురచాఁచి నొంచి దినంబు గొన్న భీ
రలలితు మావిభం గొని కరంబు సూచుము నీకు మ్రొక్కె-డఁ. ౩౦౫

ఉ॥ కత్తులు పాత్తి నస్త్రములు గాడి శరీరము భిన్నభిన్నమై
మిత్తికిఁ బాలుగాఁగఁ బయిమిక్కిలి నక్కలు కంక గృధ్రముల్
నెత్తురు గ్రోలి మాంసమును నెమ్మి మెయిం దిని యిడ్చు నక్కటా!
మెత్తురు సత్త నీంఘ్రు లని మేటిగ నేమిగుణంబు చూచిరో. ౩౦౬

క॥ అనిఁ దెగినవారలకు నా, కనివాసము గలుగు నండుఁ గా కే మది
యెం, త నిజమొ తెలియదు నాబు, ద్ధిని విని మారాజు నెనయఁ
దివురు మృగాక్షీ. 302

చ॥ అన జగదంబ వల్లుఁగఁడు నాటడికూఁతలు గూయఁ బోకు శా
స్త్రనిధిని వోలె నీలైదపు రాజులసీతి యెఱుంగుదే? మహా
జనసహవాస మెయ్యెడల సల్పక కాతెనుబోతునేస్త్ర మం
దిన నినుబోటికిం దెలియునే! శ్రుతిగమ్యము లైనధర్మముల్. 303

చ॥ సురలకుఁ జెట్ట చేసి కడుశూరుఁడువోలె మదించినట్టిము
ష్టరు మహిషాఘముఁ జమునినడ్డము చేరఁగఁ జేసి శాసనా
క్షరములతో జయార్థ మగుకంబము నియ్యెడ నిల్పుదాన సు
స్థిరత యెల్లర్చ నిల్చి యని సేయుము నిఁ మొదలఁ వధించెదఁ.

వ॥ జీవి తేచ్చాగ్రఁగిగ్రస్తుండ వయ్యెదేని నీరాజునకు బుద్ధి సెప్పి
హతశేషులతోఁ బాతాళమునకుం బోవునట్లు సేయు మనవుడు దాన
పుండుఁ గోధమూర్ఛితుండై ఘనాఘనాసారమ్ములు వోని శరంబులు
గురిసిన. 300

ఉ॥ ఆజగదంబ వానిప్రబ లాస్త్రము లన్నియు నుగ్గు చేసి స్వా
రాజముఖామరుల్ వొగడ రక్తసుపై గద వైచె దానఁ దా
రోజుచు మూర్ఛవోయెఁ గడురోషము గల్గియుఁ జిత్తురుండు; ప్రో
త్తేజితశౌర్యుఁ డంత నరుదెంచెను దామ్రుఁడు చాపధాన్యు.

ఉ॥ వచ్చినతామ్రుఁ గాంచి రిపుభంజని యజ్జగదంబఁ రమ్ము నీ
మచ్చర మేద నజ్జ మునిమందిరముఁ జొరఁ జేసి ఘ్రత్తు మీ
చ్చొనవార్కఁ దా విని వెనం జనుదెంచెడిఁ గాక దుర్మదుం
శచ్చపలుండు మీకుఁ బ్రభువై నహయారి రణంబుసేతుకుఁ.

క॥ మీరెందఱు సచ్చిన నా, కూర్మరుఁడు మహిషుండు చావు గూరక
యున్నఁ, గోరిక తీరదు సురలకు, రా రమ్మును మద్దురాత్ము రణ
మొనరింపఁ. 303

శా॥ మాయన్యోన్యపరాక్రమమ్ములపసల్ మాయద్ధచాతుర్యతే
జోయుక్తుల్ గనుగొందు గాక చని తుచ్చు బుచ్చువిభ్రాజతు
దాయం బంపుము మీవిభుజమునిఁ గూడన్ జేసెద న్నాఁగ “నో
హూ”యంచున్ వడినాచ్చియే సెశరముల్ యద్ధార్థితామ్రుండుగిన్.

మ॥ శరవృష్టి శరవృష్టి నేర్చి కడఁక శౌర్యం బవార్యంబుగా
నిరుగేల నిగిడించె భల్లములు దేవేంద్రుడు లగ్నింప న
య్యరవిందానఁ; మూర్ఖ దేటి తగఁ దా నయ్యంబికం జక్షురుం
డురుడై మార్హనె, నిర్వరంజదిపెఁ గ్రోధోత్సాహయై యంబయన్.

న॥ దానికిం గనలి రక్తసులెల్ల నొక్కపెట్టన చుట్టుకొని పరశు
పట్టిసఖిద్గమునలభిండివాలాద్య నేకాయుధమ్ము లయ్యంబ పయిం గీలిం
చినఁ బోరు ఘోరం బయ్యె. 30౬

ఉ॥ తాళనమంబు లోహజము దారుణమై విలసన్ స్కేఘ్నుల
గ్రాల నెసంగునొక్కమునలఁబు కరంబునఁ బూని తాముఁ డా
భీత దోప సింగిమును బిట్టుగఁ గొట్టె శిరమ్ము లక్తధా
రాళము గాఁగ దానికిఁ గరమ్మును నంబిక తీక్షణమూర్తియై. 30౭

క॥ అసి వెటికి వానిశిరమున్, వెనఁజికిన మొండె మొక్క వేల్చిడిఁ గేలన్
మునలంఁడర నటించి రణనరణి నంతంతఁ బడియె నాకులలరఁగన్.

న॥ అంతఁ జక్షురుండు తాము మరణమ్మునకు నవుడు కఱచికొని
ఖిడ్గమ్ము కేలం బూని సింహనాదం బొనర్చి యరువణించిన జగదంబు
కోసాకులయై. 30౮

మ॥ ఒక బాణమ్మున ఖిడ్గము న్నఱికి వేటొక్కట హస్తంబు భూ
మికి హత్తించి వటొక్కట శిరమువేర్తి డొల్లఁగా నేసి ది
క్షింకరా భీలముగాఁ గ గర్జిలిన భగ్నిభూతమై వైత్యసై
న్యకదంబం బుడివోయె నొల్లిరి ప్రసూనంబుల్ సురల్ దేవిపై.

వ॥ అట్లు చక్షుర తాము లిరువురుం జచ్చుట విని శోకించి మహి
మండు దురాగ్రహగ్రస్తుండై యసిలోహబిడాలాదుల ననేకుల ననేక
సేనఁ తోడన్ జతఁజేసి పనిచిన వార లరుదెంచి యష్టాదశభుజాగ్రజగ్ర

దాయధమండల యగుచండికం గాంచి విస్తయాకులు లగునెడ ససిలో
ముండు వారలకుఁ గన్నా కై నేనాముఖమ్మున నిలిచి వినయమ్మున
నయ్యంబ కిట్లనియె. 320

శా॥ దేవీ కొండొక ఛట్ట నీయెడల నెందఁ జేయఁగారాని న
ద్భావుల్ దైత్యులు వీర లిట్లు పొలియం దార్హోలు సీకేల వీ
రావేశమ్మున దుఃఖదం బగురణం బాసెతురే! సందేహమై
నానెటక జనుదెమ్ము నీవలయు నానావస్తువుల్ గైకొనక. 321

ఉ॥ సారము లేని సంసరణసాగరమందు సుఖంబు గ్రాహ్య మె
వ్వారికి, శాంతిమై నదియుఁ బాల్కుడు, దానికిఁ దృక్తి మార్దవ
శ్రీ రుచిరంబు కాయము గృశించి నశింపగఁ నేల చెప్పమా
ఘోరరణమ్ము సం దిటులు గోరిక చెడితి దుష్టరమ్ముగక. 323

చిరః అసిలోమ బిడాలాదు లనికి వెడలుట. 324

క॥ ఆసుఖము రెండు తెఱఁగుల, భాసిలు నిత్యం బనిత్యపడవియు నా, ని
ద్యాసంగతిఁ బరు నెఱుఁగుట, యేసుఖ మగు నిత్య మది, తదితర
మితర మా. 325

న॥ ఇందు నాశాత్మకం బగుభోగసంభూతసుఖంబు తత్త్వజ్ఞులు
తృప్తి నిత్యం బగునాత్మజ్ఞానంబు నడయ నుంకితు రది యట్లుండె.

ఉ॥ సాగతధర్మ మూనుటయు సమతమేని హృదయ! శస్త్ర సం
త్యాగము చేసి జవ్వనము సార్థకమై తగ నీచ్చ కైన సం
భోగములక మెలంగు విరిబోడిరొ! ప్రియము రేపు నిల్చునే
వేగిగగునిట్టి తాపమున వేతురై పుష్పముబోని దేహముక. 326

చ॥ అదియునుఁ గాక యొడ్లను నిరాగనులక బరితాపపెట్టి యి
ట్లదయతమైఁ జరించు టది హాని యగక దయకన్న ధర్మము
న్నదియె! తదీయరక్షణమునందు మనం బిడి సత్య మిట్లు చె
ప్ప దగదె దైత్యవర్గములఁ బట్టి వధింపఁ గ నేమి వచ్చెనో. 327

వ॥ సత్యంబువలనన కదా ప్రాణమ్ములు నిలుచుట దానికిం దప్పట
కొప్పమి యధర్మం బనఁ బడు నట్టి ధర్మమునకుం గట్టువడి కలతెఱంగు

చెప్పు మని ప్రింజలియై యడిగిన ససిలోమ నకు సంబ కరుణించి యి
ట్లనియె. 32౮

ఉ॥ నీదువినీతి యింత దగునే! కరుణించి వచింతు నాదు యు
ద్ధాదరకారణంబు; జగ మంతయుఁ ద్రిమృగువాన దుష్టులం
గాడని చంపి సజ్జనులఁ గావఁగ; నొండు ప్రయోజనంబు నా
కేదియు లేదు దీని కయి యెత్తుదు నే నవతారముల్ మహిఁ.

మ॥ భయభక్తుల్ విడనాడి దేవతల నొంపక బూనె మీరాజు దు
ర్జయుడై; వాని నడంప వచ్చితి యధార్థం బింత; నీ వేగి దు
ర్నయనిం దన్తహిషీతనూజు నిట నే రమ్మన్న చందంబు దె
ల్పి యని జేయఁగఁ బంపు మన్యుల వృథా ప్రేరేపఁగా నేటికి.

ఆ॥ వె॥ జీవితేచ్ఛఁ దననుచేతమ్ము సొలసిన, బంధుజనులతోడ బయలు
వెడలి, యీఁగకాలియంత యేనియు ద్రవ్యంబు, గొన కథోభున
నము జనుట యొప్పు. 33౦

వ॥ ఆరసాతలమ్మునంద మీకులనృ ద్ధగుప్రహ్లాదుండు వసించు
వాఁడతనిం గొలిచి యట నుండునది యని చెప్పు మల్లెన మీర
లండలును బ్రీతికి పోవుదు రనవుడు ససిలోముండు బిడాలుదిక్కుమొ
గంబై ప్రీతిపూర్వకమ్ముగ ని ట్లనియె. 33౨

ఆ॥ వె॥ వింటివే భవాని వినిచినవిధము ద, యార్ద్రహృదయ సంధి కను
మతించె, నిట్లానర్చి బ్రీతికి యేగిన నేమగు నా రసాతలమ్మునంద
యుండ. 333

వ॥ నావుడు బిడాలుం డిట్లనియె.

ఉ॥ అంబిక చెప్పినట్టివిధ మందఱకుఁ నుఖదంబ రాజు సం
ధిం బడయంగి నొల్లఁ డెటు దెల్పుఁగ వచ్చు నెఱింగి మూర్ఖు రీ
తిం బడువాని, మృత్యువది దెప్పర మాఁగఁ దరంబై యద్ధరం
గంబునఁ జచ్చువారిఁ బొడఁ గాంచియుఁ దక్కితివారి సంపదే.

గీ॥ కడఁగి పాంచాలికలరీతి గా నతనికి, వశులమై యాజ్ఞఁ దప్పఁగ వశ
మె సత్యముగ వచించిన పల్లు లెవ్వఁగ బ్రాయంబు, గలుగఁ జేయు
నృశంసులౌ కావరులకు. 33గ

చ॥ “ధనమును రాజ్యమున్ విడిచి దర్పము నేవియుఁ గట్టుగుడ్డతో
ననికిఁ దొలంగి యేగుము భయమ్మున నీవు రసాతలమ్ము” నా
విని యతఁ డాదరించెడివివేకము గల్గినవాఁడె! కోపముం
గని యనలన్ “వధింతు” ననుఁగాక దురాత్ములు కీడు నెంతురే.

ఉ॥ కావున స్వామికార్య మెసకమ్మునఁ బూని చరింతమెమ్మెయిన్
జానది సిద్ధ మాటెఱిగి చావఁగనేల దురాత్ము చేతిలో
నా విని యాతఁ డియ్యకొనినం జెలరేఁగి బిడాలుఁ డేడ్డెఱన్
దేవిని నొంచె సప్త పటుతీవ్రశరమ్ముల నేసి యీసుకన్. 332

చ॥ అసిలోముండును ధనుఃపాణియై యంతంత నిలిచి చూచు
చుండఁ బడంపడి యంబిక తను కమ్ము లగు శాణముల నెడనెడఁ బూడి
చేసి. 333

గీ॥ మూఢభల్లమ్ములనుఁ జానమున ననున్చి, సింహనాదమ్ము చేసి పేర్చిన
రయమునఁ, బటపె, వాఁడునుదబ్బాణపాతమునకుఁ, దొడరి మూర్ఛిల్లి
పెద్ద సిద్ధురయఁ జెందె. 334

చ॥ ఇట్లు బిడాలుండు సరుసిన ససిలోముండు సన్నద్ధుండై రణరం
గమ్మునకు వచ్చి కరం బెత్తి యయ్యంబిక ిట్లను. 335

చ॥ ఎఱుఁగుదు దేని! నీకతన మృత్యువు నా కగునంచు; బుద్ధులం
గఱపిన నొల్లఁ ట్టివిభుఁ గా దన లేక రణంబునేత కే
డైత నిటు లియ్యకొంటిఁ గడుఁ చెప్పరినై మరణంబు భీతిమైఁ
బటచుటకన్న ల గ్గగు శుభం బశుభంబును దైవభ్యముల్. 336

ఉ॥ ఇందలు దానవుల్ చదిసి యేగిరి కాలునిహొలి కిందునే
నెందఱు బోలువాఁడ! విధి నెవ్వఁడు దాటఁగ నేర్పు! శౌరుషం
బెందును దైవము గడచి యించుకయుం బని నేయ దంచు మి
న్నందఁగ నార్చి యేసె నిశితాస్త్రము శ్లగదంబ దిక్కుగన్. 337

శా॥ ఆ బాణముల నంతరాశమున శాతాస్త్రములం ద్రుంచి పై
పై బాణములు గొన్ని టిగ వేస నిగుడ్డు వాడు తచ్చస్త్రాధా
రా బాహుశ్యముచే న్రవద్దుధిరుడై రాజిల్లె బుష్పాశ్రీ లీ
లా బాభాసురకింశుకాగమము హేలగ్ జూప అగ్నింపగగ్. 383

ఉ॥ పిమ్మటఁ గోప మెక్కుడుగఁ బేర్చి గదం గొని యార్చి సింహమూ
ర్ధమున మొత్త సయ్యది కరమ్ము భరమ్ముగ ఘోరభంగి నా
ద మ్మొరించి శస్త్రములు దాఁటెడి తీవ్రవశిష్టులగ్ తదీ
యమ్మగువక్షముగ్ దివిజు లందఱు మెచ్చగఁ జల్పె నుక్కునగ్.

ఉ॥ దానికి లోఁగ కయ్యుర దారుణభంగి నెదిర్చి యార్చి యా
త్మానుచరుల్ నుతింప రయమారంగ నాహరిశీర్షమఁగఁ గా
లూని పరాక్రమించి గద నుద్ధతుడై జగదంబ నొంచ నమ్మా
నిని ఖడ్గధార దునుమగ్ దల యూడిపడెగ్ సురారీగ్. 384

ఉ॥ రక్కసుఁ డిట్టు లుక్కున నుల్ గునుమమ్ములు గ్రుమ్మఁపుచుగ్
దిక్కులు పెక్కిటిల్ల “కయ దేవీ” యటంచు నుతించి గించి తా
రొక్కట చుంగుభిధ్వనుల సుర్వియు నాకసముగ్ గలంచి రిం
పెక్కిఁగ నప్పరోయవతు లెల్లరు నాడిరి దేవి మెచ్చగగ్. 385

క॥ హత చేపమైనదైత్యప్రతాపిగ్ సింగమ్ము పెట్టి భక్షించె ననున్నతచేగ
వడఁగ గొండలు, పతి కీగతి తెలియఁ జూపఁ ? అచిరి కిడఁగగ్.

న॥ ఇట్లగిరి రోదనపూర్వకమ్ముగఁ గలతొలుగు చెప్పిన నమ్మహి
షండు ఏమియకాలరమ్రనిచందమ్మున మండిపడి దారుణం డనుసారధిం
జూచి సహస్రఖిలంయతంబును నానాయుధసమన్వితంబును బతాకా
ధ్వజవిరాజితంబును సగు తపరిధగబు దోడికొని రి మ్మనవుడు వాఁ డి
ట్లొనరింపఁ గామార్తుం డగుకతన నద్రేవి తన్ను నరించున కాఁ దలంచి
హేయం బగునీమహిషదేహంబు కా దని త్యజించి స్త్రీలు హంప
చాతుర్యమ్ములం జూచి మోహింతు రని కృతనిశ్చయండై. 386

—దేవీమహిమ సంవాదము.—

ఉ॥ మానవరూపముం గొని సమంచితభూషణభూషితాంగుడై
దానవనైన్యముల్ గొలువ ధారుణి గ్రక్కదలక రథస్థుడై
మానినులెల్ల మెచ్చు దగుమంజుల నూచెలువొప్ప నేగె న
వ్యానిని దవ్వలం గని రవం బొనరించె బరాంబ డంబుగక.

. ప॥ ఇట్లు శింఖంబు పూరించిన దైత్యవాహిని కనుకనిం బఱచె
వారల నిలువరించి మహిషాసురుం డామె కభిముఖుండై చిలునగవు
మొగమ్మునం దనర నీ ట్లను. 370

గీ॥ దేవి! సంసారమునయందుఁ దిగుగుపురుషుఁ; జేనిఁ గామనియేని
సుఖానుభవము, నొండఁ గోరుదు రదియు సంయోగజంబు, గా
నెలుంగు మదియు భిన్నగతి నెసంగు. 371

ప॥ ఎ ట్లం లేని మాత్రసిత్పలకుఁ బుత్రునితో నగునది యుత్త
మం, సున్నదమ్ముల సంయోగంబు మధ్యమంబు, వివిధావృతచిత్తులును
బ్రసంగపరివర్తులును నగునావికులసంయోగంబు సహజం బై యత్యల్ప
సుఖదం బగుట నధమంబు. 372

అ॥ నె॥ సమనయస్కు లైనదంపతులకుఁ గుల్యగూపశీలగుణనిరూఢిఁ
బోవు, మిగులు యోగ మది యమేయసుఖోదయం, బొనఁగుకతన
నుత్తమోత్తమంబు. 373

ప॥ ఇట్లు సంయోగమ్ములు పరస్పరం బుత్తర్వాతిశయమ్మునం బా
ల్చుకతన. 374

ఉ॥ వీరుండ నై ననాయెడ వివేకము గల్గినదాననై సుధా
సారము వోనిచూడులఁ బొసంగఁగఁ జేసి కరంచి తేని దు
ర్వారసుఖంబు కాన నగు బాలరొ! యిర్వార కీసుఖంబుతో
నారయ నేసుఖమ్ములును నంద వనుత్తమ మా కశమ్మునక. 375

చ॥ సురపతిఁ దొట్టి నిర్జకుల సౌంధతఁ జేపితిఁ గామనూపచా
తురి గలవాడ నిట్టి ననుఁ దొయ్యలి! దాసునిఁ గాఁగ నేలి యా

దరముగఁ బట్టరాజ్ఞి వయి దానపులెల్ల విధేయులై మెలం
గ రమణ నాదువై భవము గైకొని పొందఁగ రాదె భోగముల్.

ఉ॥ అనతి యిచ్చితేని విను మయ్యమరావళితోడ వైరమున్
మానెద నెద్ది పంచినను మానక చేసెదఁ బ్రేముడించు మె
ట్లై భవత్పదాంబుజము లే శరణమ్ములు నేవకుండ ధ
ర్మానుగతుల్ వచిఁత్రు శరణాగత రక్షణ మొప్పడే చెనీ. 372

ఉ॥ పుట్టినకోటె దైన్యమునఁ బోవ నొకప్పుడు నాజి నెంతయున్
ధట్టుడ నావిశేషములు తామరచూలి మొదల్ సురోత్తముల్
గట్టిగఁ దామెఱుంగుదురు కామశరమ్ముల దాడి కోర్వ కి
ప్పట్టున దైన్యమూనితిఁ గృపన్ గమమాయ ధముల్ త్యజించితిన్.

క॥ మరణాపధి నెన్నడుఁ ద, త్వరతన్నీ కెదురు నెప్పుఁ దన్నంగిరా! నీ
గురుకుచము లాన మన్ముఖ, మరయుము శ్రృంగారభంగితాపాం
గములన్. 373

చ॥ అనవుడు దేవి వల్కు మొగ మంకురిత స్మితకందశంబు గా
ఁ నజనరేణ్య నాకుఁ బతి తత్పురమాత్మఁడు; నాని యిచ్చనై
యొసరులు నృప్తి; యప్పుడు యోగమునన్ జన్మ నై ననాకుఁ జే
తనము ఘటిల్లుఁ గాంతలె దాఁకినయిన్తు నకున్ బలన్ లలిన్. 374

స॥ ఇట్టి నాకుఁ గ్రామ్యసుఖవాంఛ యెన్నండును లేదు నీవు మూ
ఘండ వై నన్నొకసామాన్యంగనగాఁ దలంచి మత్స్యంగం బపేక్షించు
చున్నవాడ వదియునుం గాక. 375

చ॥ నరునకు బధనార్థముగ నాతి నృసింహ బడెన్ దురాత్మ! య
పురమరహస్యముం చెలిసి భంగురమై కడు హేయమైన సా
ఖ్యరసమునన్ జరింపకుము గల్గు నొకప్పుడు ముక్తి శృంఖలా
స్థిరులకు నేని; పీఠలకుఁ దీరదు ముక్తికి నేగ నెన్నడున్. 376

మ॥ శిమ మిచ్చున్ స్థిరసౌఖ్య; మద్ది హృదయ స్థానమ్మునన్ జేర్చి యీ
యమరావాసము వీడి జీనమును నీ వాసింతువేనిన్ నివా

స మొనర్పంగ రసాతల మ్మరుగు; మీ చందము గా కొండు చం
గమయేని రణ మాచరింపుము నిను దర్పాధుఁ దున్నాడెదన్.

ఉ॥ నీవినయమ్ము నిక్కముగ నెమ్మది కెక్కుటఁ జేసి యింత నీ
కై వచియించితిం గడుదయావరతన్; వలతేని విన్న లే
దా! వెనుదీయ కాజి ననుఁ దాఁకుము నన్ బురికొల్పినట్టి దే
వావళి యప్ప దీర్తు నిను నాత్మ శరమ్ములపాలు సేయుచున్. 3౬౮
వ॥ నావుడు మదనమోహితుం డద్దురాత్తుండు మరల నిట్లను.

ఉ॥ పూలకు మించి యెక్కు డగుపొల్పునఁ బొల్పెడిమేనిదాన! నే
నాలము సేసి నిన్నడఁచునంతటిసాహస మూన నిస్సరో!
బేలవె! నీకృపం బడసి పెండిలిఁ జేసికొనంగ నుంటి ని
న్నోలలితాంగి! యిట్టికరినోక్తులు న న్నన నీకు న్యాచుమే. 3౬9

చ॥ హరిహరసీరజాసనుల నాహవభీరులఁ జేసి పుచ్చి సుం
దరిపయిఁ జూపువాఁడనె ప్రతాపము లోకులు నవ్వ; నీయెడం
గర మనురక్తికల్పి భయకంపిత మయ్యె గరంబు పొల్లి! యి
ర్వురమును మిత్రభావమునుఁ బొందితి మేటికిఁ దక్కు సంగతుల్.

క॥ ననుఁ బేర్చిఁ జూచి పెండిలి, యొనరిచికొన నొప్పెదేని యొప్పెడఁ
గాదే, నిని వలసినయెడ కరుగుము, నిను నేఁ బ్రహరింపఁ జాల నిశి
తాస్త్రములన్. 3౭౦

గీ॥ సప్తపది మైత్రి యని బుధజనులమతము, గాన నాచెల్మికత్తె! నిన్
గసిమసంగి, పై ననుభవింపఁ గల్గునైశ్వర్య మొక్క, డున్నె యింత
టి పాపంబు నోపఁగలనె. 3౭౧

గీ॥ బాలహత్య యు స్త్రీహత్య బ్రహ్మహత్య, పాతకము లందు నెక్కుడు
పాతకములు, గాన నెట్లైనీ నీదయ గాంచి జన్మ, మునకు సాఫల్య
మొనరింతు వనరుహాక్షి. 3౭౨

గీ॥ నిను బలాత్మృతిఁ గొని యేగ నేర్తుఁగాని, దాన నేమి సుఖం బగుఁ
దలిరుఁబోడి, స్త్రీపురుషులు పరస్పరన్నేహ మడరఁ, గూటమికి ని
య్యకొన దానఁ గుతుక మెసఁగు. 3౭౩

చ॥ తెలియవుగాక పూరుషుని ధీరుని బొందని కాంతకు నుఖం
బులు వెలిగె గావె తాఁ దగినపొల్లికిఁ దక్కినిపూరుషుండును
వెలియగు నెవ్వఁ డిక్తరణి వేదులు పుట్టఁగఁ జేసె నీకు; ని
స్తుల మగు జవ్వనమ్ము గడుసుందన మక్కట! వ మ్మైనర్తురే. 320
ఉ॥ వైరి యెవండో ని న్నిటులు వంచనఁ జేసి మరల్చెఁ గాక సం
సారసుఖమ్ము లిక్తరణిఁ జాగము నేయుదె తత్త్రిమూర్తు లం
భోరుహనేత్రలక్ విడిచి పోయిరె యెంతటిబేల వైతి వే
చారుముఖలలామ వతినంగతిఁ బాసి సుఖించుఁ జెప్పమా. 23-9

చ॥ ననుఁ బువుఁగోలలంఁ బరపి నాఁచికొనం గమకించు చండశా
సనుఁడు మరుండు నీయెడలఁ జాలఁ గృపం గలఁ డేమొ కాక యు
న్నను నిటు నిల్వ నిచ్చనె! కనంబడె హేతువు వైరు లైన దు
ర్మనసులు దేవతల్ మరు మర్చిరి నీడరిఁ జేర కుండఁగఁ. 323

ఉ॥ ఆదర మేది న న్నిపు డహంకృతి వీడితివేని మున్ను మం
దోదరి నుండరు న్నపుని ద్రోచి పదంపడి ధూర్తు నాథుఁ గా
నూఁది స్త్రారార్తయై వగల నొందినచందమునం గృశింతు ను
మ్మి దరిలేని తాపమున, మీఁదటిబాధ గణింప విష్మయిం. 324

చ్యో మందోదరీవృత్తాంతము.

వ॥ అనవుడు నమ్మందోదరీవృత్తాంతమ్ము విన వలతు నన దేవికి
మహిమం డిట్లనియె. 325

శా॥ దేవీ సింహళ దేశమెల్ల గతులక దేజమ్మునం బొల్పు న
ద్భావుం డయ్యెడఁ జంద్రీనేనుఁ డనుభూపాలుండు పాలించుఁ బా
రావారావృత మైనమేదిని కొకండ్లె యేలునవ్వాని కిం
పై వర్తించుఁ బ్రవ్రతామణి యొక ర్థధాన్యై యి మ్మ. 326
గీ॥ ఆపె గఁణవతి యన పేర నలరుఁ డద్గుణములు వర్ణింప నలవి యెన్నఁ
టికిఁ గాదు, కనియె నొకయుత్పలాక్షి నక్రాంత మొదటి, చూలుగాఁ
బతి సుఖవార్ధి నోలలాడ. 322

వ॥ పిదప నమ్మనుజవతి యక్రన్నకు మందోదరి యనినామకర
ణమ్ము చేసి తోరం బగుగారమ్మునఁ బెంచుచుండ నబ్బలికాజనచూలి

కారత్నంబు శశికలతెఱంగునకా దినదినప్రవర్ధమానయై పదియేండ్ల
ప్రాయమ్మునం బాలుచుటయు నరేంద్రుండు వివాహం బొనరింప నెంచి
యనుకూలవరాన్వేషణపరాయణం బగుచిత్తమ్మున నున్నయెడఁ గొం
దఱు బ్రాహ్మణు లరుదెంచి. 32౮

గీ॥ తనరు మద్రీదేశమున సుధన్వుఁ డనెడి, రాజవర్యుం డతనికుమార
కుండు నీడు, కొమిరె కీ డగువాఁడు సద్గుణవిశేష, రూపరేఖావీలా
సనిరూఢి నెందు. 32౯

శా॥ కంబుగ్రీవుఁడు వానిపే రనుడు భూకాంతుండు పుత్రిం దదీ
యం బొసామ్ముగ నిశ్చయించి తనభార్యం జూచి యిక్ష్మ న్నై లో
కం బెల్లం గొనియాడ శీలమున నాకారమ్మునకా మేటి యా
కంబుగ్రీవున కిచ్చి పుత్త మె యనంగా నాపె సంతృప్తయై. 3౩౦

వ॥ పుత్రియున్నెడ కరిగి యాదరమ్మున నమ్మా! నిన్ను నీజనకుండు
మద్రదేశాధీశ్వరుం డగుసుధన్వుతినయనకు సమస్తలక్షణలక్షీతునకుఁ
గంబుగ్రీవున కిచ్చి పెండిలి యొనర్ప నున్నవాఁ డనవుడు మందోదరి
యిట్ల నియె. 3౩౧

శా॥ కౌమారవ్రత మూని స్వేచ్ఛగఁ దపఃకాంక్షఁ బ్రవర్తింప నే
నామోదింతుఁ జరమ్మునుండి, యిఁక నాకన్యకా వరింపంగ నే
లా! మేలా యొకమానవుం దవిలి వాలాయమ్ము నవ్వానితో
గామానక్తినిఁ బారతంత్య్రమున మోక్షప్రాప్తి బోఁ గొట్టుటల్.

క॥ స్వాతంత్ర్యమ్మున నెప్పుడుఁ, జేతోమోదమునఁ దిరుగఁ జేకూరుట వి
ద్యాతత్త్వజ్ఞులు మోక్షక,లాతాదాత్మ్యమునఁజూచిలలిఁబొగడరొగో

నీ॥ అత్తమామలయెడ నడఁకువ గొలుపుట బావలయెడ భక్తి పరత
గనుట, మఱిదులయెడఁ దగుమన్ననఁ జూపుట తోడికోడండ్ర
పొత్తున మెలఁగుట, యాఁడుబిడ్డలచిత్త మరసి వర్తించుట సవతి
గల్గిన దానిచన వెనయుట, పతికి నెవ్వేళలఁ బరిచర్య సలుపుట
సంతతి గని పెనువంతఁ బడుట; గీ॥ అకట! బానిస యగుటకు నతి
శయించుఁ, గాదె యొక్త నివశమునఁ గాలమెల్ల, గడపునిల్లాలి

క॥ నీవైరాగ్యపుఁ జందం, బేవము పుట్టింప జనకుఁ డెంతయు వగకుం
దాపలమై వందురు నా, భూవిభు నిష్పాటఁ దేల్పఁ బోలదెనీకున్.

వ॥ అతఁ డెల్ల వేళల మమ్ముం గాంచి మీచెలికత్తియకుఁ గఱ
దలు కఱపి పరిణయమ్మున కియ్యకొలుపుఁ డని విసువక వచియింపుచుండు
నింతదనుక నిన్నుం బ్రబోధింప నేర మైతి మియ్యది తగువల నగుటం
జేసి చెప్ప వలసి వచ్చె నని మఱియును. రంగ

గీ॥ వ్రతము లెన్నేని భర్తృతత్పరతఁ దవిలి, చేరి శుశ్రూష యెడవక
చేయుదానిఁ, బోలఁ జాలవు విను మట్టి పూవుఁబోడి, యరుగు స్వర్గ
మ్మునకు నిక్క ముఁగ్రు బుధులు. రం२

వ॥ నావుడుఁ గోపించి యామందోదరి సైరంధ్రి కిట్లనియె.

ఆ॥ వె॥ సిగ్గు లేక నన్ను జెనఁటిచండమ్మున, సరయ నంతఁ జాలుక నైతి
నొక్క, తపము చేసికొనెడి తన్వికి నా కేటి, భర్త పొమ్మటంచుఁ
బురుకు మఱిని. రం3

వ॥ నావుడు సైరంధ్రి మెల్ల న నిట్లను నమ్మా! కాలం బెప్పుడు
నొక్కచండమ్మున నుండను, మన్మథుండు దుర్జయుండు, నాపలుకు లంగక
రింపనినాఁడు నీకు నాపద ఘటిల్లక తీర దనవుడు రాజపుత్రి యిట్లను.

ఆ॥ వె॥ ఎంతయేని జెప్పు మేను వివాహ మం, గీకరింప వచ్చు కీడు
తొలఁగఁ, జేయ నెవరితఁము చెలియరొ! దైవ వ, శంబు తప్పు
జేయఁ జనునె నీకు. రంగ

వ॥ ఇట్లు వైరాగ్యమ్మున నీడం బోక పుయిలోట దక్కి యీస
డించిన సైరంధ్రి వీరసేనుం జూచి. రం६

గీ॥ ఎన్ని చెప్పిన విన నేర దీలతాంగి, గుణగణాధ్యుండు కాకుత్స్థ
కులుఁడు మిగుల, రూపసి యటంచు నొక్క నీరూఢి దెలిసి, విసి
వితి నిఁ కేమి సేయుదు వెడలు మధిప. రం2

వ॥ నావుడు నృపాలుండు విమనమ్ముండై తనయంత సరిగఁ
బిమ్మటఁ గొంతకాలమ్మున కమ్మందోదరి చెలియ లిందుమతి యనుదానికిఁ

దండ్రి స్వయంవరమునఁ బెండ్లి నేయం దలంచి చాటం బంచిన నప్పు
రంబున కఖలధరాకాంతు లరుదెంచి మంటపమున వలయు నెడల వసి
యించి రం దొక్కరునిఁ దనకనుగుణుం డగురాసూను నయ్యిందుమతి
వరియించి కృతకృత్య యయ్యె.

రంగ

క॥ మందోదరి యాపెండిలి, చందము వీక్షించి యందెసఁగునృపతులయం
దందమునఁబొల్పు విటు శరు,నిం దగఁ గని కలఁగి దైవనియతి వరించె

వ॥ ఇట్లు కలఁగి మదనవేదనాదోఘాయమానయై తండ్రికిఁ దన
కోరిక తెఱం గెఱింగించిన నతండును సంతసించి తగుఁదగదనక యతనిని
గారవించి యధావిధిగ సకూఁతు నిచ్చి పెండ్లి యొనర్చి పారిబర్హం
బాసంగి వీడ్చొల్పె నాచారుధేష్టుండును మందోదరీసహితండై సంత
సమునఁ దనపురి కరిగి యవ్వీలాసినితో వివిధోపభోగములం బ్రాద్దు
పుచ్చుచు నొక్కనాఁడు.

రంగ

క॥ తనదాసితోడఁ గామ,మునఁ గ్రీడాగోష్ఠి నున్నపొంకము తదాగ్రి, డ్డ
నయకు సైరంధ్ర గనుం, గొని చెప్పె దాన మిగులఁ గోపన
యగుచు.

రంగ

వ॥ వా రిరువురం బట్టికొనఁ దలంచి రంధ్రం బరయుచు సంత
నొక్కెడ నేకాంతమునఁ గ్రీడించువారి వారిం గాంచి యిట్లు చింతించె
గీ॥ అక్కటా! శత్రుఁ డంచు మున్నరయనేర, నైతిఁ గడుఁ జెట్ట చేసి
యాయధము వంచ, నం బడితి నిట్టినిర్లజ్జునిం బతిగ గ్ర, హించి
జన్మునకు హాని నించుకొంటి.

రంగ

క॥ అని యుమ్మలిక మనమునఁ, బెనఁగొన నిక నిట్టివానిఁ బెంపేది
హృదీ, శునిఁగాఁ గొని ప్రేముడి నిం, చినకంటె నఘంబు చెట్ట
నేతయుఁ గలదే.

రంగ

మ॥ పతిసంగంబు పరిత్యజించి మృత్యుకై పాటించునో! దాన సం
గతమా నాత్మ వధోద్ధతం బయినబల్ కాలువ్య మల్లాట మ
త్రితృగేహమున కేగుదెతునో! సఖుల్ వీడిఁతు రెగ్గించి దు
ర్మతి నై యింతటిచేటు దెచ్చుకొని మైమై బోవఁగా దీటునే. రంగ

క॥ పారిజాతా నృతాపము పాం, పిరివోవగ నిట్లు వగలపెల్లునఁ గడు
వం, దురి తుదకు నచట నుంటయ, పరమోత్తమ మంచు నెంచి
పతిసంసర్గఁ. ర౧౩

వ॥ విడిచి వ్రతపరాయణయై పశ్చాత్తాపమునం గుందుచుండె
నట్లుగావున.

చిట్టఁ దేవీమహిషాసురయధము. ౪౩౧

అ॥ వె॥ ఇప్పుడు నన్ను నిట్లు లెడఁజేసి పిదపఁగా, మార్తి దొడరెనేని న
ధమునొక్క, శతు వరించి వాని సంసర్గమునఁ బ్రోవుఁ దక్క నేల
వినుము తలిరుఁ బోడి.

ర౧౪

చ॥ అనవుడు దేవి కోపమున నమ్మహిషాధముఁ జూచి పల్కుదు
ర్విసయ ! వివేక మేది పలవంపక సంగర మాచరింపు లే
కునికెరసాతలం బరుగు మొండాక రీతి పొసంగ దెంత చె
ప్పిన విన నేర కూరకయ ప్రేలదు వీటిఁడివే తలంపఁగఁ. ర౧౫

గీ॥ జన్మ మెఱుంగనినా కిట్లు జన్మలబ్ధి, రూపమెఱుంగనినా కిట్లు రూప
లబ్ధి, గలుగు దుష్టుల నధియించు కారణమున, నెక్కమమరహిత
ముగ ని న్నడంతు.

ర౧౬

వ॥ కావునఁ బాతాళమున కరుగు మొండె ధనర్ధరుండవై
సంగరం బాచరింపు మనవుడు మహిషుం డక్షిణక్రోధరూక్షాత్ముడై.

ఉ॥ కర్మము దాఁకఁ జాపమును గాఁడఁగ లాగి శరమ్ములఁ రయో
దీర్ఘత నేయ నంబ వెనుదీయక యంతరమండ యన్నిటిఁ
జూర్ణము చేసె నిర్దురకుఁ జూపఱు భీతి మునుంగ నిట్లు సం
పూర్ణరణంబు వాటిలె నపూర్వము ఘోరమునై పొరింబోరిఁ.

వ॥ ఇట్లీరువురుం బోరాడుచుండ సంతరమ్మన దుర్ధయం జరుడెం
చి యంబం దలపడి.

ర౧౭

క॥ కొన్నిశరమ్ములు నించినఁ, దన్నీచుని యెడలఁ గనలి దారుణ శరపా
ళిన్నిగి డించినవాఁడును, దన్నికొనుచు జచ్చి పడియె ధర శృంగ
మనఁ.

ర౧౮

ఆ॥ వె॥ వాఁచావుఁ జూచి నగ నూరఁగఁ ద్రినేత్రుఁ, డరుగుడెంచి దేవి
నస్త్రిసప్త, కంబుఁ జొనిపి నొంపఁగావాని నయ్యంబ, యంతరాశము
నన యడఁచివైచి॥ ర.౨౧

వ॥ త్రిశూలమ్మున నానిం బిల్కుమార్చ సద్దానికి సైఁపక
యంధకుండు గోపమ్ము పిరిగొనం దాఁకి. ర.౨౨

మ॥ గద చేఁ బూని గజారిమస్త కమ్ముపై గాఁడంగ నేయంగ న
య్యది క్రోధాకులమై వెసం గడఁగి తీవ్రాస్త్రిమ్ములఁ బోని బె
ట్టిదపుంగోరులఁ బట్టి చీల్చి కడు దీండింపంగఁ దన్నాంస ము
గ్గిదశం దాఁ దినియెఁ సురారులకు భీకంపంబు సంధిల్లఁగఁ.

మ॥ అటు లయ్యంధకుఁ డీల్లఁ గిన్నఁమెయి నయ్యశ్వాఠి తీక్ష్ణాశుగా
గ్భటి రోదోంతరమెల్లఁ గప్పుచు రణప్రారంభుడై మించు న
ప్పటియత్యాహిత మాఁగ నజ్జనని యప్పాపాత్ముపై నొక్క మి
క్కుట మాపెనద వైన దానఁ బడె సోఁకు స్తూర్భమై వేల్చిడిఁ.

క॥ అంతంత లేచి దానవుఁ, డంతకుండై గదనుఁ బూని హర్యక్షం బొ
క్కిత గువలువడనేసిన, దంతిఁఁయిం గవియునవ్విధం బడరంగఁ

చ॥ ఖరనఖరావళిం బొదివి గ్రక్కదలఁ బడఁ జీల్చె నంత నా
హరిరిపుఁ డార్చితాసు హాఁయై సరి యైవపరాకృమకృమో
ద్ధరనఖరాళి నుక్కఱఁగఁ దోడన వచ్చిన దాని కల్లి శాం
కరి ఫణిరాణ్నిభంబు లగుకాండపరంపర నిండఁ జెడినఁ. ర.౨౩

మ॥ హరిహాపంబుఁ ద్యజించి యమృహిషుఁ డేన్దై వేగఁ దా నొక్కభూ
ధరశృంగంబు కరఁబునం బొదివి కోర్ధం బెక్క బిట్టార్చి శాం
కరిపై నేయ శిలాశితమ్ములఁ గనతొండంమ్ములం గ్రుంచ న
గ్గిరిశృంగం బొకయింతయింతగ సురల్ గీర్తించి యగ్గింపఁగఁ.

ఉ॥ తోడన యార్చి సింగ మెడఁ దోష మెలర్చఁగఁ గుంభపాలి నా
చూడిగ మించి కీడ్వఱిచి చూడునఖంబుల వచ్చివచ్చి వేఁ
టాడఁగరక్కనుండు శరభాకృతిఁ దాచ్చి మరల్చినఁ సురల్
పోడిమిఁ దక్కి రంబికయుఁ బోషణఁ జేసె శితాస్త్రి సంహతిఁ.

వ॥ అంత నాశరభాకారుం డగుమహిషుండును.

ఉ॥ తుండమునం గడుం బొడిచి తోకన పుచ్చుచుఁ జుట్టి భూమిభృ
న్మండలముం బెకల్పి యొకమాత్రన బంతులుఱువ్వ పోల్కి న
చ్చుండివయి న్నిగుడ్డుచు హసన్ముఖుడై యెలుఁగెత్తి విక్రమో
ద్దండత మిన్ను మట్టగ మదమ్మున నజ్జగదంబ కిట్లనున్. ౪33

మ॥ మదముం ద్రిప్పగ లేక నాపలుకుల స్తన్నింప కీరతి బె
ట్టిదపునంగర వియ్యకొంటిని ననున్ డీకొంటు నీబోటియూఁ
డదియు నేర్పనె ! యిందుగ్గి దొట్టి సురలారోపంబు వాటిల్లి ర
య్యది నీకుం దెలియంగ లేదా విసవో యస్తత్ప్రీతాపద్ధతిల్.

చ॥ నినుఁ బుకొల్పినట్టిసుర నేతృమ ఖామరులెల్లఁ మేల్చి ద
క్క నని వధించి నాదుభుజగర్వము దుర్వహమై జగమ్ములం
దనుకఁగఁ జేయుదున్ వెనుకఁ దారక నిల్వము నాఁగ వానిక
జ్జనని వచించుఁ గోప మొకచాడ్పుమెయిన్ గనుపట్ట నవ్వచున్.

ఉ॥ తత్కృతపాటు మాని తగు దర్పమున న్నిలు మిష్ట మాధవిన్
హత్కినపెడ్కుఁ ద్రాని సుర లందఱునం గొనియాడ దుర్తదో
స్తత్తుని నిన్నుఁ జంపెద రణమ్మున నంచు సునర్పపాత్రి మా
యతము చేసి త్రావె దగ నానవముం జల ముప్పతిల్లఁగన్.

న॥ ద్రాక్షానవపానం బిటు, లక్ష్మణగతిం బొనర్చి యయ్యంబిక బల్
దక్షిణమెఱయఁగఁ దాహ, ర్యక్షారానం బొనర్చె నసురులు బెగడన్

క॥ జయ పెట్టుచు సమరులు వే, ర్తియెలర్పఁగఁ బూలు గురియ మేకొని
జగదం, బయు మహిషు నెదిరి పోరెన్, హయోరియు ననేకమూర్తు
లంచుచుఁగడఁకన్. ౪3౪

చ॥ కపటపుఁగాండిబీక్ మెఱసి కావలుడై పలుమైల నంబతో
నపగతభీతిమై నని సహంకృతిఁ జూపఁగ వాని కల్గి చం
డి పెలుచ శూలముం గొని కడిందిగ వక్షము నంచు నొక మూ
ర్తపడి హయారి యంతట వెనక్ బునగ ద్గతుడై విహోద్ధతిన్ ౪35

శా॥ చాముండం దనపాదఘాతముల నుచ్చైర్నాదపూర్వముగా
నామై దన్ని హసన్ముఖుం డగుచు శంఖారావముం జేయ ను
ద్దామకోధపరీతయై జుని హస్తం బందుఁ జక్రింబు ని
స్సీమారంబు ఛరించి యుద్ధతిమెయిన్ సింహారీవం బొప్పగన్.రరం

ఉ॥ ఓరిమదాంధ! చక్ర మిది యోడక నీదుశిరంబు దీసి దు
ర్వారిత నయ్యమాలయనివాసము నీకొనరించు నెమ్మెయిన్
బోర నొకింత నిల్య మని భోగన నెత్తురు మీఁది కొల్క న
వైరిశిరమ్ముఁద్రుంచినఁ గబంధము భూధ్రీము నా భువింబడెరరం

మ॥ సురలెల్లనె జయవెట్ట నమ్మహిషుఁ డచ్చో గూల సింగంబు దు
ర్భంవేగమ్మనఁ బాటుసేవల వెనక భక్షించి నిశ్శేషతం
బొరయం జేసెను గొంద అందుఁ జని రేపుం డక్కి పాతాళ మి
క్కరణిఁ దేవి యొనర్చ దేవతలు వేడ్కన్ జేతులన్ మోడ్చుచున్

— ఇంద్రాదులు దేవిని నుతించుట. —

ప॥ అయ్యంబికం గని యిట్లు నన్ను తించి “రోయంబా” సృష్టిస్థితి
ల మకారిణివై కీర్తి నుతి స్తుతిగతికరుణాదయాశ్రద్ధాధృతివసుధా క
మూజయాపుష్టికలావిజయాగిరిభాతుష్టి ప్రమావిద్యాక్షమాదికంబులు
నీవయై మెలంగుదు ఏయీశక్తులసాహాయ్యమునంజేసి వారువారు త
త్తత్కార్యములకు సమర్థు లగుచుందు రది యెట్లనిన! నీవు ధారణవై
యుండవేని నాగకూక్తమ్ము లిద్దారుశి ధరించుటయు నీవు పృథ్వివై చె
లఁగకున్న నంబరంబు నిలుచుటయుగ బొసంగ దిట్లుండఁ గొందఁబు హ
రిహరప్రముఖుల మగుమమ్మెంతయు నారాధింతురు వారు మూఁడు ల
నుట కేమి సందియంబు. జన్నం బొనర్చువారు చేయు హోమమ్ము
లెల్ల నీవు స్వాహావై యుంటుంజేసియకదా మాకు ముట్టుచున్నయవి.
కావునఁ జరాచరాత్మకం బగుప్రపంచమునకెల్ల భక్తిముక్తిప్రదాయిని
మగుకతన నితరు లట్ల మమ్మునుం బొలించుచుందు విది యిట్టిదయేని
రక్కసు లిట్లుకుమిగులుచుండ వారల మూలచ్ఛేదం బొనరింపకుంట
లోకమ్మన మహారణ్యంబులంబుట్టిన కటువృక్షములఁబలాశరహితముల

నేనియు నుత్తము లగునారు ఖండింపక మిన్నకుండుటవంటిది. కరుణారసనియత వగునీ వాక్యోక్తయెడ రణాంగణంబుల శితశరవరంపరలంజేసి యెరుల శిషిించుటకుఁ గతంబు వారలకు దేహాంతరస్యాప్తింజేసి యందు సురాంగనాకేళీముఖసౌఖ్యం బొడగూర్చుట కని యూహింప నయ్యెడి దేహాహిత వయ్యను రక్కసుల నుక్కడంప నయ్యయికాలముల దేహంబు గైకొంట కీడామాత్రంబయగు నిట్టియమేయప్రభావ వగు నీవుండ ధూర్తులును బురాణచతురులును నగుకొందఱు హరిహరాదుల సేవింప వలయునని విధించుట యసమంజసంబు గా కుండు నొక్కొ! జగజ్జననివగునీకు వశులమై యిట్లు రాక్షసబాధల నీగుచు నుండు మమ్మెవ్వరు పూజింప నెంతరు నారు కరమ్మున దీపంబు గలిగి యుఁ గూపమ్మునఁ బడువారిలో నొక్కరు గాఁ దగుదురు. నీవు విద్యా విద్యాస్వరూపిణి వగుకతన మోక్షార్థులకు గతివై యుండుదు గావునఁ దిగ్రిమూర్తులును భవత్పాద పంకేరుహంబు భజింతు రిట్టినిన్నుఁ గొందఱుమూర్ఖులు భజింపనేరక భవసాగరమ్మున బ్రుంగుడువడి నవయుచుందురు. తల్లీ! యింతేల? నీవు వాగ్దేవతా స్వరూపిణివై వక్త్రమ్ముల వసి యింపవేని హరిహరాదు లగుసురలు గాని మానవులు గాని యెట్లు ముఖరితవక్త్రులగుదురు? ౪౪౩

మ॥ భృగుశాపమ్మున మీసమై కమరమై పెంపేది కోలాకృతిం
దగి సింగం బయి ఎంతలంబడి యశక్తప్రీతియంబొల్పి చు
ర్భగుఁడై యుక్తివపుంగతిక మెలఁగునప్పద్మాక్షు సేవింప మృ
త్యుగతం బైనభయంబు రూపఱునె సంతోషంబు వాటిల్లునే?

క॥ ఎవఁడు భృగుశాపమున వన, సవిధమ్మునఁ దనకు లింగసంపాతముగా నవసెనొ తాదృశుఁ డగునా, శివునిక సేవింప సౌఖ్యసిద్ధులు కలవే?

గీ॥ అట్టిహరునకుఁ గొమరుఁ డైనట్టిగజము, ఖుని గణాధిపు సేవించి కోర్చి
వడయ, నెంత రతిమూర్ఖు లఁబ! నిన్నెఱిగి కొలువ, రాదొకో కా
ర్యసిద్ధిసంప్రాప్తిపొంతు. ౪౪౬

వ॥ అని వెండియు.

చ॥ అరిజనతే వధించుట కృపాకులతే నిరయంబు మాన్చి ని
ర్జరభువనం బొసంగుటయ సమృత మంచు వచించు నంబ! నీ
చరిత మెఱుంగ లేరు హరసారసలోచనముఖ్యులైన; నొం
డొరువు లెఱుంగువారె భవదుజ్జ్వలమోహవశంపదాత్ములై॥ ౪౪౭

గీ॥ వేదముల నెన్నియేని భావించుకొని, కొందఱు జ్ఞులు మునులు నీచంద
మెఱుంగఁ, జాలమిని సూర్యుఁ గొల్తు రాజ్యలనుఁ దలఁతు, రాగ
మమ్ముల సారంబు నరయఁ దరమె. ౪౪౮

చ॥ స్వరచితముల్ శ్రుతితుల్ గఱపి సారసనంభవముఖ్యుడేవతా
వరుల కను త్తమత్వము నవారణ బోధ యొనర్చి వ్యాజదు
ర్భరత మెలంగుచుఁ జగము వంచసచేసెడివారి నీవు ప్రే
మరసమునం గనుంగొనెడు మాయకు లంచుఁ బ్రసిద్ధిఁదెచ్చుచుఁ.

క॥ రాఁ దగుకలియుగమున జగ, దాది న్నిను డాఁచి సుకపులంబరొ! నీవా
వాదించినసురగణముల, నాదరముమెయిన్ను తిరితురయ్యయి విధులఁ

కి॥ మును లెవ్వరు పరవిద్య, జనని న్నినుఁ దలఁతు రట్టిజ్ఞులు గర్భ
మ్మునఁబడక నిన్నుఁ జెంది ను, ఖనియతి నర్తింతు నెల్ల కాలముతల్లీ

క॥ కేవలపరమాత్మయు నీ, తో విరహితుఁడై యొకింత దొడరఁగఁ జాలం
డావిభుఁడు నీదుచిచ్చ, క్త్యావిర్భానమునఁగాదెయట్టిండగుటన్. ౪౪౯

వ॥ అట్లు కాదేని జడమ్ము లగుతత్త్వమ్ములును గుణకర్తయుతమ్ము
లగునిందియమ్ములును జిద్విరహితమ్ములై తత్త్వత్వముల కెట్లు సమర్థమ్ము
లగు! సర్వమ్మును సృజించి సమయమ్మునఁ బాలించుచు హరించుచుండు నీ
మహామహిమంబు మాక కాదు హరిహరాదులకు సయిత మగమ్యంబై
యుండు, ౪౫౩

శా॥ లోలాత్తుం డయి దుష్టుడై త్రిజగతీలుగటాకుఁడై యొప్పుదు
శ్రీలుం గాసరసూపునీతులువ నిర్దీపుఁ బొసంగించి మ
మ్మేలం జొచ్చిన నీమహాచుహిమ మిం కే మంచు వాక్రుత్తు మం
బా! లీలాజితదుష్టదానవకదంబా! సత్కడంబాలయా. ౪౫౪

క॥ మాకార్యమునేతయు కా, కాకల్పంబై నకీర్తి యలవడె నీ కీ
లోకాపకారిదానవుఁ, బోకార్చిన కతన విపులముగ జగదంబా. ౪౫౫

ప॥ అంబా! మమ్మెల్లవేళలఁ గృపాకలితవై యిట్లు పాలించుచు నేడుగడవై యుండఁ బ్రార్థింతు మనవుడు మహిషాసురమర్దని వారల కిట్లనియె.

రగి౯

క॥ సురలార! కార్య మొం డిపు, డరయంబడె నేనిఁ దెల్పుఁ డది తీర్చె ద దు, వ్యరమేని మీకు నాపద,వొరసినయపుడెల్ల నన్నుఁ బోలుఁ దలంపన్॥

రగి౧౦

చ॥ అనవుడు దేవతల్ పృణిహితాంశులై జగదంబఁ గాంచి యిట్లనిరి “భవత్పదాబ్జ మనయమ్మును గొల్పెడియిచ్చ మాకు నిచ్చినఁ బదివేలు వేటొకటి చేయఁ గొఱంతయుఁ గల్గెనే! రసాయన మగు నీదుపల్లు మహిషాసురమర్దని! లోకవర్ధనీ॥

రగి౧౧

ప॥ గ్వీసుపర్ణ సంవృతంబగు నీ దేహమ్మున నపరాధసహిష్ణుండు తృతీయుండు లేడు గావున సఖిభూత వగునిన్ను విడిచి జీవుండొన ర్పెడిదిం చుకయు లేదు పాపాత్ములు దుష్ప్రపంబు లగుసురాసుర సుసుజయోనులం బుట్టియును ని న్నెఱుంగఁ జాలరు సుఖమ్ముననొండె దుఃఖమ్ముననొండె నీచరణంబులు దక్కఁ దక్కిటిశరణమ్ము లే దని మనోవాక్కాయక ర్మమ్ములం ద్రీశుద్ధిగ వచియించుమమ్ముం దయాంతరంగవై పాలించుభారమ్ము నీదై యున్నయది యచునమరులందగుగతి ఏడ్కొలిపి యంతర్ధానంబు చేసె ననునాత్మ్యవతేయునకు జనమేజయుం డిట్లనియె.

రగి౧౨

సీ॥ దురితంపుసంస్పృశిఁ దొలగించుసమపాధి సజ్జనకర్తరసాయనంబు, పటుతరామయభారపాషాణటంకంబు భక్తలోకై కకల్పద్రుమంబు సుఖకరశ్రీలోకసోపాననిశ్చేది సంపత్కడంబవర్జనృణుతువు, కాతరీ కృతిభూతభేతాశనిచయంబు సకలరక్షస్సముచ్చాటనంబు, గీ॥ చారు లీలాకడంబసంచారభూమి, తనుతరేతరమోదసంధాయకంబు, హరి హరవిరించిముఖ్యదేవాపధృత్య, ధీయమానంబు గాదె శ్రీదేవిచరిత.

ప॥ ఇట్టిచరిత్రంబు కృతజ్ఞుం డెవ్వండు విననోపం డని వెండియు.

ఉ॥ ముండటిఁన మం దెవఁడు మోదవిధాయిని యైనదేవికిం

పొందెడిభక్తిఁ బూజ లిడునో కృతకృత్యుఁ డతండు భోగి యా

నందియు నై ధరాతలము నాల్గుచెఱంగులు నేలఁ జాలున
 స్పందితకీర్తిశాలి యగుపార్థివుఁడై జనియించు మీఁదటన్. ౪౬౦
 డ॥ అంబ నెఱుంగఁ జాలువినయంబు వివేకములేనిపెఱులులా
 యంబులు వచ్చునట్టి జననాంతరమందు రుజాభిభూతిమై
 బంబినదుఃఖవేదనలఁ బాల్కుడి రిక్తతఁ గాంచి కట్టవ
 స్త్రింబు భుజింపఁ గూడు గొనఁజాలక సంతతి లేక కుండరే.
 క॥ కావున నిఖిలార్థదమై, పావనమై ముక్తిద మయి భద్రప్రదమై
 కోవిదమాన్యం బగున, ద్వేపిచరితంబు నాకుఁ దెలుపంగదవే. ౪౬౩
 గీ॥ అమరరిపుఁ డైనమహిషుఁ దునిమినమిఁద, నంబ యెచ్చటి కేగ నే
 మాచరించె, నేవిధమున వర్తించె నిదియు విస్త, రించి వలతు నె
 ఱుంగ నా కెంచిచెపుమ. ౪౬౪

— దేవ్యంతర్ధానోత్తరవృత్తాంతము. —

క॥ అనవుడు సాత్యవతేయుం డను జనవర! మున్ను హరిహరాదులు స్త్రీ
 త్వంబును గొలి రెయ్యెడ నయ్యెడఁ, జనియె నుణిదీప్యమనునకు జగ
 దంబ వెనన్. ౪౬౫

ప॥ పిమ్మట నమరులు జగదంబ ఏడ్కొనిపి యమ్మహిషరాజ్యమ్ము
 న రవివంశసముద్భూతుండును నయోధ్యాసతియునగుశత్రుఘ్నుం డను
 రాజు నభిషిక్తుం జేసి తమతమపాండు పట్లకుఁజనిరి. శత్రుఘ్నుండు
 ను యథోక్తంబుగ రాజ్యంబు శాసించుచుండునెడ. ౪౬౬

సీ॥ నెల మూడువానలు నియతిమైఁగురియుచు ధనధాన్యములకల్గి తఱు
 గ కుండు, ఫలపుష్పసంపత్తిఁ దులదూఁగువృక్షముల్ వట్టనిజలముల
 వఱలుగదులు, కుండలకొలఁదిగా గోవులు పా లిచ్చు ద్విజులు శ్రు
 త్యుక్త విధినిఁ జరింతు, స్త్రువు లస్త్రవిద్యల నేర్పువాఁటెఱు పొర
 పొచ్చెములు లేవు భూతములకు॥ గీ॥ అంకుబాంకులు లేక నిదంకుశ
 గతిఁ, బ్రజలు ధర్మానువర్తులై పార్థివాజ్ఞ, మెలఁగుచుండు రతనిభూ
 మి తలమునందు, నెల్లరు సుమాళమునఁ బొల్తురెల్ల వేళ. ౪౬౭

డ॥ అన్నరసాధుదేశమున నారసి యెచ్చటఁ జూచెనేనియన్
 జన్నపుశాలలా! మఱియు సత్రములా! శుభమంటపమ్మలా!

కన్నులవండునై యెనంగఁగాఁ దగుచక్కని దేవభక్తులూ!

యెన్నిటఁ జూచినన్ దనివి యెన్నటికిం గనఁ బోల దేరికిన్. ౪౬౫

సీ॥ పాపండుమతముస్వప్నమునఁగనరా దధర్మంబు మొట్టమొదటికిలేదు
మిత్రవిరుక్తి యమిత్రీవృద్ధియు నపమృత్యుభయంబు దుర్భిక్ష బాధ
మారిమనంగుట మరియాద దప్పుట రోగంబు దైన్యంబుభోగవిరతి
దాంపత్యవిరహంబుదాంభికత్వంబుచౌర్యంబుపైశున్యంబురాజకలహ
గీ॥ మాగమద్యేష మనునవి యరయ నుండు, నకును గానంగ రావు త
న్నరనరేణ్యుఁ, డాడితప్పనివాఁడు మహానుభావుఁ, డప్రమత్తుం డ
తంద్రాఘఁ డనఁగఁ దగఁడె? ౪౬౬

ఉ॥ అనగరిన్ ద్విజుల్ త్రివిధులై పోలుపొందురు రందు సాత్త్వికుల్
దానములన్ గ్రహింప రపధర్మములన్ జరియింప రిద్వరం
బేనియు బీవహింసకు సహింపక నిష్టపశుం బొనర్తు ర
మూసధనుల్ త్రికర్మముల మన్వసజేయ చు నుండు రాజీతున్ ౪౭౦
క॥ ప్రపపారోహిత్యము క, ర్మపరత విధివిహితమైనమాంసాదనమున్
గ్రహణతరేమియునై వ్యర్థపటుత్వముగలిగియుండురాజసులందున్
గీ॥ కించిదధ్యయనము సృపకింకరత్వ, మధికకోపము ద్యేషరాగాభియుక్తి
గలిగి యొకభంగి వర్తింతు) కిర్మబాహ్యు, లగుచుఁ దామను లైన
బ్రాహ్మణజనములు. ౪౭౨

సీ॥ మృష్టిపతులు దానపరులు బ్రాహ్మణనిరతులు, యాగసంసక్తు లవని
రయోనురక్తు, లస్త్రసైన్యవిశేషజ్ఞు లనఘమతులు, తెలివిగలవారు
కలిమియు బలిమి గలరు ౪౭౩

క॥ విడుమరదొడరనిసిరియును, నుడుకువకెడలేనికృషియు నొగిగోరక్షన్
మడపక చేయుటయనునివి, యెడపక చేరియింతురందు నెందుచు వైశ్యుల్

స॥ ఇట్లుమహిషవధానంతరమ్మున రామరాజ్యంబై ప్రపంచంబు
సుమాళమ్ముగాఁ గొంతకాలం బుండఁ బిమ్మట జగద్ద్రోహంబొనర్ప
సమకట్టిన శుంభనిశుంభులను జండముండులను రక్తబీజధూమ్రలోచను
లను బరిమార్చి సురపక్షచ తినియై జగదంబ జగమ్ములకు మేలువాటించె

నన వార లెవ్వరేవిధమున వా రేకతమున వధించె నునుపు మనుడు
రాజునకు ముని యిట్లనియె ౪౭౫

క॥మును శుంభనిశుంభులు నాఁజనుదానపు లిరువురుఁ రసాతలవాసుల్
జనవరతపముండిరశన, మునకుదకమునకునుఁ గాక మొరడులభంగిఁ

మ॥ పదివేలేగి డ్లిటు లాచరించుటయు నవృద్ధాననుం డేగుడెం
చి దయాంతఃకరణుండు వేడుఁ డన నీచే నొడ్లచే నేరిచేఁ
దుదిలేకుండ నొసంగుదే యనుడు నాదుప్రాత్ములం గాంచి యొ
ప్పుదు వేటొండువరంబు గోరుఁ డన నవ్వారంజలికొమోడ్చుచుఁ

ము॥ జననం బందినవారికిఁ మృతి యవశ్యంబేని మా కొక్కయం
గనచే దక్క నశాయ మొండొరులచేఁ గాకుండ గా నిమ్ము మ
మ్ము నెదుర్పంగలకాంతయుం గలుగునే! పో! చూత మిట్లైన నాఁ
గ నొసంగెవర మట్ల కాక యనుచుం గంజోద్భవు డొప్పుగఁ.

ప॥ అన్నదమ్ము లిట్లు పరమ్ములం బడసి తమకు భృగువుంబురో
హితుఁ గా గైకొని రందు జ్యేష్ఠుం డగుశుంభుండు శుభదినమ్మున సుము
హూర్తమ్మున సింహాసనాభిషిక్తుండు గా నిశుంభుండు మంత్రితయై సకల
తంత్రీమ్ములు నడుపుచుండె మహాపేరు లగుచండముండు లిరువురును
సేనాధిపతులై వారిం గొలుచు చుండిరి ధూమ్రాగ్రోచనరక్తబీజు లను
వారు పాతాళమ్మున నుండి వచ్చి రెం డక్షోహిణులతో నాశుంభుఁగొ
లుచుచుఁ దదనుమతులై రందు. ౪౭౬

గీ॥ రక్తబీజుం డసాధ్యసంగ్రాముఁ డతఁడు, పోరునెడ నస్త్రహతిఁ జేసి
పొడమునల్ల, పుడమిఁ బడి నంతలో వానిఁ బోల, జాలు వీరులుక
యింతు రొక్కట వేనవేళు. ౪౮౦

ప॥ కాపుననవ్యానికి రక్తబీజుం డనివేరు సార్థకంబు మఱియు
ననేకులు రక్కసులు చతురంగబలసమన్వితులై యాశుంభుం గొలువ
వచ్చిన శుంభుండును వారల నెల్లర లోఁ గొని రాజ్యం బేలుచుండె
నంత నిశుంభుం డొక్కనాఁడు. ౪౮౧

చ॥ అమరపతింజయం నమరాలయ మేగిన వజ్ర నిర్జరుల్,
 గుమిగొని శోడు రా నెమరుకో ల్యచరించి దురంబు చేయ లో
 కము బెగ డొందె సంతి లయకాలుడు వోలె సురేశ్వరుండు న
 జ్జిము గొని యేసె నయ్యసుర వ్రాల్ బడల్పశుమూర్ఖపెంపునన్
 క॥ చారులుతమ్ముడుమూర్ఖుం, గూరిననిధ మెలుంగఁజెప్పఁగ్రోధాకులుండై
 ధీరుడు శుంభశుసంగా, మారంభుండయ్యెనమరులటునిటుచెనరన్
 వ॥ ఇట్లుశుంభుండు విక్రమించి యింద్రాదుల జయించి.

చ॥ అమరపదంబు చేకొని సురారిమయమ్ముగ నేలుచున్ గ్రమ
 క్రమమున నప్తదిక్పతులగద్దియలం దనపాలుచేసి వి
 క్రమమున మూడులోకములు రాజ్యము సేయుచు నందనమ్మునం
 దు ముదమ్ము మీఱ నచ్చరలతో విహరించె నవ్యవర్తకై రూర

చ॥ అనవరతంబు కల్పకసుమాంచితుండై, సుధ గోలుచున్ సురాం
 గనలఁజెఱుగ దవిల్చి కడుఁ గంటకుండై మఖభాగముల్ హరిం
 చి నిఖల దేవతల్ తనకు సేనయకాఁ బచరించి తత్ప్రతుల్
 పొనరుపఁ జేయుచు న్నెగడఁ బొంపిరివోయినమేటిసంపదన్ రూగి

చ॥ ఒకఁడు జముండు శ్రీమఁ డిఁకనొక్కఁడు వహ్నిమఱొక్క డింకవే
 ఱొక్కఁడు దినేశ్వరుండు శశియున్ మఱియొక్కఁడు వాయుదేవుఁ డిం
 కొక్కఁడు నొకండుచాళి యిటులొక్కొక్క డొక్కొక్కఁడుగాఁ దదీ
 యకృతులు సేయ నేర్పఱిచె నాత్మకు నచ్చినదానవేంద్రులన్.

వ॥ అంశ నమరులు నిరాలంబులై దానపులఘాటికి నోడి యర
 ణ్యంబు శిరణ్యంబు కా గుహలు గృహమ్ములు గా నలందురుచు నక్త
 డక్తడఁ బంచబంగాళమ్ముగాఁ జరించుచు సుఖం బెఱుంగిక విమనస్సులై
 యుండి రని వెండియు. రూ. 2

చ॥ సరవర! కాలపర్యయ మనన్ గడు దుర్భగ; మెంతవారు త
 త్వరత సుఖంబు దుఃఖమును దాల్తురు భిక్షుకు రాజుఁ జేయు భూ
 వరు నతేధిం బొనర్చు బలవంతుని దుర్బలుఁ జేయు దుర్బలున్
 స్థిరబలుఁ జేయు నయ్యది యజేయము దాటగరాదు గృహ్మకున్

ఉ॥ శూరు లశూరులు మిగుల సూరులసూరులనంగలారే! యె
వ్వారికి నెన్నియే స్థతులవారణఁ గాలముగూర్చుఁ గాక యెం
తేరహి నూఱుజన్నముల నిష్కమెయి బచరించి యింద్రుండై
పారము లేనిదుఃఖముల బొల్పడునే! యటు గానిచో నృపా ర్హ
క॥ హరుఁడు కపాలం బూనుట, హరి నానాతుచ్ఛయోనులందుఁ బడు
టయు,న్నగనాథ! కాలగతి దుర్భర మియ్యది యిట్టి దనుచుఁ బలు
కం గలదే. ర్హం

ఉ॥ ఈగతి దేవతల్ ననములే శరణమ్ముగ నేగ శుంభుఁడు
ద్యోగము చేయుచుండె నటు లొక్కచహస్రీము నిండె వర్షముల్
భోగములేమి నెంతయును బొల్పటి యింద్రీముఖమరుల్ దివం
బేగతిఁ గొందు మెట్లు వధియింతుము వీని నటంచు నెంచుచున్

॥ ఒక్కనాఁడు బ్రహ్మస్పతిం గని మహాత్మా! నీవు సర్వజ్ఞుండ వీనం
కటమ్మున నొనర్చు దగు నుపాయమ్మెండు యోజించి సురలం బార
మేదింప ననుగ్రహింపుచు మంత్రీమ్ముల ప్రభావమ్ము లప్రమేయంబులు
తద్బలమ్మున నభిచారహామం బొండె నిష్టలొండె జేయించి మాప
దంబు మాకుం జేకూర్చుము నావును బ్రహ్మస్పతి యిట్లనియె. ర్హం

ఉ॥ నల్లవొ మఁత్రతంత్రము లనన్ విధిచోదిరీతిఁ గాఢ్యముల్
చెల్లఁగఁ జేయు నెక్కటిగఁ జేయఁగ నేరవు తత్తవాధిప
త్రోవ్లసితుల్ సురేశ్వరు లహా! యిటుమీరలు దుర్దశాహతుల్
పెల్లుగ నున్నవార లెటు పెం పిడు నయ్యవి కేవలస్థితిన్ ౫౯౩

ప॥ అదియునుం గాక యవశ్యభావ్యంబు లగుకార్యంబులకుఁ
బ్రతీకారంబు లేకుండు నైనను దనకొలఁది నుపాయం బొనర్చుట
శిష్టానుమతంబు నైవంబు ప్రధానం బని కొండలు చెప్పినను దానిను
చాయవాదు లంగీకరింపరు కొంద టుభయమ్ముననుగార్యసిద్ధి యని
నుడువుమరు గావున సర్వంబు నేకం బొనర్చి. ర్హం

క॥ కేవలము దైవమ యనక, కేవలము నుపాయమన కొగిబ్రతికారం
బేనెంట నెచటఁ దగు నది, యేవచియించెద నొనర్చుండీరుకడంకన్

క॥ మును మహిషాసుకునిం జం.పిననాడయ్యెంబసురలఁబ్రేముడిఁగనిచె
ప్పిన విధముచుటచితిరెచ,య్యనశజననిందలంపుఁ డాపదదొలఁగున్

చ్యుతః ఇంద్రాదులు హిమాలయమ్మునకరుగుట. చ్యుతః

న॥ కావున హిమాలయమ్మునకుం జని మనోహరంబగునప్పర్వత
మ్మున నప్పరాంబ మాయాబీజపురశ్చరణం బ్రసరించినఁ గార్యపిద్ధి
యగు నయ్యెడ నప్పరశక్తి యెల్లవలెడు వసియించు ననియున్ వింటి
నావును నిలింపులు తద్గిరిభిరమ్మునకుం జని మాయాబీజమ్ము జపియిం
చుచు నిట్లు నుతించిరి. ౪౯౭

నండకము.

శ్రీమన్నహదేవి ! విశ్వేశ్వరప్రాణనాథే ! సదానందనూపే!
సురానందదే! తే! నమో! దానవాంతప్రదే! మానవానా మనేకార్థదే
భక్తిగమ్యస్వరూపే! న తే నామసంఖ్యాం సతేరూప మీదృక్ కర్తా
కోపి వేదా దిదేవాదిరూపే! త్వ మేవా సి సర్వేషు శక్తిస్వరూపా,ప్ర
జాసృష్టి సంహరకాలే సదైవ స్త్రుతి స్త్వం ధృతి స్త్వం త్వ మేవాసి
బుద్ధి ర్మరాపుష్టిత్యుక్తే ధృతిః కాంతిశాంతి సువిద్యా సులక్ష్మీ ర్గతిః కీర్తి
మేధే త్వ మేవాసి విశ్వస్య చీజం పురాణం యదా యై స్స్వరూపైః
కరో మీహ కార్యం సురాణాం చ తేభ్యో నమామోఽద్యశాంత్యై
క్షమా యోగనిద్రా దయా త్వం వినతా స్థితా సర్వభూతేషు శస్టై
స్స్వరూపైః కృతం కార్య మాదా త్వయామత్సురాణాం హోసా
మహారి ర్మదాంధో హయారి ర్గయా తే సదా స్వదేవేషు దేవి! ప్రసి
ద్ధాపురాణేషు వేదేషు గీతా కి మత్రాస్తి చిత్రం యదంబా సుతం
స్వం ముగా పోషయే త్పోషయే త్సమ్యగేవ ప్రసూ స్త్వం యతో
నిర్జరాణాం సహాయాకురు ష్యేకచిత్తేన కార్యం సమగ్రిం నవా తే
గుణానా మియత్రాస్త్వరూపం వయం దేవి జానీమహే విశ్వవంద్యే
కృపాపాత్రీ మిత్యేన మత్వా తథాఽస్తాన్ భయేభ్య స్సదా పాహి
పాతుం సమర్థే! వినా బాణపాతై ర్వినా ముష్టిఘాతై ర్వినా శూలఖడ్గై
ర్వినా శక్తిదండై రిపూన్ పాన్తు మేవాసి శక్తా వినోదా త్తథా వీహ

లోకోపకారాయ లీలా ఇమా శ్శాశ్వతం నైవ జానంతి మూఢా
 న కార్యం వినా కారణం సంభవే ద్యావయం తర్కయామోఽను
 నూనం ప్రమాణం త్వ మేవాసి కర్తా స్య విశ్వస్యథాతా భవే త్పైష్ఠి
 కర్తా ముకుందోఽ వితాయం హరో నాశకృద్వై పురాణప్రసిద్ధా నకిం
 త్నత్ప్రసూతా స్త్రియ స్తే యుగాదా త్వ మేవాసి సర్వస్యతేనైవ
 మాతా త్రిభి స్త్వం పురా నాథితా దేవి దత్తా త్వయా శక్తి రుగ్రా
 చ తేభ్య స్సమగ్రా త్వయా సంయుతా స్తే ప్రకర్యంతి కామం జగ
 త్పాలనోత్పత్తి సంహారకార్యం త్వదీయాంఘ్రియగ్రాశ్రియాః శుంభ
 దైత్యాద్రితాన్ నిర్జరాన్ దేవి సాయా స్వదన్య స్న తే జానతే దేవి
 గుర్గే. నమస్తే. నమస్తే. నమస్తే. నమః.

౪౯౮

న॥ అని వినుతిఁచి వెండియు.

గీ॥ విబుధబృందమ్ములెల్ల నీవెంట నంటి, యెల్లవేళ నినుం గొల్తు రెఱు
 కకలిమి, నట్టిత్వత్పదమ్ము లరసి భక్తి, మన నెఱుంగనియతు లతి
 మందమతులు

౪౯౯

గీ॥ కమలవై కీర్తివయ్యును గాంతివయ్యు, లజ్జనై స్థితి వై నజగజ్జనని ని,
 ను మది భజియింప కకటసంభమున నుండ్రు, మైష్ణవులు సౌరులును
 బాశుషతులు దేవి

౫౦౦

క॥ హరిహరు లేడుగడగ నిన్, బరమాదరమున యజింప వల నెఱుంగ
 మి నీ, చరణములు విడుచుదుర్మఱు, లరయన్ విధివంచితాత్ము లనఁ
 దగు సంబా

౫౦౧

క॥ హరి జతురసముం గొని సా, గరజాపదరంజనమ్ము గావించున్, శం
 కరుఁ డగజాపదపంకజ, పరాగరతుఁ డింక నొరుల వాకొనఁ గలదే

క॥ సారవిహీనం బని సం, వారము వర్జించి జన్మసాఫల్యంబున్, గోరినిను
 యతులు దలఁతు రు, దారం బగుభక్తికలిమి దాఁతహృదయులై

గీ॥ పలుపలుకు లేల నీపదభక్తి లేని, చెనఁటులెల్లను రోగులై శ్రీ
 దొలంగి, సంసరణకూపమునఁ బడి సాఖ్యలేశ, మెఱుంగక నశింతు
 రభలహోక్షైక జనని.

౫౦౪

గీ॥ కట్టియలు మోచికొని గడ్డికట్ట లమ్ము, కొనుచు నేవపుఁ గతిని జీవ
నము చేయు, హీను లందఱుఁ దొల్లి ని న్నెఱుకకలిమి గొలువని
తులు ప లింత నిక్కువముతల్లి. గింగి

ప॥ అని పలువిధమ్ముల సన్నశించునమఱులఁ గరుణించి జగ
దంబ ప్రత్యక్షంబు గా నుంకించి గింఁ

ఉ॥ చక్కనిచీతఁ గట్టి విలసత్తఱిభూషణభూషితాఁగి యె,
యెక్కటి నేగుదెంచె సురలెల్లరుఁ జూచి “యిదేమొ యిప్పు డీ
చక్కెరబాష్ప గంగకిఁ బయ్యన నాడఁగ నేగుదెంచు నం
చొక్కమొగి న్నమస్కృతుల నొయ్య నఁ జేసి తను న్నుతింపఁగఁ
ప॥ గిరిగహ్వరమ్మునుండి గంగ కేగునెపమ్మున వచ్చి సురలం
గాంచి యిట్లనియె గింఁ

క॥ ఏమీ దేవతలా! యిం, చేమి పనికి వచ్చిరాక్కా! యీగతిఁ గడుఁజిం
తామగ్ను లగుటకుఁగఱ, మేమొకొ! నా సురలు జగదధీశ్వరి కెలమిఁ
ఉ॥ కేలు మొగిడ్చి యంబ! మముఁ గీడ్వడకుండఁగఁ బ్రోవ నెంచు మే
నూలములో సురారులకు నడ్డముగా నిలుపోవ లేక మా
చాలమి విన్ననింప నిలు పయ్యన వచ్చితి మేపు దక్కి మా
పాలన నీది కాదే! మును వల్కినపల్కు న్నగింప కుండువే. గింఁ

మ॥ జననీ! శుంభనిశుంభు ల్కడనుఁ లిచ్చామాత్రీ మమ్మెల్లఁ దా
మనిలోఁ గీటడిగించి యేలుదుగు స్వర్గావాస మాదమ్ము లె
వ్వనికొ నధ్యులు గారు బ్రహ్మవర మప్పాటఁ బొసఁగించె నం
గనచేఁ జచ్చెద రాహయారిబలా, నేకంజాక్షీకి శక్యమా గింఁ

క॥ మాపా టిట్టిది యని నీ, కేపాటం జెప్ప నేర్చు మేకుగడయులే, కాప
దలకుఁ బ్రాప్తె దు, ప్పొసం గుడవి నిడుమ పడఁగా నలసెఁ

క॥ మును మహిషుఁ జంపి పిమ్మట, ననయులు మిము బాధ వెట్టుపప్పు
డు న్నున్, మనమునఁ దలఁచుడు కార్యం, బును దీర్చెద నన్న
మాట పొల్లును నంబా. గింఁ

స॥ శుంభనిశుంభు లట్లుండ రక్తబీజచండముండు లను వారు
గడుమొజకులై వానికి బాసటగా నున్నవారలు వేయేల నష్టదిక్పాలకు
లును నిజవిడు రక్తసులకా నేలుంగుము గింగర

క॥ అన దలమై నీపాదం, బున బడుమముఁ గరుణఁ జూచి పొగరుమి
గులున, ద్దనుజులఁ బరిమార్చకయ, న్నను నీటు తెన్నాళ్లు వనము
సం బడుదు మింకన్ గింగి

— దేవి శుంభనిశుంభులపురమ్మున కరుగుట. —

స॥ ఇట్లు మాటిమాటికి సన్నుతించి వనటం బడుననురులయెడఁ
గరుణ గలిగి యచ్చార్వతి తనశరీరమ్మునుండి యిచ్చాచూత్రమ్మునఁ గౌ
శికి యనునొకశక్తిం బుట్టించిన నయ్యంబిక నీలవర్ణ యగుకతనఁ గాళిక
యనియు గాళరాత్రి యనియుం బరఁగి మహాఘోరాకారంబు గలిగి
సర్వకామప్రసయై చెలువారై నపురాంబయు సర్వభూషణభూషితం
బగురూపమ్మునఁ బరిఘవిల్లుచు ననురుల కానంద సంధాయునియై యి
ట్లనియె. గింగె

ఉ॥ శుంభనిశుంభులన్ దివిజ సూదనులం బరిమార్చి సంపదా

రంభము మీ కొనర్చుదలరన్ బని లే దింక నాకులార! దు

ర్దంభమునన్ జగమ్ముల నదల్చెడిదుష్టులయార్తిఁ జేసి వి

శ్వంభర కింత వుట్టెనె యశాయము బ్రహ్మవరంబు పెంపునన్ గింగె

వ॥ అని యభయంబిచ్చి జగదంబ స్వాంశ సంభవ యగుకాళిక
దనకుఁ బార్వ వర్తినిఁ గా సింగంబు నధిష్ఠించి శత్రుపురంబున కుద్ద
విడిఁ జని యుపాంతోపవనమ్మున విడిసి గింగ

చ॥ అనురులు మోదమంగఁ గ మృగావళి మత్తిలఁ బట్టిబ్రూదముల్
గుమిగొని యాలకింపఁగఁ జగుల్లిగురింప జగంబు మోహవా
ర్ధి మునిఁగి దొప్పదోగఁ గడుఁ దియ్యదనమ్మును సొంపుపెంపునొ
క్కమొగిన యంకురింప మృదుగాన మొనర్చె ననేభఁగులన్

వ॥ పదంపడి యెడనెడ నుపవనమ్ములఁ గ్రీడార్థంబు గ్రుమ్మరు
చండముండు లిరువురును దగ్ధావరసంబు కర్మపేయం బగుటఁ గొంతవ

డి నాలించి దౌదవృల నిలిచి త్రిజగన్మనోహరిణి యగునంబికను
దత్తమీపవర్తిని యగుకాలికను గాంచి పెచ్చుపెరిగెడి యచ్చెరువునఁ
బురి కరిగి శుంభుంగాంచి మొక్కి యిట్లనిరి. ౧౨౦

ఉ॥ ఎక్కడనుండియో యొకమృగేక్షుణసింగము నెక్కి వచ్చె న
మృగ యన్ వశం బగునె యచ్చెలువంబు వచింప నట్టిబల్
చక్కెరబొమ్మ ముజ్జగములన్ గనఁగా వినఁగా నెఱుంగ మా
టక్కరి గానవిద్య నొకటందగుఁ దక్కిన వట్టె యుండఁగన్. ౧౨౧

క॥ మనయుద్యానమున న, వృనితారత్నము గాననైఖరుల దనఁతన
మృగముల మెప్పించుచుఁ దన కొకచెలి తోడుగాఁగఁదనరెడివింటే

వ॥ నెయ్యేల యబ్బాలికారత్నం బెవ్వతెయో కలతెఱం గెఱింగి
తోడికొని వచ్చి భార్యగాఁ గైకొని సుఖంపు వింతకన్న నీనంసా
రమున సౌఖ్యం బొండుండునే యని వెండియు. ౧౨౨

మ॥ సరసైరావతపారిజాతములునున్ సప్తాస్య మాసశ్వమం
బరయానోచిత చూ విమానము సురస్వామిన్ వినిర్జించి నీ
పరముం జేసితి వట్టిబల్కి గలసంపత్కామశివమేల్లి పొం
పిరివోవఁజరునీకు నీయబల దేవేరిం గొనన్ బోలదే. ౧౨౩

చ॥ నరుణునిఛత్ర మిచ్చు గొని పాశము తమ్ముని కిచ్చి తగ్గనే
శ్వరునిధి చూటకోల్లాలిపి నాగర మిచ్చినెత్యకాంతివి
స్ఫురదురుపుష్పమాలయు సపూర్వపురత్నములన్ గ్రహించి ని
త్యరుచి వెలుంగునీ కిదిగదా! తగు నెచ్చెలి యెన్నిభంగులన్. ౧౨౪

గీ॥ డంబు మీతెడియమునిదండంబు మృత్యుశక్తియుఁ బరాక్రమమ్మున
సంగ్రహించి, కామధేనువుపాల్గొలఁ గలయదృష్ట, వంతునకు నిట్టి
కాంతతో వలదె పొందు. ౧౨౫

గీ॥ స్వర్గమర్త్యాదినిఖలభువనములందుఁ, గలుగునిఖలరత్నమ్ము బలిమిఁ
గొనిన, యపురఃకాముకునకు నీ కమర వలదె, యట్టిరత్నముతోడి
పొం దెట్టులేని. ౧౨౬

క॥ నీగృహమునఁ గలరత్నము, లీగజగామినికి దక్కనేనియు రత్న
శ్రీ గొఱత చెందు నీతరు, నీగణరత్నంబు వాని నెగడించుఁజూమి.

ప॥ అని కై పెక్కించిన నమ్మదోస్తత్తుండు సమ్మతించి కెలననున్న
సుగ్రీవుండు ననువానిం బిలిచి యిట్లనియె. గీ॥౨౯

గీ॥ దూతనై వేగ మిప్పు డత్తొయ్యలికడ, కేగి కార్యంబు పొనగించి
రాగ దగుదు, వాద్యుచాయద్వయంబ యర్హంబు దీని, కంఠ
శృంగారరసవిదు లగురసికులు గీ॥౩౦

ఉ॥ సామము దానమున్ విడిచి చయ్యనఁ గొండలు భేద మిట్టివోఁ
గాముకు లాచరింతు రది కర్ణము గాదు రసంబు భంగరూ
పామయదూషితం బగు సహంకృతి దండమయేనిఁ దద్రసం

బేమియఁ గాన రాక మొదలే చెడుఁ గాన ద్వయంబు నింద్యహా
క॥ రా నిచ్చ గలుగుకామిని, యే నది నేరుపున మదికి నింపు గొలిపినన్
దానమున సామమున నొగి, దానై చనుదేగున్న తక్కిన వేలా

ప॥ అని యనిపిన సుగ్రీవుండు సని సింగంబు నెక్కి సర్వశృం
గారంబుగ నొప్పునజ్జగదంబం గని మొక్కి విషయమ్మున నిట్లనియె
చ॥ త్రినశుల బీరికిం గొనక దేవపదమ్మును గొన్న శత్రుదు

ర్కదపరిహరి శుంభుని స్మరప్రతిమాను నెరింగి యుండుదే
వాదవతి! దూత నే నతనిమన్ననకుం దగువాడ; నీదుమే

ల్విధమును విన్నిజేసి స్మరపీడితుఁడై ననుం బంపె నియ్యెడన్.

ప॥ అతండు నీయెడల మోహమ్ముకతన విసతుండ్డై పలికినవలు
కులు వినుము. గీ॥౩౧

చ॥ అమలిన గాత్ర! దేవతల నందఱు గెల్చితి సర్వయజ్ఞభా

గములు మదీయముల్ త్రిదశశుస్మరుఁ డై బిరుదొంది నాకలో
కమునఁ గలెట్టిరత్నములఁ గైకొని ముష్టిగ మెల్లఁ జేతిలో

నమరఁగ రాజ్యమన్ వలయున ట్లొనరించుచు నుంటి నధర్మి
గీ॥ ఇట్టి ధట్టుఁడనైన నాకిగురుఁబోడి, నీదుచెలువంబు వీనుల నిండి
కాము, బారికోర్చుట పెద్దయు భార మయ్యె, నెరపు చేయక పేర్చి
నీవరయ వలయు. గీ॥౩౨

ఉ॥ దానుఁడ నైతి నీమది ముదం బెటు లొందు నటుల్ చరింతు నా
సానఁ జిక్కుచున్ననను నాఱిడి పెట్టక యేలుకొమ్ము నా

వాసి యెఱుంగు మెవ్వరికి వధ్యుడఁ గాను ననున్ వరించి నీ
కేసతు లీడు లేక చరియింపుము నిత్యసువాసినీగతిన్. ౧౩౮

ప॥ అతనిపల్కులచందం బియ్యది దీనం గలసారం బరసి పృథ్వీ
త్తరం బాసంగి త్రిలోకీరాజ్యంబు నీవయై యెల్ల దానవుల నేలికొనం
దగదే! నావుడు జగదంబ మందహాసం బిగురొత్త నిట్లనియె.

ఉ॥ జేతగ దాతగా నుగుణసింధునిఁ గాఁగ నఖండలక్షణో
వేతునిఁ గాఁగ సుందరుఁగ నే వినియంటిని శుంభునిన్ యశ
స్సీతుఁ డదీయసోదరు నశేషజగమ్ములయందు; వానిపైఁ
బ్రీతి జనించియే యిటకుఁ బేర్చి మెయిన్ జనుడెంచితిఁజమి.

మ॥ సురయక్షసురమానవప్రముఖులం జూడంగఁ జూడంగ నె
ల్ల రుమీరాజున కోడియుంటి” మని గల్పప్రజ్ఞులం బొందరా
మి రసజ్ఞోత్తరుఁ డై సమీవిభునిపై మేల్వట్టి నారాక; బం
గరు రింగారెడిరత్న మెవ్వధమునం గాంక్షింపదే మేల్చిక్కె. ౧౪౦

క॥ అది గానమీవిభుని బలె,మది నను మన్నించి నాదుమాట లతని నె
మ్మది కెక్కనొంటిపాటునఁగదిసి వచింపుమిటులైనఁగార్యముపొసఁగున్

ఉ॥ సుందరు లందు మేల్చి గలసుందరుఁ డంచు వదాన్యుఁ డంచు మ
ధ్యందిననీరజాప్తకీరణావళిఁ గా దనఁ జాలుతేజ మిం
పొందెడివాఁ డటంచు నిను నోపినవట్టును బూని వింటి నీ
యందు మనమ్ము పుట్టి వశనై చనుడెంచితి నేమి చేసెదో. ౧౪౩

ప॥ ఇంక నొక్కకొఱంత గలదు విను మది యెట్లంటేని మున్ను
కొండికనాఁడు సఖీజనసమక్షమ్మున నొకవృతంబు పూనితి. ౧౪౪

క॥ బలమున నాతో నెవ్వఁడు, గలనం గలూఁది నాదుగర్వముడుపు న
య్యలఘునిఁబతిగాఁగై కొన,దలఁతునన్ సఖులునగిరితద్దయునన్నున్.

క॥ అది మొదలు నేడు తుదనా,మద మడఁచెడివీరవరు డమరముఖ్యుల
యం, దొదవఁడు నీ విఁక నిది ప,న్నిదముగ ననుఁ గొనుము ధైర్య
విధి వగుకతన్. ౧౪౬

వ॥ ఇట్లుంటి నని మీప్రభువుతో నేకాంతమ్మునఁ బలికి యెత్తె
అంగుననైనఁ గార్యసిద్ధిం బొనర్పు మనవుడు సుగ్రీవుండు విస్తయ
విష్టుండై యయ్యెంబ కిట్లనియె. గీర౭

ఉ॥ చందనగంధి! యిట్లునుట సాహసమాత్రము స్త్రీస్వభావ మీ
చందము గాక యెల్ల దివిషద్గణ మెవ్వని పేరు విన్న నా
క్రందన మాచరించుఁ గడుఁ గావలుఁ డట్టి యఖండు శుంభు నీ
వెందు జయింప నేరై! చటులేక్షణపాతముచేతఁ దక్కినన్. గీర౮

వ॥ కావున స్త్రీస్వభావమ్మునం దొడరుమూర్ఖత డిందుపఱచి
శుంభు నొండె నిశుంభునొండెఁ బతిగాఁ గొని సుఖం బుండు మదియు
నుంగాక శృంగారం బెల్లరకును మెత్తఁదనమ్మున ననుభావ్యమ్ముగాని
వేటొండువిధమ్మునఁ బదనుపడదు నావచనమ్ము లనాదరించి గర్వించి
తేని యతండు గ్రుడ్డుండై దుర్మదు లగుభృత్యులం బిలిచి నిన్నుం
బలాత్కారమ్మునఁ దననన్నిధికి రప్పించికొననేర్పు నట్లు కేశాకర్షణాది
కమ్మునకు లోనై సిగ్గుల నుఁకించు లవి నీబోటిబోటికిం దగుపాడియే!
విను మదియునుం గాక. గీర౯

క॥ రతిసుఖమెక్కడ యుద్ధా, దృతి యెక్కడ మిగులదప్పు దెలిసి యిరు
వురం, దతివరొ యొక్కనిఁ గైకొని, మితిమీఱు సుఖములఁ దవిలి
మెలగుట తగదే. గీగిం

వ॥ నావుడు జగదంబ యిట్లును.

క॥ శుంభనిశుంభులు బలియురు,నంభోధిగభీరు లంచు నరయుదు నీవుం
దంభమెఱుంగక తెలిపెడి, గంభీరత గలవు వ్రతము గా దనదగునే.

ఉ॥ సంగరరంగమందు ననుఁ జక్క నెదిర్చి జయించి నాదుపా
ణిం గొను టొప్పు నాప్రతిప నిక్కమ కాక యలంతిఁ బోవ ది
బృంగి వచించి యొప్పమిని బంధుసమేతముగా రసాతలం
బుం గయికోలు మే లనుచుఁ బూనికఁ దెల్పుము మీయధీశుతో

వ॥ మచ్చాలాఘాతమ్మునకుం బెగ డొందుకాతరునిం గొన నే
నంత బేలనే! సంగరమ్మున కియ్యకొనినాఁడు స్వర్గమ్మును మర్త్యమ్మును

దృఢజయించు టొప్ప నీవు భరం బని యెంచక నావలికినచందంబు
సత్యంబుగా వచియింపుము. గీ॥౩

క॥ తనరాజు నెడల శాస్త్రీన, జనులయెడల సత్యరీతి జవదాటక యం
డినదియ దూతలధర్మంబని యెఱిగి యథార్థ తత్పరాత్ముడ వగుమీ
ష॥ అని యిట్లు నీతియు క్షమ్మును బ్రగల్భమ్మును సహేతుకమ్మును
గా నుపన్యసించిన నయ్యైతిక వచనమ్ముల కుత్తరం బీ నేరక సుశ్రీవుండు
విస్తయం బంది తనరాజునన్నిధి కరిగి నమస్కరించి యిట్లనియె.గీ॥గీ
గీ॥ సత్యము ప్రియంబు నైనవచనము దొరక, దని యసత్యంపుఁబలుకు
నా కనభిమతము,గావునఁ బ్రియంబు గాకుండఁ గాక నిజము,పల్లెడఁ
గొప్పానుగతి విన వలయు నధిప. గీ॥౬

ష॥ అక్కన్నియనివాసం బెద్దియో యెయ్యెడ నుండి యియ్యెడ
కరుదెంచెనో నిక్కువమ్ముగఁ దెలియదు తెలిసినంతనట్టును వివరించెద.
క॥ మదమున సంగరము నని, నైదిరింపఁ దలంచి యున్న దెంతయుగర్వా
స్పద మక్కమలాసన నె,మది యాపె వదించినట్టిమాటలు వినుమీ.

ష॥ బాల్యమ్మున సఖీసమక్షమ్మున సంగరరంగమ్మున నెవ్వఁడు నా
కెదురై పోర జూంచు నవ్వానిం బతిగాఁ గైకొందుఁ గాక యని వ్రతం
బు పూనిన దట! అయ్యది యపంధ్యమ్ము గాఁ దుద ముట్టింప సమకట్టి
యున్నదాన నని యు మీరాజు లందులకు సమ్మతించి యట్లొనరింప
వరింతు ననియు వదించి నన్నుఁ బుత్తెంచె నేవర కెయ్యది హితం బ
ట్లొనరింపఁ దగు నని వెండియు. గీ॥౯

క॥ సింగంబు వాహనం, బొక యంగన బాసటయుఁ గాఁ దనంతనకడు
ను, పొంగుచు నెంతయు నీతో, సంగర మాసించి యుండె సఖ రా
జేంద్రా గీ॥౧౦

ష॥ నావుడు శుంభం డనుజుని దిక్కుమొగంబై
గీ॥ అబల యొక్క తె తోడట! యతివయంట, పోరుటకు వచ్చెనట! నీవు
పోయి వత్తొ,యేఁ జనుట యొప్పొ వచియింపు మేది మేలొ, నావు
డు నిశుంభుఁ డిట్లను నయము మెఱయ గీ॥౧౧

గీ॥ ఈవు చన నేల నే నట కేగ నేల, ధూమ్రలోచనుఁ బంపు మత్తో
యజాక్షి, నిటకు నిర్జించి తెచ్చు నొక్కింతతడవు, కాకమున్న వరించు
సక్కంత నిన్ను గీ॥౨

ప॥ పిదప వివాహం బొనరించుకొని సుఖం బుండు మనుడు
శుంభుండు వల్లే యని ధూమ్రలోచనుం బిలిచి యిట్లనియె గీ॥౩

గీ॥ ఎవ్వఁ డడ్డంబు సొచ్చిన నీడఁ బోక, పట్టి కలఁగించి తత్పార్శ్వ వ
ర్తిని యగు, నంగనం జంపి చంచలాపాంగి నత్త, లోదరిని దెమ్ము
నాకు నామోద మిమ్ము గీ॥౪

క॥ మృమమార్గణములు నీపై, నది విడిచినఁ గసలి సునిశితాస్త్రములఁ
గొ, ట్టెదుసూ! యొడ లెఱుంగక య, మ్మదవతి నా కెంతయేని మా
న్యయగుఁ జూచి గీ॥౫

క॥ దానికిఁ దో డగువారల, పై నెన రించుకయు లేక పరిమార్పుము
నా, పొణంబు ప్రాణ మగున, మ్మానినిఁ గాపాడి యిట కమరఁ దేర
నగున్ గీ॥౬

ప॥ నావుడు సేనాసహితుండై ధూమ్రలోచనుం డరిగి చాదవ్వు
ల నయ్యంబం గాంచి వినయపురస్కరంబుగా నమస్కరించి మృదు
మధురము లగువచనమ్ముల ని ట్లనియె గీ॥౭

చ॥ వినుము మృగాక్షి! కామశగవేదన కోర్వక మావిభుండు దూ
త ననిపె వాఁడునున్ సరసతన్ గడు సామవిధంబు నీయెడం
జొనిపిన నీవు వానియెడఁ జొక్కపువ్వంగ్యపురంగు లీనఁ జె
ప్పినవచనంబులెల్ల మది వేఱుగ నెంచె రనం బెఱుంగమిన్ గీ॥౮

ప॥ పిమ్మట వాఁడుమారాజునకుఁ దనయెఱింగిన విధమ్మునఁ జె
ప్పిన నతండు చింతాతురుండై ననుం బనిచె నీయందుఁ బ్రేమం బగ్గ
లం బగుకతన నీ వట్లాడుటకు సహింపక విరహాతురుండై హృదయ
మైక్కింత చేసికొని వందురు చున్నవాఁడన నై వ్యాడు సంగ్రామ
మ్మున జయించునవ్వాని వరియించెద" ననునీవలుకుల కర్థం బిట్లుగా
యోజించె నెట్లంటేని! గీ॥౯

గీ॥ సంగం బస రెండుదెలుగు లందొ, కండు రతిజంబు తక్కునొ
కండు బవర, మొకటి సుఖమిచ్చుఁ దక్కిన దొకటి దుఃఖి, దాయి శ
త్రుపురస్కృతత్వంబు కలిమి గీ20

ప॥ అందసంగసంగరంబున న నైవ్వడు జయించు సవాని
పరియింతు పనుట గాకేమి యని కృతనిశ్చయండై సకలార్థవేది సగు
నన్ను మరల ననిపె గీ20

క॥ నీచాతుర్యమును విని, నీచసపుం గోరుశుంభునిం బొందుము నీ
ధీచాక చక్రమునకుఁ, వాచానైపుణికి సార్థవైభవ మొదవఁ గీ21

ప॥ కామశాస్త్రవేత్త యగుమారాజు నీహావమ్ములకుం దగుభావ
మ్ము లాచరించి ని నైక్కటి జయింప నేర్చు నియ్యెడ నిక్కాళికయ
సాక్షిణి యగు నని వెండియు. గీ23

చ॥ నిను సుఖశయ్యపై శ్రీమ జనింపఁ గఱించి నఖతృప్తులఁ
దనువున రక్తిమఁ గొలిపి దంతముల న్నునుమోవి నొక్కి గా
సి నొనరఁ జేసి చెమ్మటలు చిమ్మఁగ బేర్చి గలంచుమావిభుం
గనుఁగొన నేగుదె మ్మతఁడు గాంచినతోడన నీకు దానుఁడొ. గీ24

ఆ॥ వె॥ సురతయోగ్య మైనసాలపును మెలపును, బాలుపు గలిగి చెలఁగు
పూపుఁబోడి, కకట! నీకు నునిశితాస్త్రపరంపర, సైంపఁ బాడి
యగునె చంచలాక్షి. గీ25

కాళికధూమ్రలోచనునితో యుద్ధముచేయుట.

ప॥ కావున హితంబును రుచ్యంబును నగునాపలుకు విశ్వసింపు
మెవ్విధంబునను సుఖం బీజాలనిపెనఁకువకుం జొరకుము నావుడుఁ
గోపాటోపంబు దీసింపఁ గాళిక వాని కి ట్లనియె. గీ26

క॥ రోషం బుడిగి వృధానై, లూఱునిగతి బెట్టినమ్ములుఁ గొఱగాముల్
భాషింతు వార! మత్త! విదూషక పోరిత మొనర్పఁ దొడరుము
కడఁకఁ. గీ22

క॥ నిను నిన్నుం బంపినశుం, భనిశుంభులఁ దునిమి యమునిభవనమ్మునకుం
బనువగఁ నున్నది మాదే,వి నెదిరి పోరాడు మింత వేరము లేదే.

చ॥ అనుచితరీతి మాజనని కాకలుషాత్ముల కేటిపెండ్లి! న
వ్వనగునుగాక సక్తపయి వాంఛ జనించునె సింహి, కక్తటా!
యను వగునేమొకో! కరిణి కారయ గర్దభసంగ; మెందు నే
నిని గవయంబు నొందఁ జనునే! మొద వంగజతాపసంగతిక. ౧౭౯

వ॥ కావున దురాత్మా! నీదురాలాపమ్ముల కంబిక సైచినను నేను
సహించెడిదానఁ గాను జీవిత వలతేని వైశంబ చని యాదు ర్దులం
గలసి పాతాళమ్మున కరుగుము వేటొండు బ్రతుకు తెఱపు నీకుం జొప్పడ
దనవుడు ధూమ్రలోచనుండు తామ్రలోచనుండై. ౧౮౦

మ॥ కలహం బన్నను గాలుఁ ద్రవ్వెదవె! నీగర్వం బడంపంగ నే
వలఁతిం గాకయ యింతవట్టు నిటు సంభాషింతునే! కాళి! కే
వలము న్నిన్ను వధించి సింగమును జావ న్నొత్తి యిబ్బలిక
బలిమిం గైకొని యేగి మావిభునకుం బట్టంబు గట్టించెదక. ౧౮౧

క॥ రసభంగభయమ్మునఁ గా,దె సహించితి నింతవట్టుఁ దెలియక నాతో
డ సమర మొనరింపఁగఁ దా, మన మూనెద విపుడ నిన్ను మా
యింతుఁ దగక. ౧౮౨

క॥ నావుడుఁ గాళిక కోపం, బావిర్భవ మంద నిట్టు లనదపగిది నే
లా వెఱపుమాలుకూఁతలు, కావల మడఁగింతుఁ బోరఁగాఁ దొడరు
మొగిక. ౧౮౩

ఉ॥ ఆపలుకుల్ శితాస్త్రీములయట్టులు కర్ణములకబగుల్ప న
ప్పాపపురక్కనుం డడరి బాణపరంపరల నిగుడ్ప ను
ద్దీప్తికోప కాళికయుఁ దీప్తిశరమ్ముల వానిఁ ద్రొంచి దు
స్సేపుని ధూమ్రలోచను బలే! యని మెచ్చఁగఁ గొట్టె నిర్జరుల్.

ఆ॥ వె॥ అంతఁ బోక వానియరదమ్ము నుగ్గుగాఁ, జేసె సింహనాదభాసు
రముగ, సమర వేటుతేరి నాయిత మొనరించి, కాండవృష్టి
గురిసెఁ గాళిమీఁద. ౧౮౪

చ॥ అనిశతాస్త్రీసంతతుల నన్నిటి సంతరమంద త్రుంచి భి
ట్టానిసకోపవేగమున నొక్కటఁ బెక్కులు గాఁగ నస్త్రీ సం

తానము గుమ్మరింప నొకతండముగాఁ బడి రెల్ల రక్తసుల్
వానిరథంబు రథ్యములు వమ్ముగ సూతునిఁ దున్నివేల్చి డిక్ గిరఁ
మ॥ ధనువు భగ్నముఁ జేసి దేవతలు మోదం బంద శంఖంబుఁ బ
ట్టినఁ దన్నాదమునం దిశల్ పగులుమ్మాడ్చి మాటుఁఘోషించె న
ద్దనుజుండు బరిఘంబు దాల్చి పటువాగ్దంభమ్మునఁ బింగళో
చన! యోకుత్పితరూప! నిన్నిపుడ పంచత్వంబు నొందించెదఁ.

శా॥ హంకారమ్మున నిట్లు ప్రేలుచు జగం బల్లాడ నుంకించి యే
కొంకు లేక తటాలున విడువ దిక్కుల్ వ్రోయు నక్కాళి దా
హంకారారవచూత్ర భగ్నముగ నుద్యోగించిన దైత్యు లే
వంక నిల్వక పాటి రంత సునుముల్ వర్షించి రాదిత్యులు.

చ॥ నరవర! ధూమ్రలోచనుఁ డనాధగతి నిజసైన్యదానవో
త్తరసహితమ్ముగాఁ బడె నఖండగతి జెలరేఁగె మాంస మా
దరమున నాహరింప వడిఁ దద్దయు మూఁగినకాకగృధ్ర జా
తిరచములు శివారవము దెవ్వర మయ్యె రణాంగణమ్మునఁ గిరఁ

ప॥ శత్రైన్యమ్మునందలియశ్వమ్ములఁ గురమ్ములయు వారణమ్ము
లయుఁ బలలంబు మెక్కి కై పెక్కి భూతప్రేతంబులు నాట్యంబు లొన
ర్పం దొడంగె సంత సయ్యేవమునకు సైంపక యంబిక జాడవ్వగాఁజని.
ఉ॥ బిట్టుగఁ జిందముం దిశలు బీటలు వారఁగ నొత్త శుంభుఁ డ

బ్రెట్టిద మూరనమ్ము విని పేర్చినశంక గృహమ్ము వీడి యే
మిట్టి విరుద్ధ మంచు నెద నెంచెడిలోనన యేగి సైన్యముల్
గిట్టినవార్త కొంతవడికి హతశేషులు మ్రొక్కి చెప్పినఁ. గిరఁ

చ॥ తెగినకరమ్ములు సగము ద్రెల్లినమేనులు నింతలింతలై
పగిలినమూర్ధముల్ పడినపార్శ్వము లొల్లెడినల్ల వజ్రులై
మగఁటిమి కోహటించి తనమానము దూలఁగ నేడ్చునేన
వ్వగఁ గని శుంభుఁ డిట్టు లను వక్త్రమునఁ వెనుఁబాటుదొట్టిరఁ,

గీ॥ ధూమ్రలోచనుఁడేమామో! దోయజాతీ, యేలరాదొక్కా! మనసైన్య
మేడ కేగె!, భగ్నులై మీర లీగతి బడల నేల!, మందమతులార! వివ
రించి మాకుఁ జెప్పుడ.

క॥ కడు బెట్టిదముగ గిరులును, బుడమియు నాకసము సంహ్రములు గ్ర
క్కదలన్, దొడరంగ శంఖరవమ్మై, క్కడు వినఁబడు దాని కేమి కత
ము సుడువుఁడా. గీ॥౪

వ॥ నావుడు రక్కసులు చెప్పెడి దేమి! యక్కాళిక ధూళిగా
మనసైన్యముల తుల్లడంచి ధూమ్రలోచను గిట్టించె. గీ॥౫
క॥ సురహర్షదాయకంబున, సురశోకవిధాయియగుచుఁ జొప్పడు నాభీ
కరశంఖరాన మెఱుఁగుము, పరదేవీరచిత మనుచు భవ్యవిచారా
క॥ మనధూమ్రలోచనుఁడు సై, న్యనికాయముతోడఁ ద్రెళ్ల నమరులు
మోద, మ్మునఁ బుష్పవృష్టి గురిసిరి, మనమున భయ మంది మేము
మగిడితి మిటకున్. గీ॥౬

క॥ ఏకాకినియై యాతూ, లోకమ్ముల నాల్గునీక్కులున్ బిట్టుగ నా
లోకించుచు సింగముపై, నాకామిని వెలయుచున్న దాహవకాంక్షన్
వ॥ ఇంక సంగరంబొండె సంధియొండె గర్తవ్యంపు తెఱంగి నెఱింగి
వర్తింపు మయ్యంగనకుఁ దోడుగా నెవ్వరును లేకున్నను సురలు బాన్గి
గ్రాహు లగుదురొక్కో! యని శంకింతు నయ్యాహవసమయమ్మునహరిహరు
లును, లోకపాలురును, దక్కినయమరులును, గంధర్వులును, దౌదవృల
సంబగంబునుండి సుమాళమ్ముగ నీక్షించుచున్న వారని వెండియు. గీ॥౭
గీ॥ అత్తలోదరిసాహసం బమ్మగ్రాక్షి, యక్కు సగ్గజగమనచుహోద్య
మంబు, గనఁగ సురలను గిరలను గొనక తానమనలఁ బరిమార్చు
నని తోచె మారు నధిఁ. ౬౦౦

చ॥ మనమొకలెక్కయే! విను మమానుషశక్తి నెసంగునజ్జగ
జ్జనని చరాచరమ్ములు వెనం బొడి చేసి యొకింతలోన న
ల్పనయినఁ జాలు నీకెటులు పాల్పడు నట్లనరింపు మింత న
ట్టును నిజ మింక నీమతిపటుత్వము, దైవము, మాయదృష్టమున్.

వ॥ నావుడు శుంభుండు, నిశుంభుదిక్కుమొగంబై .

క॥ మనధూమ్రలోచనుని సై, న్యనికాయముతోడ యమపురాతిధిగాఁబె
ల్చునఁ గాళి చేసె నాశం, ఖనినాదం బపురాంబ గావించెఁజుమీ.

గీ॥ తృణము వజ్రము వజ్రము తృణము బలవి, హీనుఁడు బలాధ్యుఁ
డిట్టిండు సట్టిఁడగుట, కాలగతి కారణముగఁ గలుగు నకట, జ్ఞాను
లకుచు దుష్టేయమల్ కాలగతులు. ౬౦౩

గీ॥ ఎట్టులైనను నయ్యంబ నెవయుటొప్పొ, కాక యీనెప మూని
రక్కసులఁ జక్కఁ, జేయవచ్చెనొ ము మేని చేయఁడగునొ, యెల్ల
విధముల యోజించి యెఱుంగఁ జెప్పును. ౬౦౪

క॥ కొండికనమును మతి నా, బండలగురుసన్నిభుఁడవు కాల్యాలది
గ నీ, మండలము విడిచి పాటుట, భండనమునకన్న లగ్న! పరికింపు
తగఁ. ౬౦౫

ప॥ ఇట్టియెడ తెగనిసంకటముల నీకు మిక్కిలిబుద్ధిమంతులు లేరు
చక్కఁగ నొకదిక్కు విచారించి గ్రహింప నడుపు మనుడు నిశుంభుం
డన్న కిట్లను. ౬౦౬

క॥ మనకేటిపలాయన మే, బనివినియెద నిపుడ దైత్యబలములతో న
స్వసజాక్షి గెల్చి తెచ్చెద, ననఘా! నైపంబుకతన ట్టిప్పెనక. ౬౦౭

ప॥ మన్తరణమునకు శోకింపక తగుగతి యోజించి యప్పుడు
సీబుద్ధికొలది నొనరింపు మనవుడు శుంభుం డియ్యకొనక పలాయనం
బునకన్న భండనంబ వరం బయ్యెనేని. ౬౦౮

క॥ భండనకోవిదుల మహా, ద్దండాల బంపెదను బెక్కుదళములు వ్రే
గై, గండు మిగిలి కొలువఁగ మన, చండుని ముండునిని నీవు చనఁ
బోకు ముగి. ౬౦౯

గీ॥ చండముండులు మిగులఁ బ్రచంప లుద్ధ, విడి సరిగి యత్తలోదరి
నొడిచి తెత్తు, రింత నిక్రము నీకు బోనెల యుడుగు, మెవఁడు శశ
ముసకై కరి నిచ్చునయ్య. ౬౧౦

ప॥ అని శుంభు సరికట్టి చండముండులం గాంచి.

ఆ॥ ప॥ సిగ్గు లేక యొక్క సింగపుఁగొదమపై, నెక్కి యుక్తు మిగిలి యె
క్కటిగ ర,ణంబొనర్ప నున్నయంబికానహచరి, గాళిఁ ద్రుంపఁ
జరుఁడు కడక మీరు. ౬౧౧

వ॥ పింగళాక్షి యగునవ్వెంగలి కాళి ముంగల యై బభీషికల్
చూపినఁ దలరకఁ చెలరేగి తల దఁగి పిదప నయ్యంబికం గొని వచ్చు
నది యొడంబడక బెడిదమ్ము లాడినఁ గడుకొని యుడిగించునది యని
యానతిచ్చినఁ జండముండులును. ౬౧౨

క॥ బడబాగ్ని పిడికిలింతు మొ, పుడమియు నాకసము దెసలు భూధ్ర
మ్ములు న, జ్ఞడనిధు లొక్కమ్మడి న, ట్టడవిం గల్పును మొ యగుచు
నార్పులు సెలఁగె. ౬౧౩

వ॥ సైన్యసమేళిమ్ముగాఁ గట్టాయితంబై యరిగి ముంగల దేవ
హితకారిణి యగునజ్జగదంబంగాంచి సామపూర్వకమ్ముగా నిట్లనిరి.

చిట్టి చండముండాసురుల యుద్ధము. ౩౪౬

చ॥ సురవిజయమ్మునక బొలుతుంభునిశుంభుల బాహుగర్వదు
ర్భరత నెఱుంగవే! యబల! పైకొన నంచెద వేరికేనియె
దగమె దురమ్ములో నెదిరి డిర్ప మొనర్పంగ, వెట్టివొక్కొ! యి
త్తరణి సహాయఁగాఁగొని వృధాగతిఁ బోరికి మీఱఁ బోలునే.

క॥ తగుఁ దగ దని మతి చెప్పంగ, నగుపురుషుండేని యొక్కయంగన
యేనిక, మగునదో! లేరొకొ! నిను దే, వగఁము పురికొల్పు దైవ
వశ మట్లుండె. ౬౧౬

మ॥ వినుమహ్నాదశబాహువుల్ గలవు న న్నేధింతురే యొడ్డులం
చును మిఱ్ఱిక్కకు శుంభునేడైఱకు నీశుండో! సురేంద్రుండో! నీ
ఘనగర్వమ్మును బాహుసంపదయు నీకాండమ్ములు న్నిహిత
మ్మునకు నొక్కి వచింతు నాపలుకు లంభోజాక్షి! ౨౪౬౧౨

ఉ॥ ఓవనజాక్షి! శుంభుఁ డన నొక్కనిపాటియె యెవ్వఁడేని యై
రావణపుష్కరమ్మును దురమ్మునఁ ద్రుంచుట వింటిమే! వృధా
కావలులై సురల్ తనకు గర్వనివర్తకుడైనశుంభుపై
నీవెడఁగుండనంబు గని నిం బురికొల్పిరి యీసుపెంపునక. ౬౧౭

క॥ నీ వేమియైననుభర, మే వారికి! స్వార్థపరుల కెంచునుఁ బరకార్యా
వేక్షణ ముండునె! యింక, నావాక్యము లిచ్చగించి నడుపుము పురికిక.

ఉ॥ సుందరులందు సుందరుఁడు శూరులయందును శూరుఁ డెంతకే
నిందగువాఁడు నేర్పరి మనీషి స్వరాగమవేది మావిభుం
డంఁజవంటివాఁడె! జగదాధ్యుఁడు నీకుఁ దదీయసుగమా
నందముకన్న వేటొకటి నాకుఁ గనంబడ దెన్నిభంగున్. ౬౨౦

క॥ హిత మిచ్చగించి దుఃఖ, స్థితికిం జొరఁబడక నీవశేషజగము లు
న్నతి నేలఁగ మాశుంభునిఁ, బతిగాఁ గొను వింతకన్న భాగ్యము కలదే

ఉ॥ గండున నిట్లు ప్రేలుడు జగత్పరిమాత్రి యహండుమెల్లయు
న్నిండఁగ నాచ్చి “యొరియవినీత! నయస్థితి దెల్పెదేమి! యా
ఖండలమంత్రివేమొ! కడికండలు చేసెనఁ జక్రనిల్వ నీ
చండత వానిముండతయు సంగరంగమునం గనం బడున్. ౬౨౧

చ॥ హరిహరులం ద్యజించి దితిజాధము శుంభు వరింతునేమి! నా
కొరుఁడు ధవుండె! యీజగము లొక్కట నేలుదు నే ననాదిన్
హరిహరు లెంద, తెందఁగు సురారులు, శుంభనిశుంభు లెంద, తే
గిరి మునుమున్న నాయెదురఁ, గెలెలమూర్ఖత మీఁదెఱంగునే.

క॥ ప్రతియుగమున నీగతిఁ బం,చత భూతమ్ములకుఁ దొడరు నంరక్షింపం
గతి గలద! మీ కిపుడు సం,ప్రాతికాలము వచ్చె యత్న మే లొన
రింపన్. ౬౨౨

చ॥ మరణము నిక్క మెట్లయిన మానముఁ గీర్తియు రక్షణీయతా
శిరణము లంచు న న్నుజక సంగరంగమునం దెదుర్చు డి
ప్పరుసున శుంభుఁ డే కొలఁది! బ్రాంతియుఁగాఁడగునే నిశుంభుఁడె
న్వరితిరి! మాజి నీలిగి దివమ్మున కేగుఁడు వీరవద్ధతిన్, ౬౨౩

ఉ॥ వచ్చినట్లురక్కసు లవారినిఁ బోరుఁడు నాక మేగుఁడు
వ్యచ్చతుంగి పైఁమూఁదదడి శుంభనిశుంభు లంతలో
వచ్చియెదిర్చి చచ్చి సురవర్తమునన్ మిముఁ గూడికొందు రీ
మచ్చికమాటలేల! శిరమండలి నింపుఁడు ప్రొద్దు వోయెడిన్. ౬౨౪

చ॥ తొలితొలి నిన్ను నీయనజతో మడియించి సురారిసంఘని
స్తులు లయి వచ్చినట్టి యలశుంభనిశుంభుల రక్తబీజ ని

మ్ములఁ గడతేర్చి వ్రేల్చిడిన మూడుజగమ్ముల దైత్యులన్నపే
రొలయక యుండఁ జేయవలె నోపినవట్టునుఁ బోరుఁ జేడ్డెఱుఁ.

ప॥ ఇంక వృధాలావమ్ము లాడ వలవ దని పుంకొల్పి ప్రేరేపిం
నాచండముండు లబిండచండిములై. ౬౨౮

శా॥ జ్యోతింకారము దిగ్గజప్రతిభిదాసంపాదకంబై నిరా
ఖూటాటోపము మిన్నముట్ట నెదురై కాలూచ సయ్యంబ న్వ
ర్వాటివాసులు మెచ్చ నొత్తై దర మప్పటక రిపుల్ గుండియల్
బీటల్ వారి బడల్పక హరియు నాభీలధ్వని గర్జితె. ౬౨౯

ఉ॥ కాతరభీతిదంబును నకాతరభూతరసోత్తరంగసం
పాశము గాఁగ సంగర మభంగురమై తగఁ జండచండికా
శాశిమహస్త ప్రాతముల సంకులమయ్యె సభోంతరంబు నీ
రీతిగ బీటువొక యెదిరించిరి రక్కసు లొక్కపెట్టువ. ౬౩౦

శా॥ అన్యోన్యప్రవిముక్త శిస్త్రతతు లన్యోన్యమ్ము ఖండించుచున్
మన్యప్రేరితులై పెనంగునెడ నామర్షండు ముండుం డసా
మాచ్యుడై తనయన్న వెన్నడి పరాంబం దొప్పదోగించె , పే
రన్యాయంబు బలే యటంచు సమరారంభాశిసంరంభయై. ౬౩౧

మ॥ కడభీపుష్పవిడంబినేత్రరుచి వక్త్రం బెఱ్ఱ గాఁజేయ నై
రిదవాగ్యాక్షకృతియై లలాటమును నిశ్చేదించి యావిరభ విం
చె దయాదూరయు వ్యాఘ్రచర్మధర దుస్తేజస్క నాగాజినా
స్పదయై కాలిక ముండమాల్యధరయై పాశాదికోపేతయై ౬౩౨

ప॥ ఇట్లు ఖట్వాంగధారిణియు సతిభీషణయు శుష్కవాసీన
మోదరయు భృగుటీకుటిలేక్షణయు విస్తారజఘనయు విస్తీర్ణవక్త్రయు
ఖడ్గాదిసంశోభినియునై కాళరాత్ర్యపరావతారమ్మునుం బోని ఘోరరూ
పమ్మున నావిరభవించి జిహ్వచాలనమ్మునం బెచ్చుపెరిగి ౬౩౩

ఉ॥ ఓహరిసాహరిం బెనఁగుచున్న సురారులఁ బట్టి బిట్టుపూ
ర్ణాపఠిఁ జేసి వక్త్రమను సన్నిముఖమ్మున; నందుఁ గొండఱ
బాహులఁ బిప్పిజేసి యిటుపల్కర భక్షణఁ జేసి కాలియ
య్యాహవరంగ మొక్కమొగి నాహృతిఁ జేసి పరాక్రమించుచున్

గీ॥ అట్టహాసంబొసర్చి ఘంటాన్వితముల, గజఘటలఁ గేలఁ గొనివత్తు
గహ్వరమునఁ, బెట్టికొని పిండిపిండిగా బిట్టనమలు, నువ్వు తురగా
దులకు గతి యొండు గలదె. ౬౩౫

ఉ॥ ఉర్వియునాకసంబు కడియొక్కిటి కై యిటు లెల్ల సైన్యముం
జర్వణ మాచరింపుడును జండుడు ముండుడు నీడఁ బోక దు
ర్గర్వమదాంఘ్రై శరపరంపరలఁ బరఁగించి యెఠయన్
ధూర్వహులై యెదిర్చి రని “దుండగు లింతటివారు లే”రనన్. ౬౩౬

మ॥ ఇటు లక్కాళిక నేసియేసి యొకఁడం “దిగ్ధానఁ బో”మ్మంచు బల్
పటువో విష్ణునిచక్రమున్ గరమునన్ బాటించి బిట్టార్చి యే
యుటయున్ బాణమొకంటఁ దున్తి హతకాయుంజేసె నచ్చండు; నం
తట ముండుండు శితాస్త్రిముల్ గురిసెఁ దద్దం గాళిపైఁ గేళిమై. ౬౩౭

ప॥ ఇట్లు మూర్ఛితుం డగునన్న పాటున కోర్వక ముండుండు
దలకడచుటయు. ౬౩౮

ఉ॥ చండిక ముండముక్త శరజాలము లోలిసఁ త్రుంచి నైచి బ్ర
హ్మాండము వ్రయ్య నార్చి యొకయర్థ శిలీముఖ మేసి వాని బల్
గం డడఁగింప మూర్ఛవడి గ్రక్కున వ్రాలెఁ దదంతరమ్మునన్
జండుడు లేచి కాండములఁ జండిమఁ జూపుట మాని యద్ధతిన్.

మ॥ గద కేలం గొని యొంటికిమై నడరి యక్కాళీభుజాగ్రంబు బి
ట్టదరన్ గొట్టిన బాణపాశమున నయ్యంబామహాదేవి మం
త్రీదశన్ వానిని ఒడ్డుఁ జేసె మరలన్ దా లేచి ముండుండు వా
నిదశన్ సైంధవ కెదిర్చి శక్తిఁ గొని వానిం బోలెఁ గట్టం బడెన్.

గీ॥ ఒడ్డు లగుచండముండులఁ బట్టి బిట్టు, దిట్టయై యట్టహాసంబు దీటు
కొనఁగ, నంబకట్టెదులకు వచ్చి యరయునమ్మ, యాజి యజ్ఞపుఁ
బశువుల నమరఁపుల. ౬౪౦

ప॥ ఇట్లు వృకములం బోలె ననాయాసమ్ముగఁ గట్టి తెచ్చిన
సంతసించి వరాంబ యిట్లను. ౬౪౧

క॥ ఇంపలరునీదుశక్తి ని, లింపారులఁ దెచ్చి తింక లీలన్ ఒంపీ
చంపక వేటొకభంగి ని, లింపులకున్ మెచ్చొనర్చ లేవె చతురనై.

ప॥ నావుడుఁ గాళిక యిట్లను నీదానవపశుద్వితయంబును బ్రసి
ద్ధం బగుయుద్ధయజ్ఞమ్మున ఖడ్గయూపమ్మునం గట్టియాలభించినచోనయ్యది
హింసయయ్యు పహింసాప్రాయం బగు నని పల్కుచు. ౬౮౪

క॥ కరమునఁ గరవాలముఁ గొని, యిరువురిశిరములను నఱికి యీశ్వరి
మోదో, ద్ధురత రుధిరమును ద్రావి య, మరవరులకా మోడవార్ధి
మగ్గులఁ జేసెన్. ౬౮౫

ప॥ ఇ ట్లతిఘోరంబుగఁ జండముండుల వధియించినకతమున
నాయంబికకుఁ జాముండ యనుబిరుదనామంబు పరాంబులనఁ గలిగె
నని చెప్పి వ్యాసుండు మరల ని ట్లనియె ౬౮౬

ఉ॥ పిమ్మట భిన్నకాయములుఁ బెల్లుదొరంగెడిగక్తమై గుబుల్
గ్రమ్మి రణావనిక విడిచి కాలొలఁదిం జని శుంభుఁ గాంచి మా
యుమ్మలికంబు దీర్పుము మహాదయ! పెందయ” నంచు గాళికా
స్త్రమ్ములు చండముండులకుఁ జాపుఘటించుట విస్తరించుచున్. ౬౮౭

ప॥ హతశేఘలిట్లనిరి రాజేంద్రా యాహనరంగమ్మున నక్కాళి
విక్రమించిన తెఱంగు దలంచుటకును భీతియే తెంచెడి రాద్రాకారమ్మున
నడచి కొండఱ భీమించియుఁ గొండఱఁ బిడికిలించియు గొండఱఁగాలఁ
జమరియు నిట్లు సైన్యంబుల రూపు మాపినఁ దద్రంగస్థలంబు నెత్తురు
వట్టుగా మాంసంబు కర్దమంబుగాఁ గేశమ్ములు నాచుగా భగ్నరథచక్ర
మ్ములుచక్రమ్ములుగాఁ దెల్లిన బాహువులు మత్స్యమ్ములుగా శీర్షంబులు
తుంబీఫలమ్ములుగా నొకమహానదిచందమ్మునం బొల్చె. ౬౮౮

ఉ॥ కాళిక చంపఁగా మిగులఁ గాఁ గలరక్కసులం గడంగి యా
భీలరవ మ్రొనర్చి యొకపెట్టున సింగము మ్రింగుచున్న దీ
యాలము మాను మయ్యతివ యల్ప యటంచు దలంతువక్కటా!
కాలముచేరు వయ్యె నొకొ! కావలమున్ విడజాల వెమ్మెయిన్. ౬౮౯

క॥ ఏలలనఁ గోరి నీ విపు, డాలమ్మునఁ గులవినాశ మందించెద వా, లో
లాక్షి కాలరూపిణి, గా లోనఁదలంపు మెఱుక గలఁ డగు మధికా.

గీ॥ జయపరాజయములు దైవసంగతములు, గాన సల్పార్థమునకు నిష్ఠా
రణముగ, నెల్ల బంధుల సమయింపఁ జెల్లునయ్య, వెనుక ముందును
దెలియుట చనదెయింక ౬౫౧

స॥ రక్కసులకెల్ల నొక్కకాంతిచే మృతి గలుగుటకన్నఁ జిత్రం
బొండెద్ది! లోకపాలుర జయించిన నీబోటి నాబోటి యాహవమ్మునకుఁ
బిలుచుట కెంతకేనియుం బాలక సూలి పోయెడిదే! యదియునుంగాక
మున్ను పుష్కలమ్మున నీవు తపం బొనరించి యమరత్వంబు ప్రార్థించిన
విధాత యీ నోడటము నీవు క్రమ్మఱ దేవమనుష్యసప్తకిన్నరయక్షప్ర
ముఖు లగుపురుషులచే మృతి గలుగకుండ ననుగ్రహింపు మన సన్న
లువ యట్లునంగె నెరి కారణంబుగ దేవప్రేరితయై ౬౫౨

క॥ జననావనమరణమ్ముల, నొనరించెడిమాయ సంగరోల్లాసినియై
ననుభవించి నినుఁ బొరిగొనఁగనేను చెంచుట నిజమ్ముగావలె నధిపా.

స॥ మఱియుఁ ద్రిగుణయుఁ దామసయు సర్వశక్తిసమన్వితయు
సత్తయయు సర్వజ్ఞయు సనోదితయు వేదమాతయు గాయత్రియుసం
ధ్యయు సర్వసురాలయయు సగుణయు సిద్ధణయు సిద్ధయు సర్వసిద్ధి
ప్రదయు నన్యాయయు నానందప్రదాయినియు సగుపార్వతి దేవహితా
ర్థినియై నిన్ను నిక్కునంబడఁపఁగ నేతెంచిన దని యెఱింగి జీవింప వల
తేని వైరం బుడిగి పొలివోక శరణంబు గొను మయ్యంబిక కరుణార్ద్ర
యై పాతశేషు లగురక్కసులతో నిన్నుఁ జిరాయుష్షంతఁ గా ననుగ్ర
హింపఁ గలయది నావుడు శుంభుండు క్రోధాకులుండై వీరోచితం బగు
గతి ననుకరించి. ౬౫౩

ఉ॥ మానము మాని ప్రేలకుండు మందులనై యని కోహటించి నా
పై నెనరున్నభంగి నిటు, ప్రాణము లేవగునేని వేగ మీ
మీనెఱిచుట్టలక సుతుల మిత్రులఁ గూడి రసాతలంబుఁ బో
నానతి యిచ్చెదఁ వెడలుఁ డాహవభీతులతోడ నే మగు ౬౫౪

చ॥ జయముఁ బరాజయమ్ము మనశక్యమై దైవమ కర్త గాక ని
శ్చయముగ బ్రహ్మవిష్ణుగిరిశ్రమఖుల్ తదధీను లన్నచో

బయిఁ బడుమఁచిచెడ్డలకుఁ బాల్పడ కొడ్ల వశంబె దీనికిం

త యథుక నన్నబోటి కొకదర్పమె యెట్లగు నట్ల యయ్యెడికొ
క॥ భవితవ్యానుగుణం బగు, వ్యవసాయ మొనర్చుజ్ఞానవంతులు తెల్వికొ
దవిలియొకప్పుడుఁ జింతా, వివశులుగాకుందు రేనువెటతునె మృతికికొ

ప॥ మానవంతు లగువారలు మరణభయమువలనియాత్మధర్మ
పరిత్యాగమున కోహటింతురు. సుఖదుఃఖాయుర్నివితమరణాదికము
లెల్లరకునుఁ గాలచోదితములయి యనివార్యములై పైకొనుచుండు
హరిహర విరించులును దక్కటివేల్పులును దమతమయాయురస
సానమునం గిట్టువార కాని యుట్టిగట్టికొని యూఁగువాగుకారు. ౬౫౮
శా॥ దైవాధీనతఁ జేసి యేను జయమో దైన్యంబో వేటొండో నేఁ

డీవామాక్షికతమునం గొనుదుఁగా కేలింత చింతింప, ని

స్సీ! వీరుల్ గడునవ్వఁ బాటి యెటులే జీవింతునే! యింతకుకొ

నావే యెక్కుడు పీఠధర్మ; మగునే సంగ్రామభీరుత్వముల్. ౬౫౯

న॥ అది యట్లుండె విద్వాంసులు దైవంబు మిథ్యయనియు
నుద్యమంబు కర్తవ్యం బనియు దానఁ గార్యసిద్ధి యవశ్యం బగు నని
యుఁ జెప్పుదురు యుక్తియకం బగుకతన నిత్యేఱంగు బుద్ధిమంతు
లకు గ్రాహ్యం బనృప్తంబ బలవంతం బనుకాతరులవచనములు గ్రా
హ్యము లయ్యెనేని యదృష్టసత్త్వమునకుఁ బ్రమాణంబేమి! యదృశ్యం
బెన్నఁ జెని దృశ్యం బగునే యని వండియు ౬౬౦

గీ॥ లేదదృష్టపదార్థంబు లేశిమేని, బుద్ధిమంతులుదుఃఖసముద్రమగున్
లైనవారలనూరార్పదీనిఁ గల్పి, తింబుగాఁ జేసిదిసిద్ధిదంబుగాదు

ప॥ ఇష్టకారిణియగు *చక్రిసమీపముననున్నను నుద్యమంబు లే
కున్న నిష్క్రిద్ధి గానితెఱంగున నుద్యమశూన్యులు సిద్ధిమంతులు గాకుం
ట ప్రత్యక్షంబ యని మఱియును. ౬౬౨

క॥ తనబలము నెదిరిబలమును, గని కాలాదిక మెఱింగి కార్య మొన

ర్పకొ, మునుకొను సిద్ధి యనుచుఁ దా, ననఁజే బృహస్పతి, ప్రయ
త్న మన్నిట ఘనమా ౬౬౩

ప॥ ప్రియత్నం బొనర్చినను గార్యసిద్ధి గాకుండినచోఁ దన్నూ
నత యుద్యమంబున నిడుట యుక్తియుక్తంబై యుండు నని కృతనిశ్చ
యుండై రక్తబీజం గని నీబలమ్ములతోఁ గట్టాయితంబై సంగరమ్మునకు
వెడలు మనుఁడు వాఁ డిట్లను ౬౬౪

ఉ॥ ఏఁ గలుగంగఁ జింత మది నించుకయున్ వల దిష్ట యేగి నీ
రాగము చెప్పి యత్తురుణి రా గమకించెదఁ దక్కునేని బెన్
వ్రేఁ గగు నాజిలోనఁ దలఁచి జయించి వశన్ బొనర్చి దా
నీగతి నీకు నెల్లపుడు సేవ యొనర్పఁగఁ జేయ నేర్చెదన్ ౬౬౫

ప॥ అని కృతనమస్కారుండై యాజ్ఞఁ గొని హస్త్యశ్వరథ
సంకులం బగుబలంబు పరివేష్టింప రథాయాధుండై సంగరమ్మునకువెడ
లుటయు. ౬౬౬

క॥ దాదాదవుల నంబిక, యాదానవుఁ గాంచి శంఖ మతిభీషణరా
వోదారమ్ముగ నొత్తిన, భేదిల్లిరి రిపులు మది దివిజు లలరంగన్ ౬౬౭
ఁగ్గి రక్త బీజయుద్ధము వ్రేల్చె

ప॥ అంత నద్వరవంబునకు దలరక రక్త బీజండు సమీపమ్మున
కరిగి మృదుభాషణమ్ముల నిట్లను ౬౬౮
గీ॥ శంఖనాదమ్ములకు నేను జంక ధూమ్ర, లోచనుడఁ గాను వినుము
నీవీచ మడఁతు, నరయవొకొ నన్ను రక్త బీజాభి ధానుఁ, బఱచు
వారలపంక్తి నేఁ బడితినొక్కొ. ౬౬౯

ప॥ మున్ను నీవిభీషికలకు డొంకి కాందిశీకు లగురక్కనులలో
నొక్కనిఁగా నన్ను విచారింపక సుస్థిరత్వమ్మున రణస్థలమ్మున నిలు
పు మని వెండియు. ౬౭౦

గీ॥ వృద్ధసేవ యొనర్చితి విద్యలెల్ల, నేర్చితివటంచు వింటి నీనేర్పు చూ
త, మొక్కమాట వచించెద నువిద! దాని, తెఱఁ గెఱుంగును
యది కదా తెలివికలిమి ౬౭౧

క॥ ఋతమై పథ్యంబై సా, హితి గలమానినులకెల్ల హిత మగు నని
నేఁబ్రతినం జేసి వచించెద, మతి గలవేని విను మిన్నియూటలు
కలవే ౬౭౨

గీ॥ నవరసమ్ముల విద్యజ్ఞసములమెచ్చు, గనురసమ్ముల వినుము శృంగార
రశాంత, రసము; లందును శృంగార మనమ మగుట, రసములకు
నెల్ల నయ్యది రాజునుమ్ము. ౬౨౩

మ॥ సిరితో విష్ణువు గారితో శివుడు జేజేపెద్ద యవ్వణితో
సురనాథుండు పులోమజాతరుణితో సూనాంకు సేవించు సుం
దరి! వృక్షంబు లతఁ గపాతినీ గపాతంబు మృగం బమ్మగిఁ
గర మాసించు బరాదరమ్ములకు శృంగారాప్తి నే డబ్బెనే ౬౨౪

గీ॥ ఎవ రసంప్రాప్త భోగ్యులై దివులు దవులు, వారలో వారలే దైవపంచి
తులు య, తీర్థరులు; సంసరణసుఖ మెఱుంగ లేక, పంచకులపంచన
లకు లోక, బడిననరులు. ౬౨౫

క॥ మనమునఁ గామకోధము, లనయము గిరిగొనుచునుండ సంగజుఁ
డును లోక, గొని యేచుచుండ శాంతం, బును వైరాగ్యమును జ్ఞాన
మును గలుగునొకో. ౬౨౬

వ॥ కావున నీహూవన సంభావనకై శుంభునొండె నిశుంభునొం
డెఁ బరిగా వరించి సమస్త సుఖమ్ము లనుభవింపు మని బోధించు రక్త
బీజప్రలాపమ్ములకు నంబికయుఁ గాళికయు నగిరి పదంపడి దేవి హా
సం బొనరించి మేఘగంధీర భాషణంబుల నిట్లను. ౬౨౭

క॥ మును చెప్పితి రూపాదిక, మున నాకుందుల్యుండేని మోహించెద నం
చును మాటిమాటి కీగతి, జనునే వెడమాట లాడఁ జతురునిపగిది

వ॥ నాప్రతిజ్ఞ యిట్టిది యని శుంభనిశుంభులకడ కేగి చెప్పు
మొండె, నొండె సంగరం బొనరించి నన్నుం జయించి విధిచోదితంబు
గ వివాహం బొనరింపుము. ౬౨౮

క॥ భయ మొద వెనేని నిప్పుడ, రయముగఁ జని పతికిఁ జెప్పి రక్తసుతె
ల్లఁ, బయలు వెడలి వెంబడి రాఁ, బయనం బొనరించు టొప్పుఁ
బాతాళమ్ము. ౬౨౯

వ॥ అనవుడు రక్త బీజుండు కోధతామ్రాక్షుండై.

శా॥ ఎట్టెట్టా యని యార్చి యంపగములెన్నేనిం బ్రయోగించి బల్
ధట్టుండై మృగ రాజు నొందినఁ గనతామ్రాక్షియై దేవి పె

స్థుట్టంబోనితదస్త్ర శస్త్రచయముం గూల్చె శితాస్త్రములన్
రెట్టింపం దగునల్ల రక్కసుని మర్దించె వెపన్ మూర్ఖిలన్.

ప॥ ఇట్లు రక్తబీజుండు రథమ్ముపయి బడిన దైత్యసైన్యమ్ముఁ
హాహాకారంబు విస్తరించె. ౬౮౨

క॥ బుంభారవమున సేన ల, హఠాభావం బుడుగుటెఱిగి యసురులఁ గని
యా, శుంభుండు దైత్యులను సరి, రంభమ్మునఁ బనిచె బొండు రణ
మున కనుచున్. ౬౮౩

ప॥ ఇట్లు కాంభోజకాలకేయాదిదానవప్రపంచమ్ము నొక్క టనెన
కొల్పిన భీషణాకార భాషణాడంబరమ్ముల నుద్దవిడి నద్దనుజులు రణాభి
ముఖులగుటయు సంతత నేతెంచువారలం గనికాళి ఘంటానాదంబొ
సరించెఁ బరాంబికయు శంఖంబు పూరించి జ్యోటంకారం బొసరించి
యక్కాళి కు క్కెక్కింప మింటికి మంటికి దానయై యాపె ప్రబలి సిం
హారావం బొసర్చిన సంత సింగంబును గర్జితై ౬౮౪

ఉ॥ ఆనినదమ్ములన్ విని మహానినదమ్ములు నింగి ముట్ట న

ద్దానపులెల్ల శస్త్రములతండములన్ బరఁగించి ముంపఁ బో

రినియతిం దనఁచె నని యెన్న ననర్హము గా నిలంపు లం

బాసుచరత్వ మండఁ దమయందలిశక్తుల నంపి రంపిన్. ౬౮౫

గీ॥ బ్రహ్మ మొదలుగలట్టిదేవతలశక్తులొత్త దేవోచితమ్ముగ సస్త్రశస్త్ర
భూషణంబులు ధరియించి పోరొనర్ప, నరుగుదెంచిరి జగదంబ నను
సరించి. ౬౮౬

ప॥ అట్టియెడ వరటారూఢయు శంఖచక్రిగదాధరయుఁ బీతాం
బరభూషితయుఁ బద్మహస్తయు నై నైష్ఠవియు సర్థచంద్రిధరయు సహి
వలయు శక్తిహస్తయు శిఖవాహనయు నై కౌమారియు శ్వేతగజ
వాహనయు వజ్రహస్తయు నై యింద్రాణియుఁ శ్రాద్ధప్రీతాసనయు
సూకరాకారయునై వారాహియు నృసింహసదృశాకారిణియై నారసిం
హియు దండహస్తయు భయప్రదయు మహిషారూఢయునై యామ్య
యు వారుణియుఁ గౌబేరియు లోనుగాఁ గలయనేకశక్తులు స్వస్వబలస
హితమ్ముగ నరుదెంచిన దేవి యత్యానందభరిత యయ్యె ౬౮౭

శా॥ తత్తచ్చక్తిపరీతుడై హరుఁడు తత్సంగ్రామరంగమ్ము ద
 ల్కొత్త న్నిల్చి పరాంబు గాంచి యను “లోకోద్రోకసంపాదనా
 యత్తుల్ శుంభనిశుంభు లాదిగల్గెత్కానీకముం ద్రొంపు మీ
 సత్తుల్ తోడుగ నెల్లలోకములకున్ సంశోష మెంతేడగఁజూర

నీ॥ యజ్ఞభాగమ్ముల నమరులు మనువోలె గతభీతులైపొందఁ గాంతు
 గాక, స్థావరమ్ములకును జంగమమ్ములకును సంతోషమెంతే నెసం
 గుఁ గాక, ఉపగత నెడలెడియత్పాతములు నీతిబాధలు నేటివోఁ
 బాయుగాక, యయ్యయికాలమ్ములం దనుగుణముగ మంచి మేఘ
 ములు వర్షించుఁగాక. ౬౮౯

గీ॥ కృషి బహుఫలప్రదం బయి కెరలుఁగాక, గోద్విజాంగన లభ
 యమ్ము గొందుగ్రాక, సిదప శక్తులు తమతను నెడలుచోట్ల
 కేగ జగదంబ నీయాజ్ఞ యెసఁగుఁగాక ౬౯౦

వ॥ అని శింకరుండు నచియించునాలోనన చండికాశరీరమ్ము
 నుండి ప్రచండయు నద్భుతశక్తియు శివాశతనినాదినియు భీషణయు
 ఘోరహంసయు నగునొకశక్తి యున్పించి సస్తితాననయై శింక
 రుం గాంచి యిట్లనియె. ౬౯౧

ఆ॥ నె॥ దేవదేవ'యీవు దితిజులకడ కేగి దూశవై వచింపు తొలఁగి
 యమర, పదిము వీడి యిపుడు పాతాళమున కరు, గుండు బ్ర
 తుకుఁడవు గొర్చియేరి. ౬౯౨

వ॥ సిదప సురేంద్రుండు తనపదమ్ము సంగికొని సుఖం బుండ
 నమరులెల్ల యజ్ఞభాగమ్ము లనుభవించువారు. ౬౯౩

క॥ మరిణంబు గోర్చియేని బ, వరమునకుం బలము గొలువ వచ్చునది
 పరం, పరలై మానకకలుపిశి, తరినాన్వాదనముచేసి తనియనొన్దర్చు

వ॥ ఇట్లు మద్భవసమ్ములుగా నుడుపు మనుఁడు హరుఁడును
 శూలవాణి యగుదు శుంభసిశుంభులకడ కరిగి యిట్లనియె. ౬౯౪

ఉ॥ ఏను బురాంతకుండ జగదీశ్వరి మీకడ కంపె నాపె మీ
 దానవులం దనుగ్రహముదాల్చి వచించినచోప్పు చెప్పెదఁ

మానము ప్రాణము నిలుప మానస మేని దివంబు వీడి మీ

మీ నెఱిచుట్టలక గలిసి మేకొనుఁ డేగి రసాతలమ్మనక. ౬౯౫

క॥ కాదేనిఁ బోరితమునకు, రాఁదగు నని చెప్పె ననుడు రక్కసులు
మహా, న్మాదులు మీఁదునెఱుంగకి, యాదేవి నెదుర్ప పచ్చి రని
మొనకు వడిక. ౬౯౬

ప॥ రక్కసులకడకు శివు సంపినకతననయ్యంబ శివదూతి నాఁ
బరఁగె నిట్లుక్కు మిగిలి రక్కసు లొక్కుమ్మడి సంగ్రామరంగమ్మనకుఁ
దెగి నిశితమ్మ లగుశరశతమ్ములు వసిన నక్కాళిక శూలపాతమ్ముల
నేలం గలిపి యు బ్రహ్మాణి కమండలుజలసేకమ్మన చూపు మాపియు
వైష్ణవి చక్రగదాపాతమ్ముల నుగ్గు చేసియు మాహేశ్వరి శూల
మ్మునఁ దూలించియు నైంద్రి వజ్రప్రహారమ్మునఁ గసిమసంగియు వారా
హి తుండఘాతమ్ములఁ జండియు నాగసింహి నఖనికరమ్ముల వ్రచ్చియుఁ
బరాక్రమించునెడ నాశివదూతి బవరమ్మునకుం దవిలి యట్టహాసం బొన
రించి భంజించుదానవులంబట్టి కాళికయు జాముండయు భక్షించుచుండఁ
దద్బలార్ణవమ్మున నఱిఁఘారం బగుబుంభారనమ్మ సంభూతం బయ్యెఁ
దదారవంబు విని రక్తబీజుండు తక్కిదానవులం గలిసి సంగరమ్మన
కభిముఖుండై జ్యోటంకారం బొనర్చెనని వెండియు. ౬౯౭

గీ॥ రక్తబిందువు లెన్ని యారక్కసుని శిరీరముననుండి వెడలు నారీతి
సంఘటద్భవింతురు రక్కసు లొక్కమొగిన, టంచు వర మిచ్చె
వానికి నభవుఁ డభిప. ౬౯౮

క॥ తాదృశవరదానాయా, తోదారబలంబు కలిమి నుక్కు మిగిలి మాం
సాదనుఁడు వేగమునఁ గా,లీదేవులఁ గవిసె వీర్యలీల చెలంగక,

మ॥ గెరటామంతునిపై జగద్విలయభంగిక బేర్చునవ్వైష్ణవిం
బరశ క్తిం గని దైత్యుఁ డల్క మెయిఁ గామ్రం బై ననేత్రద్వయి
బారిఁ జూపట్టు కృశానుకీలలు జగమ్ముక మండఁగాఁ జేయరీ
తిరవుల్పక బొలుపారునొక్కపటుశ క్తిం బైఁ బ్రయోగించినక.

క॥ శక్తిఁ నొకగడ గొని యా, శక్తిం దునుమాడి మఱియుఁ జక్ర
ము గొని యా, నక్తంచరుపై విసరిన, రక్తమయశరీరుఁ జేసె రక్తసు
నదియున్ 200

వ॥ ఇట్లుచక్కాభిహతం బగుతదీయ శరీరమ్మునుండి గిరిశిఖరమ్ము
నుండి సెలగెఱులవడువుననల్ల కాలువలు తండ్రిపతండమ్ములై వెడలినక
తమున ననేకరక్త బీజులుద్యవించి యొక్క పెట్టదేవిం బొదువుడు నైంద్రి
వజ్రిప్రయోగమ్మునను బ్రహ్మాణి బ్రహ్మదండంబునను మాహేశ్వరి త్రి
శూలంబునను నారసింహి సఖాఘాతమ్మునను వారాహి తుండఘాత
మ్మునను గౌమారి శక్తిప్రయోగమ్మునను సద్ధానపులఁ దరమినఁ దదా
యుధాపాతజనితరక్త బిందుపాతమ్మునంజేసి రక్తసులు వేసవే లావిర్భ
వించి పిఱుసనక పోరిన నప్పోరు ఘోరంబై దివి వైమానికు లగుసుర
లకు ఖేదంబు నొనఁగూర్చి వార లిట్లు వితర్కించిరి. 201

క॥ ఇది యేమి వింత! నూఱుగొ,లఁ ద్విదైత్యులు వొడమి రకట! లావున
వీరిం, బొదువుట కష్టం బేవెఱువు దలంచునొ దేవి యేమి పోలునొ
చేయన్. 202

క॥ అని కిది సయయం బని శుం,భనిశుంభులు గూడ పచ్చి మార్కొం
దురు వా,రును బలియు రనుచుఁ జింతా,మనస్సులయి భీతి వడి రమ
ర్పులు పెలుచున్. 203

వ॥ దేవియు సంగరరంగం బంతయు రక్త బీజమయం బగుట యె
ఱిగి కాళికం బిలిచి యిట్లునియె. 204

ఉ॥ మార్పుఁ నెల్ల రక్త బిలుకుమార్పు నుపాయము చూపు మిట్టు లీ
ధూర్తులు నెత్తు రుర్విఁ బడఁ దోరముగా జనియించుచుండ్రు నీ
నోర్తగ విచ్చిరక్త మదనుం గని వ్రేల్కిడిఁ ద్రావు మేచు ని
మ్మార్పుఁ నింతలోనఁ బరిమా డెద నుగ్రరణాంతరమ్మునన్. 205

క॥ ఇదియ యుపాయం బీతి,తి దనుజులన్ గసిమనంగి దేవేంద్రుని న
య్యదితిజులంజ్రోచిమదిం,బదిలముగాఁ జేసిసుఖముఁబడయుటతగదే.

ప|| అని యానతిచ్చిన నక్కాళికయు నట్ల వదనంబు తెఱచి రు
ధిరమైక్త చుక్కెన నేలం బడనీక త్రావుచున్నంత నంబికయుఁ దదాపా
తజాణు లగుకృత్రిమరిక్త బీజుల నందట నొక్కనిముసమ్మునఁ జక్కడంచి

ప|| అసిచేతఁగొని “రక్త బీజ! నిలురా” యంచు బలప్రాభవం
బు సుకల్ సన్నతీచేయుచుండ రుధిరంపుం బిందు వొండైనఁ గ
ద్రీసపైనిక బడకుండఁ గాళికయుఁ దత్పార్శ్వమ్మునం దుండి తా
న సురారీశ్వగుకంఠముం దునిమె రంభాస్తంభ మట్టల్ వడిక.

ప|| హత శేషులగురక్త సులూక్త మొగి రణాంగణంబు విడిచి శుం
భువాలికిం జని దేవా రక్త బీజం డక్తాంతచే నిహతుం డయ్యె దదీయం
బగుశోణితం బెల్లఁ దత్సహచారిణి చాముండ యనునది తావె నింత
య్యక్తజంఘఁబరాక్రిమంబు గలకామిని నెయ్యెడం గాని మింత యేల
తదీయవాహనం బగుసింగంబును సనేకులరక్త సుల నుక్తడంచె నింక దే
వర ప్రమాణం బని చెప్పి మఱియు నెట్లనిరి. ౭౦౯

ఉ|| గొందఱు కాంత లొమెకు సఖుల్ రణ సీమ సహాయ తైరి వా
రందఱు లావుఁ జేవ గలయట్టిరు చక్రనివారు వారి గె
ల్వం దర మానె! యోదనుజవల్లభ! యంతటిరక్త బీజుచా
పుందలపోయఁ గొందలము వొందద నెమ్మది నేరకేనియుక. ౭౧౦

ఉ|| ఆలము చూని పౌరుషము లాయమ కిప్పునఁ జేసి మీఁదఁబా
తాశమునంకఁ బోవు టుచితం బని తోచెడి మాకుఁ జూడ న
బౌలికరూపుఁ గన్గొనఁగఁ బ్రాకృతమాత్రము గామి దోచు దే
వాళినిఁ బోసె మాయ యిటు లాకృతి కాలిచె రాక్షసాధిపా

చ|| అను మొనవారిపల్లులు సురారికులేశ్వరుఁ డాలకించి చ
య్యనఁ గనుదోయికెంపు జిగి యానన మంత యుఁ బర్వ జేసి వె
చ్చ నిగుడఁ బల్లు భీతిలి రసాతల మేగిన నేగుఁ డీరు కా
మినికిఁ దలంకి యేఁ జనిన మీఁద యశంబు నశింపకుండునే. ౭౧౧

గీ॥ దేవనాయకు నోడించి దేవలోక, మేన పాలించినాడ నీమేనితోడ
నొక్కకాంతకు రణమున నోహటించి, పాటి పోదునె యింతటిబ్ర
తుకు బ్రీతికి. ౭౧౩

ఉ॥ నాదుబహిర్గతాసువులు నాయెడ భక్తి గలారు రక్తబీ
జాదులు నానిమిత్త మొకయంగనచేత రణావనిఁ బలం
బేది గతాసు లైవయది యెంచక యయ్యబలఁ జయింపఁగా
రా దని భీతిమై జెనఁటిప్రాణము డాచిన నున్వి మెచ్చునే ౭౧౪

మ॥ జననం బందినవారి కేరి కయినం జావున్న దెప్పటఁ బో
యిన రా నున్నది రాక తీరదు భయం బేలా వివేకంబు క
ల్గిన వానిఁ బెగఁగొండఁ జేయుఁ!; దగుభంగిఁ దెచ్చుకొన్నట్టికి
ర్తినిఁ బ్రాణానకు జంకి వ్యర్థముగ వార్ధిం గల్పఁ గా వచ్చునే

చ॥ బవరమునఁ జయమ్ము లిరువాఁగునకుఁ గలుగంగఁ బోవు నే
దివి భువియుఁ బలమ్మున నెదిర్చి జయమ్మును గొన్ననాఁడు రెం
డవయెడవారునుం జయము నందిరె! కాన మనుష్యయత్నసా
ధ్యవిధి యొనర్పఁ గావలయు నావల దైవము చేయుచేతకుఁ ౭౧౬

గీ॥ అని నిశుంభునివంకఁ గన్గొనుచుఁ బలికె, నీవు నేనానివై నెంట నేగు
దెమ్మ, సురనికాయము మనములు ధోభమంద, నిపుడ యానాతి
మిన్న జయించి తెత్తు ౭౧౭

ప॥ అని విక్రమించుచున్నయన్నం గని యనుజం డిం తేల
గడెలో నే నావనితఁ జయించి తెచ్చెద ననుమానమ్ము విడిచి సుఖమ్ము
లందు మని నెఱియు ౭౧౮

గీ॥ సకలజగముల నొకసారి జయముగొన్న, మధ్వుజాడండబల మేడ
మార్దవంపు, ముద్ద యగుముద్దరాలితోమొనసి పోరు, చేయు లేడ
గటా! యెంత చేసె నజుఁడు ౭౧౯

ఆ॥ వె! ఇట్టినిచక్రతికి నేనుండ దేవర, గమన మనుచితంబు గడియ
లోన, మానినిని జయించి మగిడి వచ్చెద నన్ను, బనుపు మయ్య
పెక్కు బాషలేల. ౭౨౦

క॥ అనుచుగృతనిశ్చయందై, యనికి గాల్ ద్రీప్వచున్న యనుజుని
గని నె, మ్మనమున ననుమానించుచు, జను మని సెల విచ్చె దను
జచంద్రుడు పేర్కొన్
220

చిక్కి నిశుంభయధము. ౨౨౧

స॥ నిశుంభుండు జయం బొండె మరణంబొండె గాని మ్మని
సేనాసమేతమ్ముగా నయ్యంబికం జుట్టుముట్టుడు శుంభుండు సహోదర
సంగరసమాలోకనకుతూహలమ్మునం దనబలమ్ములతోడ వెనువెంటం జని
యంతంతఁ జూచుచుండె నట్లు నిశుంభుం డయ్యంబికం గదిసి శార్ఙ్గమ్ము గు
చాపమ్మున నారింబూరించి ప్రళయకాలకాలాంబుదమ్మువడువునశరా
సారమ్ములు గురిసె సంత.
222

క॥ దేవియుఁ గాళినిఁ గని యీ, దేవారులమౌఁగ్య మింతదెప్పర మగు
నే, చావునకుఁ దలఁకరు జయ, శావలమానాంతరంగసంభ్రము
లగుచున్.

క॥ ఆశాపాశముకన్నను, భాశంబు జగానఁ గలదె బలియురు తనవా,
రాశమనవురికిఁ జనిన జ,యాశాభూతంబు వదల దారా! వీరిన్

స॥ అని ప్రశంసించుచుఁ గాలమ్ము సమీపించిన వారు యుక్తా
యుక్తమ్ములెఱుంగుదురే యని శరాసంబు నారించి నిశితంబు లగు
శరమ్ములుదొడిగి యన్ని శుంభమేనెల్లం గప్పిన నప్పిశితాశనుండును బది
యాఱువాడితూపుల సమ్మానవతిలలాటంబు గాఁడ నేసె నిట్లువరస్పరం
బును సమాలోకమానాలోకభీకరం బగుసంగరంబు కరంబు ప్రవరిల్లు
చుండఁ దద్వాహనం బగుసింగంబును దనయోపిచూలఁడిఁ గేసరమ్ముల
విదుర్పును సఖాఘాతమ్ముల గుచ్చి యు దంతమ్ములఁ గఱచియు సైన్య
సాగరమ్ము నల్లకల్లోలంబుగా బిలుకుమార్చె.
223

క॥ శుంభుండును దేవినం,రంభము గని యోర్వలేక రణభూమికి సై,
న్యాంభోధి గొలువవచ్చిని, శుంభునకుం దోడు వడియె శుంభల్లీలన్

స॥ ఇట్లువచ్చి

సీ॥ రాద్రీరసమ్మును బ్రథమరసమ్మును నిరుదేశం గాన్పించఁ గరుణ యొక్క, వైపున నలు కొక్కవంకను దైనారఁ జూడ్కులు కనుదోయి సాగను దెలుప, జగదతీతంబైనసౌందర్యగరిమఁ గ్రొమ్మించుచాడ్పున మిటుమిట్లు గొలుప, బవరంబు సేయునప్పరశక్తిఁ గన్గొని విస్తయమ్మున నాపెవిధమునెల్లఁ, తే॥ గీ॥ జూచుచును మిన్నకుండనానుదతి మోము, నందుఁజిలునపువ్వు వొలయ దైత్యద్యయంబు, గాంచిపామరులార! నిక్కముగ నెచటి, కేనియేగుఁడు జయకాంక్ష లింకవిడుడు

క॥ అభయం బిచ్చెద; గాదే, నిభయము విడనాడి యీయనిక బ్రాణము వాసి భటస్వర్గముఁ గైకొనుఁ, డుభయులు నన శుంభుఁడల్కయదయించి వెనక . 225

మ॥ కని ఖడ్గంబున సింహశీర్షమును మొక్కల్ వోవఁగా నేయఁ దద్వనపాతంబు నహింప కద్ది నఖిపాతచ్ఛిన్న కాయం బొనర్చిన నాలో గదఁ బూని దేవియును గాసి జెందఁ గా నేసె దైత్యుని బాహంతరమందు, మింట సుర లోహో యంచు నగ్గింపఁగ

ప॥ అంతం బోక బాహుమూలమ్మును ఖడ్గతాడితమ్ము చేసి యయ్యంబ విజృంభించిన.

క॥ వ్రేటునడి వాడు వేదన, నూటాడక మాటు పటచి యొక బ్రాణమునక, గాటుముగ నేసెఁ బవిలి ల, లాటము పాలాశసుమవిలాసము దాల్చు . 230

ప॥ పిదప నయ్యంబిక నిశుంభవధారంభసంరంభయై పునఃపునః పానంబునం బొదలి ఘంటానాదం బొనర్చుచు నెదిరెన్ నిట్లు ఘోరంబుగ సంగరంబు చెల్లు నంత . 231

క॥ కుక్క లొకపెట్టఁ గూసెక, నక్క లటచెఁ గాకి గ్రద్ద నాఁ జనుపక్కుల్, దిక్కు లమృతం బటతెంచెక, రక్కసులయొడలిపలము గరంబు భుజింపక . 232

ప॥ అంత నిశుంభుండు దైత్యమారణంబునకు సైంపక గదం గొని భీషణాకారమ్మున నెడరి హరింగొట్టి యట్టహాసం బొనరించి యయ్యంబు దాడించి . 233

- ఉ॥ ఆపెయు వల్లితభ్రుకుట్టియై మొగమంతయు జేవురింప దై
త్యావశదా! చలింపకు మటంచుఁ గరాశతరాసి పూని య
ప్పాపునికంధరంబు తెగవైచెఁ దటాలున, మింటిపైఁ దదీ
తూపరు లైనదైవతనికాయము శోకముతోడ వేల్చి డిక్. 23౪
- ఉ॥ నెత్తురు కాల్యలై పరఁగె నిఁగి వియచ్చరసంచయంబు పూ
ల్కత్తిరి సోఁకుమూఁకలు నమోనమ యంచును గాల్కొలంది ప
ర్వెత్తిరి కొందఁ అందు బలహీనతఁ బాఱుమొన స్తరల్పుచున్
రిత్తుకు రిత్తు సేయురజనీచరవల్లభుఁ గాంచి యీనునన్. 235
- క॥ దేవా నీయనుజన్తుని, చా వాలోకిం తె మెట్టచాడ్పునఁ బడె గృ, ధ్రా
వళి మాంసముఁ బొడువగ, నేవారిఁక ననికె గడఁగి యిటు కా
రొక్కో. 23౬
- క॥ అనిలోన నీకు జయ మ,బ్బు ననుట గడు సందియంబు బుధకార్య
ము సే,యను ఎచ్చినమాయయ కా,మిని గా దది నిజము చావమికి
మనతరమే. 23౭
- క॥ కలకాల మొక్కవిధమున, నిలఁ గాలము చనునె తనక హితముగ
నొకచో, బలవంతుని దుర్బలు దు,గ్బలున్ బలవంతుఁ జేయు రా
క్షసనాథా. 23౮
- క॥ ఇంద్రాదినిర్జరులును ను, పేంద్రుఁడుశంభుఁడు విరించి యినుఁడు జ
ముండున్, జంద్రుఁడు మొదలగువా రీ, సుద్రము కాలమ్ము దాటఁ
జాలరు తలఁపన్. 239
- చ॥ మును పృథివీశు లందఱు సమున్నతిమై నరివెట్ట సర్వమే
దినియునిరంకుశం బగుగతిఁ బరిపాలన చేసినట్టిని
వని నొకకాంత కోడుడె! కటా! యిది కాలమురీతి గాక; త
క్కిన వొనరింపఁ జాలునొకా! కీడును మేలును బ్రాణికోటికి. 2౪౦
- క॥ కాపురఁబాతాళమునకుఁ, బోవుద మిప్పటికి; బ్రతుకఁబోలడె! రాజ్యం
బేవారికి శాశ్వతమగు, నే! విధిచోదితము గడవ నేర్తురె యేరున్.
- క॥ అనుసేనానులపల్కులు, విని దైత్యవిభుండు కోపవిపులీకృతలో, చనుఁ
డగుమఁ గటములదరఁగ, ననలజ్వాలాకరాళ మగుగతి దోఁపన్

చ॥ చెల్లు లవియంగ నిర్భయతఃజెన్నఁటిపల్కులు పల్కువారె! యీ
రవమున జాల్తులార! యని; భాత్మసుహృద్గణమంత్రరాజబాం
ధవతతి నొక్కయాఁడుచి మదమ్ముమెయిం దెగటార్పఁ జూచి యే
బవరము మాని యీకటికిప్రాణము దాచికొనంగ నవ్వరే. ౭౪౩

వ॥ శుభాశుభమ్ములు చక్కనేమిక్రియమ్మునం దిరుగు సీసంసార
మ్మున భవితవ్యాభవితవ్యమ్ములకుఁ దజ్జులు చింతింపరు పర్జన్యం డప్ప
టప్పట యోగ్యకాలం బగుశ్రావణమ్మునఁగురియక తదితరం బగుమార్గ
శీర్షపాషమాసమ్ములం గురియుట గనుఁగొన్నఁగాలం బెద్దానికిని గార
ణంబు గామి తెల్లం బగు దైవనిర్మితం బగుగతికెన్నండు నన్యధాత్వమ్ము
గలుగ దని మఱియును. ౭౪౪

గీ॥ జగములెల్ల జయించి యశంబు గొన్న, శూరవర్యులు రక్తబీజఁడు
నిశుంభుఁ, డోహటించిరి రణమున నొక్కయబల,కట!దైవమ కార
ణ మనుట తగదె. ౭౪౫

వ॥ పరార్థద్యయసమ్మితం బగుకాలంబు సంప్రాప్తం బగుడు పి
రించియుఁ దద్ద్విగుణితం బగుకాలమ్మునకు హరియుఁ దద్ద్విగుణిత మగు
కాలమ్మునకు శంకరుండును నశింతురు బహ్మకొక్కదివసం బగు సంతకుఁ
బదునాల్గురిందులు చెల్లుదురు సూర్యచంద్ర మహీమహీధరసముద్రా
దినకలచరాచరములకును దైవనిర్మితం బగునాశంబు తప్పదు కావున
మృతికిఁ జింతింపక రణమ్మునకుం బోదుఁగాకేమి విధిచో దితంబై జయం
బైన నయ్యెడి నని తే రాయితంబు చేయించి చతురంగబలమ్ములు
పరివేష్టింపం జని. ౭౪౬

సీ॥ జగదతీతం బగుసౌందర్య మొప్పుర సఖిభూషణభూషితాంగియ
గుచు, దివినుండి ముదమున దేవతల్ మగదారకునునువర్షమ్ములు
గురియుచుండ, కిన్నరీబృందంబు కిన్నెరల్ మీటుచుఁ జిన్నారిగాన
ముల్ నేయుచుండ, శంఖనినాదంబు సల్పుచు ఘంట వాయించుచు
సింగార మెనక మెనఁగగీ॥ సింహవాహనయై యున్న చెలువచెలువ

మారఁ గన్గొని దైత్యుండుమారబాణ, తాడితాంతరుడగుచుయు
ద్ధవ్రసక్తి, తగిచి మనమున నిట్లు చింతింపఁ దొడఁగె. 2౪౪

క॥ ఒయ్యారం బయ్యారే! తియ్యందన మార! రూపుతేట బభీ! యీ,
యొయ్యారి పంచబాణుని, కయ్యాసకుఁ గాక పోరఁగాఁ డగి
నదియే. 2౪౫

ఉ॥ చిక్కనిచచ్చుదోయియెడఁ జీమకుఁదూఱఁగ రాదు మేనినుం

జక్కనిజవ్వనంపురుచి చంచలకుం బగుపెచ్చు నచ్చు న

మక్క- గ దే మనోభవునిమానినికన్నను జుక్క దీని నా

యక్కునఁ జేర్చుకోలున కుపాయము నేయ దు నేయ దేనియన్ 2౪౬

స॥ మంత్రాదిప్రభావములు సర్వమంత్రస్వరూపిణి యగునీజగన్తో

హినియందువిఫలములు సాచుదానభేదములు నమ్ము లట్లు గాదేని. 2౪౭

ఆ॥ వెలదిచేతఁ జచ్చె వీద్యైకవీరుండ, వితతికీర్తి శుంభుఁ డతులుఁ

డనుచు, గేలి నేయ కుండునే! లోక మకట! డం,డమున మనముఁ

జొన్నిన నిది నిజము.

2౪౮

స॥ తన కెన యగుయోధవకు నెదిరించి చచ్చియుఁ బుణ్యలో

కమ్ముదెన కరుగుదు రని పెద్దలు నచింప వింహము గాని యబలాకర్తృ

కం బగుమరణం బుత్తమలోకానహంబు గా నేరమ వేయేల యస్త్ర

త్తులనాశమ్మున కివ్వెలది యేతెంచె ననియెఱుంగుదు నైనను మరణంబ

యత్తమంబు కానిపలామనంబు కర్తవ్యంబు గా దని నిశ్చయించుకొ

ని యమ్మేటి యద్దేవి కభిముఖమ్ముగ నడిగి యిట్లనియె. 2౪౯

క॥ అని సేయఁగ మది యే నో,ననబోడి! గడంగు పోరునాతికె డగునా!

యనియును నీయత్నము విత, యనియును మదిఁ గొంకు చుంటి

నంతియ తరుణి.

2౫౦

సీ॥ కనుబొమల్ విల్లు లోచనములె శరములు హావభావాదులె యా

యధములు, సరసచర్యంకు విచక్షణుఁ డగుపురుషుండె లక్ష్మము

మనోజుండె తేరు, గడపున్నేరి భేరికానినాదమె మధురంపుఁబల్లు

లు మనోరథమె రథము, మదనాగమమ్ములె మంత్రితంత్రీమ్ములు వీ

ణానినాదంబె వింటిమ్రోత, 1గీ॥ మదనయుద్ధ బె యుద్ధంబు మాన

వతుల, కెదిరి మగనేత నేయుటయే జయంబు, గాని వాలును బల కయ్యుఁ బూనికడఁగి, బరర మొనరించు టది విడంబసము కాదె.

క॥ మందగమఁబు గలనీ, కుం దలమే కేల గనను గొని తఱుముట, చ, న్నుండోయికి నానందం, బొందించునె! వింటిత్రాటియొరపులు తరణి.

౭౫౧

సీ॥ అని నేయుతిలఁపేని మనమున నోసనబోణి! లంబోష్ఠంబు పుప్పిగోళ్లు, లంబపాదంబులు లంబస్తంబులు కాకినూపును బిల్లికనులు గార్ద, భారావమును గర్కశాలావములుఁ గీర్తిముఖమున కెనయి గుమొగముగలుగు, చెలువవై యుద్ధంబు నేయుము గాకున్న నీతోడ గడఁగి యనిని బొసంగె॥ గీ॥ జేయఁగాఁ జేతు లాడపు కాయజాత కామినీతులితాకృతి గలపు నాఁగ, నగుచు శ్రీదేవి వానియానన మువంకఁ, జూచి యిట్లనెఁ దీయసి సూక్తు లలర.

గీ॥ పంచబాణహతుండవై వనటఁ గుంచు, మందబుద్ధిని నాతో సమ రము నేయఁ, గలవె చాముండతో నొండఁ గాళితోడ, నొండఁ బో రుము నేచు బైసండు దాస.

౭౫౨

వ॥ అని కాళివంకి గనుంగొని యిద్దురాచారు సహరింపుమని యాసతిచ్చిన నాపెయు గదాదండంబుకేలం గొని గిరిగిరం ద్రిప్పి వైచిన వాడు తదాఘాతంబుదప్పించుకొని తద్భుజాంతరంబు గుటిగా గదాదండంబు వైచిన సనిచేతం దునిమి.

౭౫౩

క॥ కుడిచేయి నటికి వానిం, బొడివిసవెన్నీక రుధిరపుంగాల్వలు మైదు డిచికొనుచునావంతయు, జడియకయొక కేలఁగడఁగినాహసలీల

౭౫౪

చ॥ గద గొని యామెవక్షమున గాడఁగ నేయఁగఁజూచి యల్కమై గుదురునఁ దద్భుజాంతరముగూడ దటాలున ద్రొంచెఁ గాళిదు ర్మదఁ డయి వాడునున్ రయముమై దల దన్నఁగవచ్చినంతఁ దత్ప్రయగ ముర్విపైఁ బడఁగ వైచెఁ గరాళతరాసి బెల్పున్ .౭౬౦

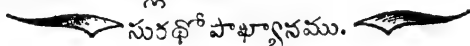
క॥ కాళులుఁ జేతులుఁ దెగియున్, జాలింపక వాడు కాయజం బగు గతి న, క్కాళికపై కురికిన నవ, నీలం దచ్చిరము దూఁటలీలం దటిగెన్.

క॥ మించుగతి సురలు దివి వా,యించిరి దుందుభులు పేర్చి యింపారఁగ
న,గ్గించిరి విరిసోనలు వ,ర్జించిరి భయ ముడిగి సంతసించిరి మఱి
యున్. ౭౬౨

ప॥ హతశేషు లగురక్కను లద్దేవికిఁబ్రామిల్లి యభయంబు
వడసి పాతాళమునకుఁ జనిరి. ౭౬౩

క॥ ఇది శుంభవధ యనం జనుఁ, జదివిన వ్రాసినను విన్న జనులకు
సౌఖ్య,ప్రదము సుతప్రదము జయ,ప్రదము ఫనప్రదము కడుశుభ
ప్రదము నగున్. ౭౬౪

ప॥ అన విని జనమేజయుండు మహాత్మా! మహామహిమ యగు
నప్పరశక్తి నారాధించి మఱియు మున్నెవ్వరు వరంబులం బడసి రన
వుడు సాత్యవతేయుం డిట్లనియె. ౭౬౫

సురభోపాఖ్యానము.

సీ॥ పుడమివేల్పులయెడఁ బున్నెంపునేతయు యజనంబు నిత్యసత్యప్ర
తంబు, గంభీరభావంబు కరుణాపరత్వంబు నీతియు నేకపత్నీవ్రతంబు
చాపకౌశల మాదిసర్వశాస్త్రప్రవీణత్వమాశ్రితరక్షణంబుశుచియు
గురుభక్తి మొదలగుగుణములు గల్గునుగధుఁ డనునొకమహారాజు
మున్ను॥ గీ॥ నేల నాల్గుచెఱంగులు నేలుచుండ,నద్రీవానులుష్టేచ్ఛు
లత్యధికబలులు, కొందఱుతనకిఁ బగతులై కొండగుహల, నుండ
తమదండుతోడ నుద్దండు లగుచు. ౭౬౬

క॥ తాఁకిన నాతండును దన,మూఁకలతో నెదిరి కదనమున నాయవనా,
నీకమున కోడి దుర్గ, ప్రాకారముఁ జేరి మదికి పగ వాటిల్లెన్. ౭౬౭

క॥ పగతుఁకుం బ్రగడలు లో, నగుటయు దైవము తనసహాయము
గామిన్, మగతనము వృథా యగుటయు,దగ నాలోచించి యిట్లు
దలపోసె వెనన్. ౭౬౮

శా॥ పాపాచారులు మంత్రి లక్ష్మట! ననున్ వంచించి యేనాటికే
నాపాపాత్ములబారిఁ దోయుదురు సత్యం బింత యవ్వారిఁ బైఁ
గాపుం జేసి మెలంగ రాదు పిశునకౌర్యంబు సంబంధకృ
త్యాపాతమునకుం దలంకునె! శుచివ్యాపార మగ్గించునే. ౭౬౯

క॥ తాతలుఁ దల్లులుఁ దండ్రిలు, భ్రాతలు స్నేహితులుఁ చుట్టపక్కలని
తా,మేతాదృశసంబంధము, చూతురె యెం దేని లోభశూరులు
పుడమిన్. 220

చ॥ పగతుఁ జేరి వారినదుపాయమె చూచుపీధాను లెందు న
మ్మఁగఁ దగువారె! యంచు గతిమత్తురగంబు నొకండు నెక్కి యొం
టిగఁ వనసీమకుం జనెఁ గడిందిగ ధైర్యము పూని యక్కటా!
జగతిఁ గుటుంబవైరము పొసంగిన నెవ్వని కార్తి గూరదే. 221

వ॥ ఇట్లు చని చిమ్మచీకటిఁ జీమకుం జొర రానియయ్యరణ్యానిం
దియుగగవ్యాధిమాత్రం బగుపథంబు గడచి. 222

సీ॥ వలిగాడ్చు వినరుకీవల నల్లిబిల్లిగాంచి న చెట్లు తటముల జెలఁగు
నదుల, నానందముగ రజతాద్రిలు వోనిసైకతములఁ దిరుగుసింగ
ములుఁబులులు, హరిణంబు లేన్లు నాదిగమృగములు చదువునం
తల బ్రహ్మచారులఱచు, ప్రియబల్లులును హోమపక్ష్యసీవారాన్న
గంధఁబు పతితపక్ష్యఫలములును ॥గీ॥ నింద్రియమ్ముల కెతయు
నింపునింపఁ దగినయొకముని యాశ్రయస్థలము గాంచి, సైంధవము
నొక్కభూరుహచ్ఛాయ నునిచి, వినయమునఁ జనె నమ్ముని విభుని
యెడకు. 223

సీ॥ చనితపఃకృశ మృగాజినసిషణ్ణునిశాంతు దాంతునిర్తప్తరుద్వంద్వర
హితు, నఖిలాగమాంతరహస్యమర్హముల నొగి శిష్యులకుఁ దెల్పు
చున్నవాని, గని కుండజలవోలె గన్నీరు కాల్యాలె పాట నమ్ముని
పురోభాగమందు, సాష్టాంగ మెఱఁగి దండాకృతినొందిన లెమ్ము
లెమ్ముని ముని లేవ నెత్తి ॥ గీ॥ శిష్యునొక్కరుఁ దగుమృగాజినము
దేరఁ, బనిచి పరపించి కూర్చుండఁ బనిచి యతని, నుతితవిధిఁ బూజ
సేయించివచనరచన, శాంతి యిగు రొత్తనిటు త దుదంత మడిగె.

క॥ ఎటనుండి వచ్చి తిటకుం, గటకట పడ నేమి వచ్చెఁగలతెఱఁ గెల్లెన్
దటుకునఁ దెల్పుము నాచెం, గటి కరుదెంచియును వగవఁగా నీక
నేలా? 224

ప॥ నీమనోవాంఛితంబుడుస్సాధ్యంబైననుసాధింతు ననవుడు గడ్డ
దికతోనతని కతం డిట్లనియె. ౭౭౬

క॥ సురభుఁ డను పేరిధరణీ,వరుఁ డను శత్రులకు నోటువడి వారలదు,ష్టు
రిభావము కతమున మీ, చరణద్వందమ్ము గొంటి శరణుమహాత్మా!

క॥ ఇల్లాల్లిలును రాక్షసిం, బెల్లరఁ దనయలను విడిచి యీవనమున మీ
కాళ్లఁ బడి శరణుఁజెందితిఁ, దల్లిఁఁఁదండ్రియునుసేపదైవముదేవా

ప॥ మీకు దాసుండనై మీపనిచినకార్యం బెల్లఁ జేయుచుందు
ననద నగునన్నుం గరుణించి శత్రుభయంబు వాపి నాకూర్చువారిం
గూర్చవే యని కటకటం బడునన్నరవతి కభయం బొసంగి ముని యి
ట్లనియె. ౭౭౭

క॥ వనవృత్తిని నీవారా, శనమున శుచి వగుచు హింస సలుపక నీయం
తన యాశ్రమమున విహరింపు సృపాల! లభించు సౌఖ్యములు
నీకు నొగిన్. ౭౭౮

ప॥ అనుమునివచనమ్ములకు సంతసిల్లి మునివృత్తి నట వసించుచుఁ
గొండొక కాలమ్మున కొకశీతలతరుచ్చాయ నాశ్రయించి దైవికం బగు
నాపదకు వందురుదు రాజ్యపరిత్యాగమ్మును దారపుత్రవియోగంబును
వైరికృతపరాభవమ్మును దలపోయుచున్నంత దీచుం డగునొక బచ్చ
చ్చోటికి వచ్చినం గని యుపవిష్టుం జేసి నీవెవ్వండ! వేకతమ్మున నిట
రాక! శోకకారణం బేమి! నావుడు సతం డతని కిట్లనియె. ౭౭౯

ఆ॥ వె॥ బచ్చకొలమువాడ బహుశనవంతుండ, సత్యరతుండఁ గమయ
శంబు నీను,లేమి యాగి దుఃఖి, గామియుఁ గల్గింపవాడు నాఁగ
వినుతి వడయువాడ ౭౮౦

ప॥ ఏచు ధనలఙ్ఘులును ససాధులును సగుపుత్రదారాగులచే
నిరస్తుండనై యివ్వనమ్మున కేతెంచితి నాపేరు సమాధి యందురు భవ
దీయోదంతంబు విన వలయు దేవర యాననంబు గాంచిన భాగ్యవత్త
ప్రకటం బగుచున్నయది యని వినయవినమితం డగు నక్కోమటికి
సురభుం డి ట్లనియె. ౭౮౩

క॥ సురభుఁ డనువేరిధరణీ, వరుఁడను బగతుఁఁకుఁ జిక్కువడి నీవలె దు
ర్మరణభయమ్ముననిటఁగ్రుమ్మునిర్భాగ్యుండ నిరభిమానుఁడజడుఁడ౯
వ॥ దైవయోగమ్మునం జేసి మనకిరువురకుం బరిచయంబు వాటి
లై నిక శోకంబు విడిచి యిట సుఖమ్ముగ వసంత మనవుడు సురభున
కక్కిరాటుం డిట్లనియె॥ ౭౮౫

సీ॥ భార్య మేన సుఖంబు వాటిల్ల దనియుఁ గుటుంబంబు గడునిరాలంబ
మనియు, ప్రయోజకు లయి యాత్మజు లే నుప్పు లేనియవాగువు
నైనఁ ద్రావి, కూడఁ బెట్టిఁసొమ్ము కొల్లపెట్టి దరిదులైయాప
దలకుఁ బొలగుదు రనియు, మనము శాంతింపదు మానవనాథ
భార్యను బిల్లలను నేమరల బ్రీతికియు॥ గీ॥ గాంతునో లేదోయంచు
దుఃఖమ్ము వార్ధిభంగిఁ దగఁగలు గట్టి లోపల నిముడక, పొంగు
చున్నది నే నేల పొలియ నంచు, గడవలకొలంది కన్నీరుగాఁగ
నేడ్యె॥ ౭౮౬

క॥ అని యేడ్చుకోమటిం గనుఁగొని నీ! నిన్నిల్లువెడలఁ గొట్టినవారిం
దనుజుల దనుజాకారులఁగనుఁగొనినను సుఖము నీకుఁ గల్గునె చె
పుమా॥ ౭౮౭

వ॥ అని యేనును రాజ్యవిహీనుండఁగదా! యని చింతింతు దైవి
కమ్ము లగునాపన లనుభవమ్మునం గాని తీరి వైనను మన మిరువురము
నేగి యిట నున్నమునినాథుఁ గాంచి సవిసయమ్ముగా శోకనాశోపాయం
బడిగి తెలిసికొంద మనురాజుమాటల కక్కోమటియు వలై యని యతని
గలసి యమ్మునికడ కేగి మ్రొక్కి నిలువం బడి యున్నంత సురభుండు
ముని కిట్లనియె॥ ౭౮౮

ఉ॥ బచ్చికఁ డీకఁ డివ్వనముఁజ్జనె నాకును మిత్రుఁ డయ్యె నీ
సచ్చరితుండు దారతనుజాతులచేత నిరస్త౯డై గడుఁ
పొచ్చిశోకవారినిధి నీదుచు మి వృథాయంబు నేడఁగా
వచ్చినవాఁ డనాథుఁ డగువాఁడు ననుబలెఁ గావవే మునీ ౭౮౯

వ॥ ఏనును భవదీయపాదసేవాసమాసాదిత సుఖాతిశయమ్మునం
జేసి కాలంబు గడప నుంకింతు నైనను నాపడ్డయిడములు తలంపునకు

వచ్చి నిద్రానుఖమ్ములు దూరమ్ము లగుచుండు మహాత్మా! మమ్మనుగ్రహించి శోకనాశోపాయం బాసతీవే యచుసురభునకు మునివరుండి ట్లనియె. 2౯౦.

గీ॥ సారిహరబ్రహ్మలైన మాయకుఁ దలంకి, మోహవారాశిలోపల ము
స్థుచుండునీ, మనుజమాత్రులు మీర లామాయ గడచి, యుండ
నేర్తురె మోహంబు గం డడంచి 2౯౧

ప॥ ఇందుల కొక్కయితిహాసంబు దెల్పెద నాలకింపుండు కృత
యుగమ్మున నారాయణుండు సితద్వీపమ్మున ననేకదివ్యసత్పురమ్ములు దపం
బాసరించుచున్నంత సస్పృటన విరించియు మోహనివృత్తికై తపంబు
సేయుచుండ నిట్లుకొంతకాలమ్ము కడచినపిపప నిరువురు సత్తాపు వదలి
చనుదెంచుచు నొక్కయెడఁ దారసిల్లి పరస్పరజిజ్ఞాసంజేసి యీవెవ్వం
డీవెవ్వండ వని యడిగికొని రందు విరించి చరాచరాత్మకం బగుజగమ్ము
తయు నిర్మించినవాఁడ ననుఁడు నారాయణుం డతని కి ట్లనియె. 2౯౨

భువనచందరీమాహాత్మ్యము

శా॥ ఏనాటం జగమెల్లఁ జేసితిని నేనే యంచు నాయొద్ద నీ
యీనైపుణ్యము గట్టిపెట్టుము బలే! యీవెంత! యీసర్వము
న్నానిర్మించినవిశ్వమచ్యుతుండ నే; నాఁ డామధుకైటభుక
బ్రాహ్మణపేతులఁ జేసి ని స్సరసి సంరక్షించుటల్ వోయెనే. 2౯౩
గీ॥ రాజసుండ వేల యింతగర్వమ్ము నీకు, నిన్నుఁ గని పెంచిదానవానీక
మనికీఁ గడఁగిపొదువంగ వారిధాకలకుఁగొంకు, పైఁగ దలఁవక
యిటు పల్క నగునె మూర్ఖ. 2౯౪

చ॥ అనిన విరించి యిట్లనియె సౌర! సురారులతోడఁ బోరునాఁ
డెనసి పరాంబతోడగుట యిండుకయక దెలియంగ రాదే! యీ
యనువునఁ బల్క నీకు నెటులాడెడి నాలుక, యిట్టు లిద్దఱుకబనిఁ
గొని నాచు సల్పఁ గన వచ్చెచు లింగ మొకండు వారికిక. 2౯౫
క॥ ఓనారాయణ! యోచతు, రానన! మీరిరువురుఁ గలహము మాని
వినుం డేనొకపల్కు వచించెదఁ బూరికమైఁ బక్షపాతమును గన
కుండక. 2౯౬

ప॥ ఈర్ష్యపమ్మున నిపు డుద్భవించిన యీమహాలింగమ్మున కగ్ర
మ్మొక్కండును నాదియొక్కండును జూచి రయమ్మున నెవ్వఁ డరుడెంచు
వాఁడు మీయిరువురం దధికుండు నావుడు వల్లె యని హరి పాతాళ
మ్మునకును విరించి యాకాశమ్మునకును జని రందు. ౭౯౭

మ॥ హరి పాతాళము నేగియేగియును లింగాదిక విలోకింప కె
క్కరణిం గాంతు నటంచుఁ జింత గొనె నక్కంజానకుండుం దదం
బరవిధిం బడి యేగి లింగమునకుం బారంబుఁ బోరామి ను
ద్ధరలజ్ఞాధికశోకదైత్యములలోఁతుం గాంచి యత్తొండుచుక.

ప॥ ఒక్కచో నుపవిష్టుండై దైవికమ్ముగాఁ దదీయశిరమ్మునుండి
భూమిపయిం బడునొక్క మొగలిపూవుం గాంచి దానిం బరిగ్రహించి
సంతనమ్మున సయ్యసురాంతకుపాలికి జని యేచు లింగాగ్రంబు గాంచి
యచ్చట నున్న మొగలిదళంబు గొనివచ్చితి నని చూపిన హరి యక్ష్మే
తకి కిట్లనియె. ౭౯౯

క॥ నిజముగ లింగశిరం బీ,యజుఁడు గనుంగొనెనె! నీవు నచ్చోట సుర
ప్రజపూజితమవె! నావుడు, నిజ మని యమ్మొగలిపూ వనృతము
వచించెక

౮౦౦

ప॥ హరియును దానిపలుకు విశ్వసింపక లోకంబునం గొండలు
ధనాశంజేసి కూటసాక్ష్యం బిత్తు రని పలికి యివ్విషయమ్మున నాకు మ
హాదేవుండ ప్రమాణం బనినఁ దిరోహితుం డగుచు శివుం డతని కి
ట్లనియె. ౮౦౧

గీ॥ అనృతవాదిని కేతకి యకట! నాదు, మస్తకమునుండి పడుచు నమ్మా
ర్గమధ్యమందుఁ గంటఁ బడఁగఁ జతురాననుండు!చేతఁ గొని వచ్చెఁ
గాని మచ్చిరముఁ గనఁడు. ౮౦౨

ప॥ అని పలికి కోపమ్మునఁ గేతకిం గాంచి యనృతం బాడితివిగాన
నిది మొదలు నాకుఁ బూజింపఁ దగ వని శపించఁ పిదప వారిరువురును
యధేచ్ఛఁ జనిరి. ౮౦౩

క॥ కావున మోహము జగమున, నేవారును దాట లేరు స్వపవర! మిగు
లఁ; బ్రావీణ్యము కలవారిమ, నోవృత్తులనైన మాయ నూల్కొనఁ
జేయుఁ.

౮౦౪

గీ॥ అట్టిమాయకు లోనుగా కంబ యొకతె, సర్వమును సృష్టిఁ జేసి
రక్షణమొనర్చి, లయము గావించు నాయంబలక్షణములు, తెలిసి
కొన్నను మోహవార్ధినిఁ దరించు.

౮౦౫

ప॥ నావుడు సురధుండు తల్లక్షణంబు నెఱింగించు మనుడు
సీ॥ రాజేంద్ర! విను శుభప్రదమును గామదమును సగునంబికాపూజ
చొప్పనియ లేంద్రియుఁ డయి మునిగి తెల్లనిమడుంగు గట్టి వా
ర్చియు శుభాగారమందు, గోమయలీప్తమై గోముఖాలం కృతమై
యొప్పగనుమంటపాంతరమునఁ, ననశక్తికొలఁది నెంతయుఁ బూజితై
తగుద్రీవ్యమ్ములను గొని భవ్యరీతి, ॥గీ॥ ధరణి నాత్మను గాలంబు
దగ విశుద్ధి, చేసి చిత్తంబు శుద్ధంబు చేసి సిద్ధపఁ, దామ్రమయ మగు
నొక్కపాత్రమ్మునందు, ద్విజులతోఁగూడ వేదచోదితము గాఁగ.

ప॥ పటోక్కణం బగుయంత్రమ్ము లిళయించిదానికెలన సప్తకోణ
యంత్రమ్ము నాసాదించి పదఁపడి సవాక్షరమంత్రబీజమ్ములు యథాన్యా
సమ్ముగా వ్రాసి ప్రాణప్రతిష్ఠ యొనర్చి షోడశోపనారమ్ములం బూజించి
శక్త్యుపసారమ్మునఁ వన్మంత్రజపం బొనర్చి తజ్జపసంఖ్యాదశాంశమ్మున
హోమమ్మును దద్దశాంశమ్మునఁ దర్పణమ్మును దద్దశాంశమ్మున బ్రాహ్మణ
భోజనమ్మును గావించి చరిత్రీత్రయపాఠం బొనరించి విగర్జింప వలయు
పని చెప్పి వెండియు.

౮౦౬

క॥ సువ్రీతు లగువారికి ని, త్యక్తత మాశ్వయుఁ, మాసమందు న్నవరా,
త్రవ్రీత మది సెప్పెద విలు, ధవ్రజమతముగ నిది విని తనియుఁ
డు మీరల్.

౮౦౭

ప॥ అశ్వయుక్తచైత్రీమాసమ్ము లను నీరెంట నాది యాదిగ
సవరాత్రీమ్ములు జితాహారుండై జప్యవంత్రీమ్ములచే శర్కరామధుస్ఫుత
యుత మ్మగుపాయసమ్ముననొండె ఛాగమాంసమ్ముననొండె బిల్వపత్రీ
మ్ములనొండె హోమంబు గావించి ద్విజభోజనం బొనర్చినవారికి నొ

కం డన నేల సహస్రకామమ్ములును గరతలామలకమ్ము లగు నిందుజాతి
భేదంబును స్త్రీపుంసభేదమ్మును నకించిత్తరమ్ములు విధిచోదితంబుగ నె
వ్వంజేసి మండలం బొనరించి పుష్పమాలాలంఘితం బగువితానంబు
సంధించి కలశస్థాపనం బొనర్చి యంత్రప్రీతియగునదేవిని ద్రికా
లమ్ములయందు ధూపదీపాదికమ్మున స్పృశించుచు నీతాదికమ్ములును వేద
పారాయణంబులును చిన్తరింపఁ జేయుచు యథామతి యథాశక్తిగ
విత్తశార్యం బొనరింపక సుగంధత్వైలచందనభూషణాదులచే గన్యకల
స్పృశించుచు నవరాత్రీమ్ములు గడపి ద్విజభోజనపురస్కారమ్ముగా దశమీది
నమ్మునఁ బాగణం బొనర్చి కృతునమాప్తి గాంచిన వాఁడు త్తమలోక
మ్మునఁ కేగి దేవిసాయజ్యమ్ముగాంచు నని నెండియు

క॥ నవరాత్రప్రీతిమున కెన, యపుప్రీతిము మఱిండు గాన మవశ్య
ఁ! యీ,యవనిక బంధుల నందఱు, నవశ్య మందెదవు దేవి నర్చిం
పు మిటులే.

వ॥ అని సమాధిం గాంచి.

కం॥ ఓవైశ్యోత్తమ! నీవును, గావింపుము దేవిపూజ; క్రమముగ నీదుః
ఖావేశమడంగును ధని, వై వర్ధిలైద వటంచు నానతి యీగన్.

వ॥ వారలిరువురును హర్షోత్ఫుల్ల లోచనులై మొగిక్కి దేవరదర్శ
నంబునఁ జేసి యస్త్రతాపంబు వాసె ధన్యుల మయ్యెద మమంత్రీరా
జంబువ దేశింపవే యనుఁడు ధ్యానబీజపురస్కరమ్ముగా నవాక్షర మంత్రీ
మ్మువ దేశించిన మునివతి కెఱిగి చని యొక్కనదీతీరమ్మున విజనప్రదే
శంబు నాశ్రయించి శుష్కపర్ణాశను లగుచు రెండువత్సరమ్ములు జపించి
సంత నొక్కనాఁడు స్వప్నమ్మున రక్తాంబరధారిణియై దేవి పొడఁగట్టినం
గాంచి యుఁ దపంబు చాలింపక తృప్తీయనత్సరం బంతయుజలాహారంబు
గఁ గడపి పడంపడి దేవిసాక్షాద్దర్శనంబు గానక

వ॥ ఒకకుండమ్మును ద్రవ్య పావకుని నందూఢాత్ముఁ గావించి పా
యక దేహంబు త్యజింపఁగాఁ దెగువ సేయం బూని మాంసంబు పా
వకునందుం దెగఁ గోసి హోమ మొనరింపక దాన శ్రీదేవి య
య్యకలంకాత్ములకుం గనం ఒడియె ధ్యేయాకార మేపారఁగక.

వ॥ ఇట్లు చూపట్టి మీసాహనంబువలన నేను బ్రసన్నవైతి వరం
బు గోరుఁ డనవుడు సురభుం డి ట్లనియె. ౮౧౪

మ॥ జననీ! మార్దుటచేతఁ జిక్కువడి రాజ్యం బేది యీకాననం

బున నిన్నట్లు వసించి నాదువితతింపుంబుణ్యముఁజేసి నీ

మనురాజంబు జపించి నీకరుణ సమ్మానంబు గైకొంటిఁ గా

వున నాతోల్లిటిరాజ్య విచ్చి యశుభంబుల్ వాపుచూ నాపుడుక.

సీ॥ పగతుఁడు సేచేతఁ బడుదును బల మేది, నీమంతురైల్లరు నిన్నుఁగొల్వ
నేతెఁతు, రీపు నీయిల వేయి సంవత్సరములు మహాప్రభవమున నే
లఁగల వింటి కేగుము కళ్యాణములు సమకూరుకాలము నీకుఁ జే
రువయ్యె, నని యంబ సెలవేగ నవసీపతియు ముద మంది తొల్లిం
టిహాయమ్మ నెక్కి. ॥గీ॥ పగతుఁడు గొట్టి పృథివి చేపట్టి మంత్రి, న
రులతోఁ గూడ రాజ్య మవార్యలీలఁ, బాలన మొనర్చి వేయిసంవత్స
రమ్ము, లుంకి తుచి దేవదేవిసాయుజ్య మందె. ౮౧౬

వ॥ కోమటియు నా మ కెఱగి యిట్లనియె.

క॥ తల్లి! ధనధాన్యమ్ముల, నొల్లెన్ వేటొండునొల్ల చుల్లాసములం

దెల్లనునగింప నేని, యుల్లాసము గోరువాఁడ నుల్లము దనియెక.

వ॥ అనిన దేవియు నతనికి దివ్యజ్ఞానం బొసంగి యంతర్ధానంబు
చేసెఁ బడింపడి వాఁడును తీర్థాటగాదిపుణ్యకార్యమ్ములచేఁ గాలయాప
నం బొనర్చి ముక్తసింగుఁడై తుదకుఁ నత్సాయుజ్యంబు వడసె నియ్యది
భూపవైశ్యులచరితంబు దేవ్యారాధనఫల ప్రాప్తి, దృష్టాంతంబు దీనిం జ
దివినను విన్నను బురుషార్థమ్ములు గలుగఁ నని వ్యాసండు జనమేజయు
నకుం జెప్పినట్లక్కఱకుండు మునులకుం జెప్పటయు. శ్రీశ్రీశ్రీ ౮౧౮

క॥ కడియెద్దపురవిరాజిత, మృదపాదాంభోజచంచరీకహృదయ దా

విడశాఖాభూ పాయిత, పడవిష్ణునప్రదాన శాస్త్రీనిదానా. ౮౧౯

క॥ నానాతీర్థాటననం, ధానాపారాన్న దాసతతవిద్యాదా

నానూసపుణ్యసంభృత, మానాతీతోరుర్తి మద్గురుమూర్తి. ౮౨౦

భుజంగప్రయాతము.

సదానందచిత్తా ప్రశస్తార్థవేత్తా, వదాన్యాగ్రవర్తీ శుభఖ్యాతకీర్తి!
 పదాలంబిభూపా కృపాధూతపాపా, నిదాఘూర్కకాంతీ మునిశ్లా
 ఘృశాంతీ. ౮౨౧

గద్య

ఇదిశ్రీ...తిరుపతివేంకటేశ్వర ప్రణీతం బయిన దేవీభాగవతం
 బనుమహాపురాణమ్మనందుఁ బంచమస్కంధము
 సఁపూర్ణము. శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

4 వ స్కంధములో

పూర్వ పంక్తి	తర్వా	ఒప్పు	పూర్వ పంక్తి	తర్వా	ఒప్పు
౨౨ 19	కుచి	కురి	48 20	దీంజ్రిం ద్రెల్లిం	
౨౫ 5	మ్మల	మ్మ నుల	5౪ 8	కాయె కా నె	
23 25	ఱిచి	ఱిచి	61 17	దారు తా టు	
31 2	ర్పుము	ర్పుము		మారు మా టు	
44 27	ద్ధా	ద్ధా	71 11	ణ్ణి	ణ్ణి

12వపుటలో 96వద్యములో 3 వ చరణముతులనందుఁజేయింపవలయునని మతమొనర్చుచున్నది. ఇందు బరిశ్రమంబింకక,,

శుద్ధా శుద్ధ పత్రిక .

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.	పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
2	17	గృష్టు	కృష్టు	61	1	త్రినే	త్రినే
9	7	గుమ్మ	గుమ్మ	61	8	దుదీం	దుగోం
10	1	పూబోడి	పూబోడి	67	19	యథో	యథో
10	15	దేరి	దేటి	68	10	దురు	దురు
18	24	వాదుం	సవాదుం	69	1	నును	నుడు
19	4	గ్రమ్మరిం	గ్రమ్మటిం	69	6	వేడు	వేడు
19	13	నిదా	నిద్రా	71	17	దిరీ	దితరీ
20	22	నుబో	నుపో	72	27	కా	క్తా
21	21	దరిగి	దటిగి	74	6	చీట	చీర
24	5	త్రారియై	దేతువై	82	12	గఱంచి	గరంచి
26	2	రుద	రుత	84	12	రేగె	రేగి
30	11	విధ	విధ	84	18	బీట	బీట
31	3	డెగా	డెగా	84	18	వార	వాఱ
33	14	దారు	దార	87	2	దరిగి	దటిగి
35	14	మఱుగు	మరగు	95	10	లోబ	లోబ
35	11	గామా	కామా	95	26	పుడు	పుడు
37	11	బోటి	బోటి	95	28	సతా	సత్తా
40	1	మిక	మిక	99	21	ర్తుట	ర్తుర
40	7	వధీ	సధీ	101	9	తీర	తీట
40	9	తేకు	తేకు	107	4	ఒర	ఒట
40	11	డి	డ	107	27	కురి	కుటి
44	25	గాడి	గాడి	108	16	రఘ	రఘ
47	10	ముగ్గు	ముక్కు	108	17	తుత్తై	తుర్తై
47	21	ముబో	ముబో	109	13	లఱచు	లనెడి
51	16	జంప	జంప	110	1	సాధ్య	సాధ
59	24	ఉద్ధి	ఉద్ధి				

తిరువతి వేంకటేశ్వరల పుస్తకములు
క్రొత్తగా నచ్చయినవి.

1	గీతము (ప్రథమభాగము)	రు 0—10—6
2	దేవీభాగవతము 5 వ స్కంధము	రు 0—12—0
3	కవిసంహగర్జితములు	రు 0—2—0
4	వ్యాసపురాణము	రు 0—2—0
5	గుంటూరి శతావధానము...	రు 0—2—0
6	ప్రాజ్ఞానకోదూరు శతావధానము	రు 0—2—0
7	పినపాటి శతావధానము	రు 0—2—0
8	పాపట్ల శతావధానము	రు 0—2—0
9	నర్సారావుపేట శతావధానము	రు 0—3—0
10	మైలవరపు శతావధానము	రు 0—3—0

ద్రిశగులవి.

1	గుంటూరుకాలేజి శతావధానము	రు 0—4—0
2	తెనాలి శతావధానము	రు 0—3—0
3	బిడాలాపాక్షానము	రు 0—2—0

మైయుండను శివరామశాస్త్రి కృతములు.

1	కవితావిమర్శనము	రు 0—5—0
2	ఆత్మదృష్టి విమర్శనము	రు 0—5—0
3	ఖండనముండనము (అవ్యయమునకు)	రు 0—3—0

1 గీతము 2 వ భాగము, (గురుదక్షిణ) 3 వ భాగము (హాకాభిరామాచార్యము) 2 గుంటూరిసీమ, (గుంటూరిలోమావేర గాలురగొన్నిన వారికిని మామయజరిగిన విద్యావిషయక మగు వర్ష యింతుండును) 3 కలసాలగంప, 4 హరిణపుత్రము (చక్కనిప్రహసనము), ఈమెదల గునవి 1 వత్సరములో తయారగును, అక్కిరెన శ్రీవణానందము మొదలుగా 10 గ్రంథములెల్ల సప్తమాగ నే యున్నవి.

శాస్త్రనిష్ఠ, వేంకటశాస్త్రి, శతావధాని,
కృతైరకమేన, బండరు.

